
Vedanta Paribhasha

வேதா³ந்த பரிபா⁴ஷா

Document Information

Text title : Vedanta Paribhasha

File name : paribhasha.itx

Category : major_works

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Dharmaraja Adhvarindra

Transliterated by : Sunder Hattangadi

Proofread by : Sunder Hattangadi

Translated by : -

Latest update : March 8, 2004

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

Vedanta Paribhasha

வேதா³ந்த பரிபா⁴ஷா

by Dharmaraja Adhvarindra

- 1 ப்ரத்யக்ஷ ப்ரமாணம் |
- 2 அநுமாநம் |
- 3 உபமாநம் |
- 4 ஆக்³ம: |
- 5 அர்தா²பத்தி: |
- 6 அநுபலப்³தி⁴ |
- 7 ப்ராமாண்யம் |
- 8 ப்ரயோஜநம் |

1 ப்ரத்யக்ஷ ப்ரமாணம் |

யத³வித்³யாவிலாஸேந பூ⁴தபௌ⁴திகஸ்ரு³ஷ்டய: |
தம் நௌமி பரமாத்மாநம் ஸச்சிதா³நந்த³விக்³ரஹம் || 1 ||

யத³ந்தேவாஸிபஞ்சாஸ்யைர்நிரஸ்தா பே⁴தி³வாரண: |
தம் ப்ரணௌமி ந்ரு³ஸிம்ஹாக்²யம் யதீந்த³ரம் பரமம் கு³ரும் || 2 ||

ஸ்ரீமத்³வேங்கடநாதா²க்²யாந் வேலாங்கு³டி³நிவாஸிந: |
ஜக³த்³கு³ருநஹம் வந்தே³ ஸர்வதந்த்ரப்ரவர்தகாந் || 3 ||

யேந சிந்தாமணௌ டீகா த³ஸூகாவிப⁴ஞ்ஜிநீ |
தர்க்கூடா³மணிர்நாம க்ரு³தா வித்³வந்மநோரமா || 4 ||

டீகா ஸஸத⁴ர்ஸ்யாபி பா³லவ்யுத்பத்திதா³யிநீ |
பத³யோஜநயா பஞ்சபாதி³கா வ்யாக்ரு³தா ததா² || 5 ||

தேந போ³தா⁴ய மந்தா³நாம் வேதா³ந்தார்தா²வலம்பி³நீ |
த⁴ர்மராஜாத்⁴வரீந்த³ரேண பரிபா⁴ஷா விதந்யதே || 6 ||

இஹ க²லு த⁴ர்மார்த²காமமோக்ஷாக்²யேஷு சதுர்வித⁴புருஷார்²தே²ஷு

மோக்ஷ ஏவ பரமபுருஷார்த², ந ஸ புநராவர்ததே¹
 இத்யாதி³ஸ்ருத்யா தஸ்யைவ நித்யத்வாவக³மாத், இதரேஷாம் த்ரயாணம்
 ப்ரத்யக்ஷண,
 " தத்³யதே²ஹ கர்மஜிதோ லோக: க்ஷயதே, ஏவமேவாமுத்ர புண்யஜிதோ லோக: க்ஷயதே¹
 இத்யாதி³ஸ்ருத்யா ச அநித்யத்வாவக³மாச்ச | ஸ ச ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநாதி³தி
 ப்³ரஹ்ம தஜ்ஜ்ஞாநம் தத்³ரமாணஞ்ச ஸப்ரபஞ்சம் நிருப்யதே |
 தத்ர ப்ரமாகரணம் ப்ரமாணம் | தத்ர ஸ்ம்ரு³திவ்யாவ்ரு³த்தம்
 ப்ரமாத்வமநதி⁴க³தாவாதி⁴தார்த²விஷயகஜ்ஞாநத்வம் |
 ஸ்ம்ரு³திஸாதா⁴ரணந்து அவாதி⁴தார்த²விஷயகஜ்ஞாநத்வம் |
 நீருபஸ்யாபி காலஸ்யேந்த³ரியவேத்³யத்வாப்யுபக³மேந, தா⁴ராவாஹிகபு³த்தே⁴ரபி
 பூர்வபூர்வஜ்ஞாநாவிஷய-தத்தக்ஷணவிஸேஷவிஷயகத்வேந ந
 தத்ராவ்யாப்தி: | கிஞ்ச ஸித்³தா⁴ந்தே தா⁴ராவாஹிகபு³த்தி³ஸ்த²லே ந
 ஜ்ஞாநபே⁴த: ³, கிந்து யாவத்³க⁴டஸ்பு²ரணம்
 தாவத்³க⁴டாகாராந்த:கரணவ்ரு³த்திரேகைவ,
 ந து நாநா, வ்ரு³த்தே: ஸ்வவிரோதி⁴வ்ரு³த்யுத்திபர்யந்தம்
 ஸ்தா²யித்வாப்யுபக³மாத்; ததா² ச தத்³ப்ரதிப²விதசைதந்யரூபம்
 க⁴டாதி³ஜ்ஞாநமபி தத்ர தாவத்காலீநமேகமேவ இதி நாவ்யாப்திஸங்காபி |
 நநு ஸித்³தா⁴ந்தே க⁴டாதே³ர்மித்²யாத்வேந பா³தி⁴தத்வாத் கத²ம் தஜ்ஜ்ஞாநம்
 ப்ரமாணம் ?
 உச்யதே | ப்³ரஹ்மஸாக்ஷாத்காராந்தரம் ஹி க⁴டாதீ³நாம் பா³த: ⁴, யத்ர
 த்வஸ்ய ஸர்வமாத்மைவாபூ⁴த் தத் கேந கம் பஸ்யேத்
 இதி ஸ்ருதே: | ந து ஸம்ஸாரத³ஸாயாம் பா³த: ⁴, யத்ர ஹி த்³வைதமிவ ப⁴வதி
 ததி³தர இதரம் பஸ்யதி இதி ஸ்ருதே: | ததா² ச 'அபா³தி⁴த' - பதே³ந
 ஸம்ஸாரத³ஸாயாமபா³தி⁴தத்வம்
 விவக்ஷிதம், இதி ந க⁴டாதி³ப்ரமாயமவ்யாப்தி: | தது³க்தம் -
 " தே³ஹாத்மப்ரத்யயோ யத்³வத் ப்ரமாணத்நேந கல்பித: |
 லௌகிகம் தத்³வதே³வேத³ம் ப்ரமாணந்த்வா³ஸ்தம்நிஸ்சயாத் || இதி |
 'ஆ ஆத்மநிஸ்சயாத்'-ப்³ரஹ்மஸாக்ஷாத்காரபர்யந்தமித்யர்த: ² |
 'லௌகிகம்' இதி க⁴டாதி³ஜ்ஞாநமித்யர்த: ² |
 தாநி ச ப்ரமாணநி ஷட் - ப்ரத்யக்ஷாநுமாநௌபமாநாக³ம-
 அர்தா²ப்திஅநுபலப்³தி⁴பே⁴தா³த் | தத்ர ப்ரத்யக்ஷப்ரமாயா: கரணம்
 ப்ரத்யக்ஷப்ரமாணம் | ப்ரத்யக்ஷப்ரமா சாத்ர சைதந்யமேவ,

யத் ஸாக்ஷாத³பரோக்ஷாத³ ப்³ரஹ்ம இதி ஸ்ருதே: |

'அபரோக்ஷாதி³த்யஸ்ய அபரோக்ஷமித்யர்த:² |

நநு சைதந்யமநாதி³ தத் கத²ம் சக்ஷுராதே³ஸ்ததக்ரணத்வேந

ப்ரமாணத்வமிதி | உச்யதே | சைதந்யஸ்யநாதி³த்வே³பி

தத³பி⁴வ்யஞ்ஜக- அந்த:கரணவ்ரு³த்திரிந்த³ரியஸந்நிகர்ஷாதி³நா

ஜாயதே இதி வ்ரு³த்திவிஸிஷ்டம் சைதந்யமாதி³மதி³த்யுச்யதே

ஜ்ஞாநாவச்சே²த³கத்வாச்ச வ்ரு³த்தௌ ஜ்ஞாநத்வோபசார: |

தது³க்தம் விவரணே அந்த:கரணவ்ரு³த்தௌ ஜ்ஞாநத்வோபசாராத் |

நநு நிரவயவஸ்யாந்த:கரணஸ்ய பரிணுமாத்தமிகா வ்ரு³த்தி: கத²ம்? இத்த²ம் |

ந தாவத³ந்த:கரணம் நிரவயவம், ஸாதி³த்³ரவ்யத்வேந ஸாவயவத்வாத் |

ஸாதி³த்வஞ்ச தந்மநோ³ஸ்ரு³ஜத இத்யாதி³ஸ்ருதே: | வ்ரு³த்திரூபஜ்ஞாநஸ்ய

மநோத⁴ர்மத்வே ச காம: ஸங்கல்போ விசிகித்ஸா ஸ்ரத்³தா⁴ஸ்ரத்³தா⁴

த்⁴ரு³திரத்⁴ரு³திர்ஹர்⁴ர்⁴ர்⁴ரித்யேதத்

ஸர்வம் மந ஏவ இதி ஸ்ருதிர்மாநம், 'த⁴'-ஸப்³தே³ந

வ்ரு³த்திரூபஜ்ஞாநாபி⁴தா⁴நாத் | அத ஏவ காமாதே³ரபி

மநோத⁴ர்மத்வம் ||

நநு காமாதே³ரந்த:கரணத⁴ர்மத்வே, அஹமிச்சா²மி, அஹம்

ஜாநாமி, அஹம் பி³பே⁴மிஇத்யாத்³யநுப⁴வ ஆத்மத⁴ர்மத்வமவகா³ஹமாந:

கத²முபபத்யதே ? உச்யதே | அய:பிண்ட³ஸ்ய த³க³த்⁴ரு³த்வாபா⁴வே³பி

த³க³த்⁴ரு³த்வாஸ்ரயவஹ்நிதாதா³த்த்யாத்⁴யாஸாத்³

யதா² அயோ த³ஹதி இதி வ்யவஹார: ததா²

ஸுகா²த்³யாகாரபரிணம்யந்த:- கரணக்யாத்⁴யாஸாத்

அஹம் ஸுக², அஹம் து:³க² இத்யாதி³ வ்யவஹார: |

நநு அந்த:கரணஸ்யேந்த³ரியதயா³தீ³ந்த³ரியத்வாத் கத²ம்

ப்ரத்யக்ஷவிஷயதேதி | உச்யதே | ந தாவத³ந்த:கரணமிந்த³ரியமித்யர்த்

மாநமஸ்தி | மந:ஷஷ்டா²நீந்த³ரியாணி இதி ப⁴க³வத்³க³தா⁴வசநம் ப்ரமாணமிதி

சேத் ந அநிந்த³ரியேணபி மநஸா ஷட்த்வஸங்க்யாபூரணவிரோதாத் |

நஹீந்த³ரியக³தஸங்க்யாபூரணமிந்த³ரியேநவேதி நியம:

யஜமாநபஞ்சமா இடா³ம் ப⁴க்ஷயந்தி இத்யர்த்

ரு³த்விக்³க³தபஞ்சத்வஸங்க்யாயா அந்ரு³த்விஜா³பி

யஜமாநேந வேதா³ந்த⁴யாபயாமாஸ மஹாபா⁴ரதபஞ்சமாந்

இத்யாதெள³ ச வேத³க³தபஞ்சத்வஸங்க²யாயா அவேதே³நாபி பா⁴ரதேந
 பூரணத³ர்ஸநாத் இ³ந்த³ரியேப⁴ய: பரா ஹ்யர்தா² அர்தே²ப⁴யஸ்ச
 பரம் மந: இத்யாதி³ஸ்ருத்யா மநஸோ³நிந்த³ரியத்வாவக³மாச்ச |
 ந சைவம் மநஸோ³நிந்த³ரியத்வே ஸுகா²தி³ப்ரத்யக்ஷஸ்ய
 ஸாக்ஷாத்வம் ந ஸ்யாத் இ³ந்த³ரியாஜந்யத்வாதி³தி வாச்யம் |
 நஹீந்த³ரியஜந்யத்வேந ஜ்ஞாநஸ்ய ஸாக்ஷாத்வம்
 அநுமித்யாதே³ரபிமநோஜந்யதயா ஸாக்ஷாத்வாபத்தே:
 ஈஸ்வரஜ்ஞாநஸ்யாநிந்த³ரியஜந்யஸ்ய ஸாக்ஷாத்வாநாபத்தேஸ்ச |
 ஸித்த³தா⁴ந்தே ப்ரத்யக்ஷத்வப்ரயோஜகம் கிமிதி சேத் கிம் ஜ்ஞாநக³தஸ்ய
 ப்ரத்யக்ஷத்வஸ்ய ப்ரயோஜகம் ப்ரு³ச்ச²ஸி கிம்வா விஷயக³தஸ்ய |
 ஆத்³யே ப்ரமாணசைதந்யஸ்ய விஷயாவச்சி²ந்நசைதந்யாபே⁴த³ இதி ப்³ரூம: |

ததா²ஹி த்ரிவித⁴ம் சைதந்யம் -

விஷயசைதந்யம் ப்ரமாணசைதந்யம் ப்ரமாத்ரு³சைதந்யம்
 சேதி | தத்ர க⁴டாதி³யவச்சி²ந்நம் சைதந்யம் விஷயசைதந்யம்
 அந்த:கரணவ்ரு³த்த்யவச்சி²ந்நம் சைதந்யம் ப்ரமாணசைதந்யம்
 அந்த:கரணவச்சி²ந்நம் சைதந்யம் ப்ரமாத்ரு³சைதந்யம் |

தத்ர யதா² தடா³கோ³த³கம் சி²த்³ராந்நிர்க³த்ய குல்யாத்மநா
 கேதா³ராந் ப்ரவிஸ்ய தத்³வதே³வ சதுஷ்கோணத்³யாகாரம் ப⁴வதி ததா²
 தைஜஸமந்த:கரணமபி சக்ஷூராதி³த்³வாரா நிர்க³த்ய
 க⁴டாதி³விஷயதே³ஸம் க³த்வா க⁴டாதி³விஷயாகாரேண பரிணமதே | ஸ
 ஏவ பரிணமோ வ்ரு³த்திரித்யுச்சயதே | அநுமித்யாதி³ஸ்த²லே து அந்த:கரணஸ்ய
 ந வஹ்ந்யாதி³தே³ஸக³மநம் வஹ்ந்யாதே³ஸ்சக்ஷூராதி³யஸந்நிகர்ஷாத் |
 ததா² ச அயம் க⁴ட:

இத்யாதி³ப்ரத்யக்ஷஸ்த²லே க⁴டாதே³ஸ்ததா³காரவ்ரு³த்தேஸ்ச
 ப³ஹிரேகத்ர தே³ஸே ஸமவதா⁴நாத் தது³ப⁴யாவச்சி²ந்நம் சைதந்யமேகமேவ
 விபா⁴ஜகயோர்ப்யந்த:கரணவ்ரு³த்திக⁴டாதி³விஷயயோ: ஏகதே³ஸஸ்த²வேந
 பே⁴தா³ஜநகத்வாத் | அத ஏவ மடா²ந்தர்வர்திக⁴டாவச்சி²ந்நாகாஸோ
 ந மடா²வச்சி²ந்நாகாஸாத்³பி⁴த்³யதே | ததா² ச அயம் க⁴ட:

இதி க⁴டப்ரத்யக்ஷஸ்த²லே க⁴டாகாரவ்ரு³த்தேர்க⁴டஸம்யோகி³தயா
 க⁴டாவச்சி²ந்நசைதந்யஸ்ய தத்³வ்ரு³த்த்யவச்சி²ந்நசைதந்யஸ்ய
 சாபி⁴ந்நதயா தத்ர க⁴டஜ்ஞாநஸ்ய க⁴டாம்ஸே ப்ரத்யக்ஷத்வம் |
 ஸுகா²தி³யவச்சி²ந்நசைதந்யஸ்ய தத்³வ்ரு³த்த்யவச்சி²ந்நசைதந்யஸ்ய

ச நியமேரைகதே³ஸஸ்தி²தோபாதி⁴த்³வயாவச்சி²ந்நத்வாத்

நியமேந அஹம் ஸுகீ² இத்யாதி³ஜ்ஞாநஸ்ய ப்ரத்யக்ஷத்வம் |

நந்வேவம் ஸ்வவ்ரு²த்திஸுகா²தி³ஸ்மரணஸ்யாபி ஸுகா²த்³யம்ஸே

ப்ரத்யக்ஷத்வாபத்திரிதி சேத் ந தத்ர ஸம்ர்யமாணஸுக²ஸ்யாதீதத்வேந

ஸ்ம்ரு²திரூபாந்த:கரணவ்ரு²த்தேர்வர்தமாநத்வேந தத்ரோபாத்⁴யோர்பி⁴ந்நகாலீந்தயா

தத்த³வச்சி²ந்நசைதந்யயோர்பே⁴தா³த் | உபாத்⁴யோரேகதே³ஸஸ்த²த்வே ஸதி

ஏககாலீந்தவஸ்யைவோபாதே⁴யாபே⁴த்³ப்ரயோஜகத்வாத் | யதி³

சைகதே³ஸஸ்த²த்வமாத்ரமுபதே⁴யாபே⁴த்³ப்ரயோஜகம் ததா³ அஹம்

பூர்வம் ஸுகீ² இத்யாதி³ஸ்ம்ரு²தாவதிவ்யாப்திவாரணய

வர்தமாதத்வம் விஷய-விஸேஷணம் தே³யம் |

நந்வேவமபி ஸ்வகீயத⁴ர்மாத⁴ர்மௌ வர்தமாநௌ யதா³

ஸப்³தா³தி³நா ஜ்ஞாயதே ததா³ தாத்³ரு²ஸஸாப்³த³ஜ்ஞாநாதா³வதிவ்யாப்தி: தத்ர

த⁴ர்மாத்³யவச்சி²ந்ந-தத்³வ்ரு²த்த்யவச்சி²ந்நசைதந்யயோரேகத்வாதி³தி

சேத் ந | யோக்³யத்வஸ்யாபி விஷயவிஸேஷணத்வாத் |

அந்த:கரணத⁴ர்மத்வாவிஸேஷே⁵பி கிஞ்சித்³யோக்³யமித்யத்ர

ப²லவலகல்ப்ய: ஸ்வபா⁴வ ஏவ ஸரணம் |

அந்யதா² ந்யாயமதே⁵ப்யாத்மத⁴ர்மத்வாவிஸேஷாத்

ஸுகா²தி³வத் த⁴ர்மாதே³ரபி ப்ரத்யக்ஷத்வாபத்திர்து³ர்வாரா |

ந சைவமபி ஸுக²ஸ்ய வர்தமாநதாத³ஸாயாம் த்வம்

ஸுகீ² இத்யாதி³வாக்யஜந்யஜ்ஞாநஸ்ய ப்ரத்யக்ஷதா ஸ்யாதி³தி வாச்ச்யம்

இஷ்டத்வாத் | த³ஸமஸ்த்வமஸி இத்யாதௌ³

ஸந்நிக்கு²ஷ்டவிஷயே ஸப்³தா³த³ப்யபரோக்ஷஜ்ஞாநாப்⁴யுபக³மாத் |

அத ஏவ பர்வதோ வஹ்நிமாந் இத்யாதி³ஜ்ஞாநமபி ப³ஹ்வம்ஸே

பரோக்ஷம் பர்வதாம்ஸே⁵பரோக்ஷம் பர்வதாத்³யவச்சி²ந்நசைதந்யஸ்ய

ப³ஹிர்நி:ஸ்ரு²தாந்த:கரணவ்ரு²த்த்யவச்சி²ந்நசைதந்யயோபே⁴தா³த் |

வஹ்ந்யம்ஸே து அந்த:கரணவ்ரு²த்திநிர்க³மநாபா⁴வேந வஹ்ந்யவச்சி²ந்ந-

சைதந்யஸ்ய ப்ரமாணசைதந்யஸ்ய ச பரஸ்பரம் பே⁴தா³த் |

ததா²சாநுப⁴வ: பர்வதம் பஸ்யாமி வஹ்நிமநுமிநோமி

இதி | ந்யாயமதே து பர்வதமநுமிநோமி இத்யநுவ்வஸாயாபத்தி: |

அஸந்நிக்கு²ஷ்டபக்ஷகாநுமிதௌ து ஸர்வாம்ஸே⁵பி ஜ்ஞாநம்

பரோக்ஷம் | ஸுரபி⁴ சந்த³நம் இத்யாதி³ஜ்ஞாநமபி

சந்த³நக²ண்டா³ம்ஸே⁵பரோக்ஷம்

ஸௌரபா⁴ம்ஸே ச பரோக்ஷம் ஸௌரபா⁴ஸ்ய

சக்ஷா⁴நிந்த³ரியாயோக்³யதயா யோக்³யத்வக்⁴டிதஸ்ய நிருக்தலக்ஷணஸ்யாபா⁴வாத் |

ந சைவமேகத்ர ஜ்ஞாநே பரோக்ஷத்வாபரோக்ஷத்வயோரப⁴யுபக்³மே

தயோர்ஜாதித்வம் ந ஸ்யாதி³தி வாச்யம் இஷ்டத்வாத் |

ஜாதித்வோபாதி⁴த்வபரிபா⁴ஷாயா:

ஸகலப்ரமா⁴ணுகோ³சரதயா³ப்ரமா⁴ணிகத்வாத் |

க⁴டோ³யம் இத்யாதி³ப்ரத்யக்ஷம் ஹி க⁴டத்வாதி³ஸத்³பா⁴வே

மாநம் ந து தஸ்ய ஜாதித்வேபி ஜாதித்வருபஸாத்⁴யப்ரஸித்³தௌ⁴

தத்ஸாத⁴காநுமாநஸ்யாப்யநவகாஸாத் | ஸமவாயாஸித்³த⁴யா

ப்³ரஹ்மபி⁴ந்நநிகி²லப்ரபஞ்சஸ்யாநித்யதயா ச நித்யத்வஸமவேதத்வக்⁴டிதஜாதித்வஸ்ய

க⁴டத்வாதா³வஸித்³தே⁴ஸ்ச | ஏவமேவோபாதி⁴த்வம் நிரஸநீயம் |

பர்வதோ வஹ்நிமாந் இத்யாதௌ³ ச பர்வதாம்ஸே வஹ்ந்யம்ஸே

சாந்த:கரணவ்ரு²த்திபே⁴தா³ங்கீ³காரேண தத்தத்³வ்ரு²த்த்யவச்சே²த³கபே⁴தே³ந

பரோக்ஷத்வாபரோக்ஷத்வயோரேகத்ர சைதந்யே வ்ரு²த்தௌ ந கஸ்சித் விரோத:⁴ |

ததா²

ச தத்ததி³ந்த³ரியாயோக்³யவர்தமாநவிஷயாவச்சி²ந்நசைதந்யபி⁴ந்நத்வம்

தத்ததா³காரவ்ரு²த்த்யவச்சி²ந்நஜ்ஞாநஸ்ய தத்தத³ம்ஸே ப்ரத்யக்ஷத்வம் |

க⁴டாதே³ர்விஷயஸ்ய ப்ரத்யக்ஷத்வந்து ப்ரமாத்ரபி⁴ந்நத்வம் |

நநு கத²ம் க⁴டாதே³ரந்த:கரணவச்சி²ந்நசைதந்யபே⁴:³ அஹ்மித்³ம்

பஸ்யாமி இதி பே⁴தா³நுப⁴வவிரோதா⁴தி³தி சேத் உச்யதே | ப்ரமாத்ரபே⁴தோ³

நாம ந தாவதை³க்யம் கிந்து ப்ரமாத்ரு²ஸத்தாதி³ரிக்கதஸத்தாகத்வாபா⁴வ: | ததா²

ச க⁴டாதே³ ஸ்வாவச்சி²ந்நசைதந்யே³த்⁴யஸ்ததயா விஷயசைதந்யஸத்தைவ

க⁴டாதி³ஸத்தா அதி⁴ஷ்டா²நஸத்தாதி³ரிக்கதயா

ஆரோபிதஸத்தாயாநங்கீ³காராத் | விஷயசைதந்யம் ச

பூர்வோக்தப்ரகாரேண ப்ரமாத்ரு²சைதந்யமேவேதி ப்ரமாத்ரு²சைதந்யஸ்யஸ்யைவ

க⁴டாத்³யதி⁴ஷ்டா²நதயா ப்ரமாத்ரு²ஸத்தைவ க⁴டாதி³ஸத்தா நாந்யேதி

ஸித்³த⁴ம் க⁴டாதே³ரபரோக்ஷத்வம் அநுமித்யாதி³ஸ்த²லே த்வந்த:கரணஸ்ய

வஹ்ந்யாதி³தே³ஸநி³க³ம்நாபா⁴வேந வஹ்ந்யவச்சி²ந்நசைதந்யஸ்ய

ப்ரமாத்ரு²சைதந்யாத்மகதயா வஹ்ந்யாதி³ஸத்தா ப்ரமாத்ரு²ஸத்தாதோ பி⁴ந்நா இதி

நாதிவ்யாப்தி: |

நந்வேவமபி த⁴ர்மாத⁴ர்மாதி³கோ³சராநுமித்யாதி³ஸ்த²லே

த⁴ர்மாத⁴ர்மயோ: ப்ரத்யக்ஷத்வாபத்தி:

த⁴ர்மாத்³யவச்சி²ந்நசைதந்யஸ்ய ப்ரமாத்ரு¹சைதந்யாபி⁴ந்நதயா

த⁴ர்மாதி³ஸத்தாயா: ப்ரமாத்ரு¹ஸத்தாநதிரேகாதி³தி சேத்

ந யோக்³யத்வஸ்யாபி விஸேஷவிஸேஷணத்வாத் |

நந்வேமமி ரூபீ க⁴ட: இதி ப்ரத்யக்ஷஸ்த²லே

க⁴டக³தபரிமாணதே:³ ப்ரத்யக்ஷத்வாபத்தி:

ரூபாவச்சி²ந்நசைதந்யஸ்ய பரிமாணத்³யவச்சி²ந்நசைதந்யஸ்ய

சைகதயா ரூபாவச்சி²ந்நசைதந்யஸ்ய ப்ரமாத்ரு¹சைதந்யாபே⁴தே³

பரிமாணத்³யவச்சி²ந்நசைதந்யஸ்யாபி ப்ரமாத்ரபி⁴ந்நதயா

பரிமாணதி³மத்தாயா: ப்ரமாத்ரு¹ஸத்தாநதிரிகத்தத்வாபா⁴வாத்

இதி சேத் ந தத்ததா³காரவ்ரு¹த்த்யுபஹிதத்வஸ்யாபி

ப்ரமாத்ரு¹விஸேஷணத்வாத் |

ரூபாகாரவ்ரு¹த்திதி³ஸாயாம் பரிமாணத்³யாகாரவ்ரு¹த்த்யபா⁴வேந அதிவ்யாப்த்யபா⁴வாத்

|

நந்வேவம் வ்ரு¹த்தாவவ்யாப்தி: அநவஸ்தா²பி⁴யா வ்ரு¹த்திகோ³சரவ்ரு¹த்த்யநங்கீ³காரேண
தத்ர ஸ்வாகாரவ்ரு¹த்த்யுபஹிதத்வக⁴டிதோக்தலக்ஷணபா⁴வாத் இதி சேத் ந |

அநவஸ்தா²பி⁴யா வ்ரு¹த்தேர்வ்ரு¹த்த்யந்தராவிஷயத்வே³பி ஸ்வவிஷயத்வாப⁴யுபக³மேந

ஸ்வவிஷயவ்ரு¹த்த்யுபஹிதப்ரமாத்ரு¹சைதந்யாபி⁴ந்நஸத்தாகத்வஸ்ய தத்ராபி

பா⁴வாத் |

ஏவாஞ்சாந்த:கரணதத்³த⁴ர்மாதீ³நாம் கேவலஸாக்ஷிவிஷயத்வே³பி

தத்ததா³காரவ்ரு¹த்த்யப⁴யுபக³மேந உக்தலக்ஷணஸ்ய தத்ராபி ஸத்தாந்நாவ்யாப்தி: |

ந சாந்த:கரணதத்³த⁴ர்மாதீ³நம்

வ்ரு¹த்திவிஷயத்வாப⁴யுபக³மே கேவலஸாக்ஷிவிஷயத்வாப⁴யுபக³மவிரோத⁴

இதி வாச்ச்யம் | ந ஹி வ்ரு¹த்திம் விநா ஸாக்ஷிவிஷயத்வம்

கேவலஸாக்ஷிவேத்³யத்வம் கிந்த்விந்த்³நியாநுமானாதி³ப்ரமாணவ்யாபாரமந்தரேண

ஸாக்ஷிவிஷயத்வம் அத

ஏவாஹங்காரடகாயாமாசார்யைஹமாகாராந்த:-

கரணவ்ரு¹த்திரங்கீ³க்ரு¹தா | அத ஏவ ச ப்ராதிபா⁴ஸிகரஜதஸ்த²லே

ரஜதாகாராவித்³யாவ்ரு¹த்தி: ஸாம்ப்ரதா³யிகைரங்கீ³க்ரு¹தா | ததா²சாந்த:கரணதத்³த⁴ர்மாதீ³வ

கேவலஸாக்ஷிவேத்³யேஷு வ்ரு¹த்த்யுபஹிதத்வக⁴டிதலக்ஷணஸ்ய

ஸத்த்வாந்நாவ்யாப்தி: | தத³யம் நிக்³விதார்த: -

ஸ்வாகாரவ்ரு¹த்த்யுபஹித-

ப்ரமாத்ரு¹சைதந்யஸத்தாதிரிக்தஸத்தாகத்வஸூந்யத்வே ஸதி யோக்³யத்வம்
விஷயஸ்ய

ப்ரத்யக்ஷத்வம் |

தத்ர ஸம்யோக³- ஸம்யுக்ததாதா³தம்யாதீ³நாம் ஸந்நிகார்ஷாணம்
சைதந்யாபி⁴வ்யஞ்ஜகவ்ரு¹த்திஜநநே விநியோக³ |

ஸா ச வ்ரு¹த்திஸ்சதுர்விதா⁴ - ஸம்ஸயோ நிஸ்சயோ க³ர்வ: ஸ்மரணமிதி |
ஏவம்வித⁴வ்ரு¹த்திபே⁴தே³ந ஏவம்ப்யந்த:கரணம் மந

இதி பு³த்தி⁴ரிதி அஹங்கார இதி சித்தமிதி சாக்²யாயதே | தது³க்தம் -
மநோபு³த்தி⁴ரஹங்காரஸ்சித்தம் கரணமந்தரம் |

ஸம்ஸயோ நிஸ்சயோ க³ர்வ: ஸ்மரணம் விஷயா இமே ||

தச்ச ப்ரத்யக்ஷம் த்³விவித⁴ம் ஸவிகல்பகநிர்விகல்பகபே⁴தா³த் | தத்ர
ஸவிகல்பகம்

வைஸிஷ்ட்யாவகா³ஹி ஜ்ஞாநம் | யதா²

க⁴டமஹம் ஜாநாமி இத்யாதி³ஜ்ஞாநம் |

நிர்விகல்பகந்து ஸம்ஸர்கா³நவகா³ஹி ஜ்ஞாநம் | யதா²

ஸோ⁵யம் தே³வத³த்த: தத்த்வமஸி இத்யாதி³வாக்யஜந்யம் ஜ்ஞாநம் |

நநு ஸாப்³த³மித³ம் ஜ்ஞாநம் ந ப்ரத்யக்ஷம்

இந்த்³ரியாஜந்யத்வாத்

இதி சேத் ந | நஹி இந்த்³ரியஜந்யத்வம்

ப்ரத்யக்ஷத்வே தந்த்ரம் து³ஷிதத்வாத் கிந்து யோக்³யவர்தமாநவிஷயகத்வே

ஸதி ப்ரமாணசைதந்யஸ்ய விஷயசைதந்யாபி⁴ந்நத்வமித்யுக்தம் |

ததா²ச ஸோ⁵யம் தே³வத³த்த: இதி வாக்யஜந்யஜ்ஞாநஸ்ய

ஸந்நிக்ரு¹ஷ்டவிஷயதயா ப³ஹிர்நி:ஸ்ரு¹தாந்த:கரணவ்ரு¹த்த்ய- ப்⁴யுபக³மேந

தே³வத³த்தவச்சி²ந்நசைதந்யஸ்ய வ்ரு¹த்த்யவச்சி²ந்நசைதந்யாபி⁴ந்நதயா

ஸோ⁵யம் தே³வத³த்த: இதி வாக்யஜந்யஜ்ஞாநஸ்ய ப்ரத்யக்ஷத்வம் |

ஏவம் தத்த்வமஸி இத்யாதி³வாக்யஜந்யஜ்ஞாநஸ்யாபி

தத்ர ப்ரமாதுரேவ விஷயதயா தது³ப⁴யாபே⁴த³ஸ்ய ஸத்த்வாத் |

நநு வாக்யஜந்யஜ்ஞாநஸ்ய பதா³ர்த²ஸம்ஸர்கா³வகா³ஹிதயா

கத²ம் நிர்விகல்பகத்வம் ? உச்சயதே | வாக்யஜந்யஜ்ஞாநவிஷயத்வே

ஹி ந பதா³ர்த²ஸம்ஸர்க³த்வம் தந்த்ரம் அநபி⁴மதஸம்ஸர்க³ஸ்யாபி

வாக்யஜந்யஜ்ஞாநவிஷயத்வாபத்தே: கிந்து தாத்³ப்யவிஷயத்வம் |

ப்ரக்ரு¹தே ச ஸதே³வ ஸோம்யேத³மக்³ர ஆஸீத் இத்யுபக்ரம்ய

" தத் ஸத்யம் ஸ ஆத்மா தத்த்வமஸி ஸ்வேதகேதோ
 இதுபஸம்ஹாரேண விஸூத்³தே⁴ப்³ரஹ்மணி வேதா³ந்தாநாம் தாத்பர்யமவஸிதம்
 "இதி கத²ம் தாத்பர்யாவிஷயம் ஸம்ஸர்க்³மவபோ³த⁴யேத் | இத³மேவ
 " தத்த்வமஸி இத்யாதி³வாக்யாநாமக²ண்டா³ர்த²வம் யத்
 ஸம்ஸர்கா³நவகா³ஹியதா²ர்த²ஜ்ஞாநஜநகத்வமிதி | தது³க்தம் |
 " ஸம்ஸர்கா³ஸங்கி³ஸம்யக்³தீ⁴ஹேதுதா யா கி³ராமியம் |
 " உக்தாக²ண்டா³ர்த²தா யத்³வா தத்ப்ராதிபதி³கார்த²தா ||
 ப்ராதிபதி³கார்த²மாத்ரபரத்வம் வா⁵க²ண்டா³ர்த²வம் இதி சதூர்த²பாதா³ர்த²:² |
 தச்ச ப்ரத்யக்ஷம் புநர்த்³விவித⁴ம் - ஜீவஸாக்ஷி ஈஸ்வரஸாக்ஷி
 சேதி | தத்ர ஜீவோ நாம அந்த:கரணவச்சி²ந்நம் சைதந்யம்
 தத்ஸாக்ஷி து அந்த:கரணோபஹிதம் சைதந்யம் |
 அந்த:கரணஸ்ய விஸேஷணத்வோபாதி⁴த்வாப்⁴யாமநயோர்பே⁴த:³ |
 விஸேஷணஞ்ச கார்யாந்வயி வர்தமாநம்
 வ்யாவர்தகம் உபாதி⁴ஸ்ச கார்யாந்வயீ வ்யாவர்தகோ வர்தமாநஸ்ச |
 " ரூபவிஸிஷ்டோக⁴டோ⁵நி⁵த்ய:இத்யத்ர
 " ரூபம் விஸேஷணம் கர்ணஸஷ்குல்யவச்சி²ந்நம் நப:⁴ ஸ்ரோத்ரம்
 " இத்யத்ர கர்ணஸஷ்குல்யுபாதி:⁴ | அயமேவோபாதி⁴ர்நையாயிகை: பரிசாயக
 " இதுச்சயதே | ப்ரக்ரு²தே சாந்த:கரணஸ்ய ஜட³தயா விஷயபா⁴ஸகத்வாயோகே³ந
 விஷயபா⁴ஸகசைதந்யோபாதி⁴த்வம் | அயஞ்ச ஜீவஸாக்ஷி ப்ரத்யாத்மம்
 நாநா ஏகத்வே சைத்ராவக³தே மைத்ரஸ்யாப்யநுஸந்தா⁴ந்ப்ரஸங்க:³ |
 ஈஸ்வரஸாக்ஷி து மாயோபஹிதம் சைதந்யம் | தச்சைகம்
 " தது³பாதி⁴பூ⁴தமாயாயா ஏகத்வாத் | இந்த³ரோ மாயாபி:⁴ புருரூப
 ஈயதே இத்யாதி³ஸ்ரு²தௌ மாயாபி⁴ரிதி ப³ஹூவசநஸ்ய மாயாக³த-
 ஸக்திவிஸேஷாபி⁴ப்ராயதயா மாயாக³தஸுத்த்வரஜஸ்தமோரூபகு³ணாபி⁴-
 ப்ராயதயா வோபபத்தி: |
 " மாயாந்து ப்ரக்ரு²தம் வித்³யாந்மாயிநம் து மஹேஸ்வரம் |
 " தரத்யவித்³யாம் விததாம் ஹரு²தி³ யஸ்மிந்நிவேஸிதே |
 " யோகீ³ மாயாமமேயாம தஸ்மை வித்³யாத்மநே நம: ||
 " அஜாமேகாம் லோஹிதஸூக்லக்ரு²ஷ்ணம்
 வஹ்நீ: ப்ரஜா ஸ்ரு²ஜமாநாம் ஸரூபா: |
 அஜோ ஹ்யேகோ ஜுஷமாநோ⁵நுஸேதே
 ஜஹாத்யேநாம் பு⁴க்தபோ⁴கா³மஜோ⁵ந்ய: ||

இத்யாதி³ ஸ்ருதிஸம்ரு³திஷு ஏகவசநேந லாக⁴வாநுக³ரு³ஹீதேந மாயாயா
ஏகத்வம் நிஸ்ஸீயதே |

ததஸ்ச தது³பஹிதம் சைதந்யம் ஈஸ்வரஸாக்ஷீ | தச்சாநாதி³
தது³பாதே⁴ர்மாயாயா அநாதி³த்வாத் | மாயாவச்சி²ந்நம் சைதந்யம் ச பரமேஸ்வர: |
மாயாயா விஸேஷணத்வே ஈஸ்வரத்வம் உபாதி⁴த்வே ஸாக்ஷித்வம்

இதீஸ்வரத்வஸாக்ஷித்வயோர்பே³த:³ ந து தர்மிணோ³ஸ்வரதத்ஸாக்ஷிணை: |

ஸ ச பரமேஸ்வர ஏகோ⁵பி ஸ்வோபாதி⁴பூ⁴தமாயாநிஷ்ட²ஸத்த்வரஜஸ்தமோகு³ணபே⁴தே³ந
ப்³ரஹ்மாவிஷ்ணுமஹேஸ்வராதி³ஸப்³த³வாச்சயதாம் ப⁴ஜதே |

நநு ஈஸ்வரஸாக்ஷிணை⁵நாதி³த்வே ததை³க்ஷத ப³ஹுஸ்யாம் ப்ரஜாயேய
இத்யாதெள³ ஸ்ரு³ஷ்டிபூர்வஸமயே பரமேஸ்வரஸ்யாக³ந்துகமீக்ஷணமுச்சயமாநம்
கத²முபபத்³யதே உச்சயதே | யதா² விஷயேந்த³ரியஸந்நிகர்ஷாதி³காரணவஸேந
ஜீவோபாத⁴யந்த:கரணஸ்ய வ்ரு³த்திபே⁴தா³ ஜாயந்தே ததா² ஸ்ரு³ஜ்யமாந-

ப்ராணிகர்மவஸேந பரமேஸ்வரோபாதி⁴பூ⁴தமாயாயா வ்ரு³த்திவிஸேஷா:
"இத³மிதா³நீம் ஸ்ரஷ்டவ்யம் "இத³மிதா³நீம் பாலயிதவ்யம்

"இத³மிதா³நீம் ஸம்ஹர்தவ்யம் இத்யாத³யாகாரா ஜாயந்தே | தாஸாம் ச
வ்ரு³த்தீநாம் ஸாதி³த்வாத் தத்³ப்ரதிபி³ம்பி³தசைதந்யமபி ஸாதீ³த்யுச்சயதே |
ஏவம் ஸாக்ஷித்³வைவித்⁴யேந ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநத்³வைவித்⁴யம் | ப்ரத்யக்ஷத்வம்
ச ஜ்ஞேயக³தம் ஜ²ப்திக³தம் ச நிரூபிதம் | தத்ர ஜ்ஞப்திக³தப்ரத்யக்ஷத்வஸ்ய
ஸாமாந்யலக்ஷணம் சித்த்வமேவ பர்வதோ வஹ்நிமாந் இத்யாதா³வபி
வஹ்ந்யத்³யாகாரவ்ரு³த்த்யபஹிதசைதந்யஸ்ய ஸ்வாத்தமாம்ஸே ஸ்வப்ரகாஸதயா
ப்ரத்யக்ஷத்வாத் | தத்தத்³விஷயாஸப்ரத்யக்ஷத்வந்நு பூர்வோக்தமேவ | தஸ்ய ச
ப்⁴ராந்திரூப்ரத்யக்ஷே நாதிவ்யாபித்: ப்⁴ரமப்ரமாஸாதா⁴ரணப்ரத்யக்ஷத்வ-
ஸாமாந்யநிர்வசநேந தஸ்யாபி லக்ஷயத்வாத் | யதா³ து ப்ரத்யக்ஷப்ரமாயா
ஏவ லக்ஷணம் வக்தவ்யம் ததா³ பூர்வோக்தலக்ஷணை⁵பா³தி⁴தத்வம் விஷயவிஸேஷணம்
தே³யம் | ஸாக்திரூப்யாதி³ப்⁴ரமஸ்ய ஸம்ஸாரகாலீநபா³த⁴விஷயப்ராதிபா⁴ஸிக-
ரஜதாதி³விஷயகத்வேநோக்தலக்ஷணபா⁴வாத் நாதிவ்யாப்தி: |

நநு விஸம்வாதி³ப்ரவ்ரு³த்த்யா ப்⁴ராந்திஜ்ஞாதஸித்³தா⁴வபி தஸ்ய
ப்ராதிபா⁴ஸிகதத்காலோத்³பந்நரஜதாதி³விஷயகத்வே ந ப்ரமாணம்
தே³ஸாந்தாயிரஜதஸ்ய க்ஸ்ரு³ப்தஸ்யைவ தத்³விஷயத்வஸம்ப்⁴வாதி³தி சேத்
ந தஸ்யாஸந்நிக்ரு³ஷ்டதயா ப்ரத்யக்ஷவிஷயத்வாயோகா³த் | ந ச ஜ்ஞாநம்
தத்ர ப்ரத்யாஸத்தி: ஜ்ஞாநஸ்ய ப்ரத்யாஸத்தித்வே தத ஏவ வஹ்ந்யாதே:³
ப்ரத்யக்ஷத்வாப்தெள அநுமாநாத்³யுச்சே²தா³ப்ததே: |

நநு ரஜதோத்பாத³காநாம் ரஜதாவயவாதீ³நாமபா⁴வே ஸூக்தௌ
 கத²ம் தவாபி ரஜதமுத்பத்யதே இதி சேத் உச்யதே | ந ஹி
 லோகஸித்³த⁴ஸாமக்³ரீ ப்ராதிபா⁴ஸிகரஜதோத்பாதி³கா கிந்து
 விலக்ஷணவ | ததா² ஹி காசாதி³தி³ஷுதூ³ஷிதலோசநஸ்ய புரோவர்தி-
 த்³ரவ்யஸம்யோகா³தி³த³மாகாரா சாகசிக்யாகாரா ச காசித்³ந்த:கரண-
 வ்ருத்திருதே³தி | தஸ்யாம் ச வ்ருத்தௌ இத³மவச்சி²ந்நசைதந்யம் ப்ரதிபி³ம்³தே
 |

தத்ர பூர்வோக்யீ²த்யா வ்ருத்தேர்நிர்க³மநேந இத³மவச்சி²ந்நசைதந்யவ்ருத்தவச்சி²ந்ந-

சைதந்யம் ப்ரமாத்ரு³சைதந்யம் சாபி⁴ந்நம் ப⁴வதி | ததஸ்ச ப்ரமாத்ரு³சைதந்யா-
 பி⁴ந்நவிஷயசைதந்யநிஷ்டா² ஸூக்தித்வ ப்ரகாரிகா⁵வித்³யா சாகசிக்யாதி³-
 ஸாத்³ரு³ஸ்யஸந்த³ர்ஸநஸமுத்போ³தி⁴தரஜதஸம்ஸ்காரஸத⁴ரீ³நா காசாதி³தோ³ஷ-
 ஸமவஹிதா ரஜதரூபார்தா²காரேண ரஜதஜ்ஞாநாபா⁴ஸாகாரேண ச பரிணமதே |

பரிணமோ நாம உபாதா³நஸமஸத்தாககார்யாபத்தி: |
 விவர்தோ நாம உபாதா³நவிஷமஸத்தாககார்யாபத்தி: |
 ப்ராதிபா⁴ஸிகரஜதஞ்சாவித்³யாபேக்ஷயா பரிணம இதி
 சைதந்யாபேக்ஷயாவிவர்த இதி சோச்யதே |
 அவித்³யாபரிணமரூபஞ்ச தத்³ரஜதமவித்³யாதி⁴ஷ்டா²நே
 இத³மவச்சி²ந்நசைதந்யே வர்ததே அஸ்மந்மதே ஸர்வஸ்யாபி
 கார்யஸ்ய ஸ்வோபாதா³நாவித்³யாதி⁴ஷ்டா²நாஸ்ரிதத்வநியமாத் |

நநு சைதந்யநிஷ்டா²ரஜதஸ்ய கத²மித³ம் ரஜதமிதிபுரவர்திநா
 தாதா³த்ம்யம் | உச்யதே - யதா² ந்யாயமதே ஆத்மநிஷ்டா²ஸ்ய
 ஸுகாதே³ ஸரீரநிஷ்டா²த்வேநோபலம்ப:⁴ ஸரீரஸ்ய
 ஸுகாத்³யதி⁴கரணதாவச்சே²த³கத்வாத் ததா² சைதந்யமாத்ரஸ்ய
 ரஜதம் ப்ரத்யநதி⁴ஷ்டா²நதயா இத³மவச்சி²ந்நசைதந்யஸ்ய
 தத³தி⁴ஷ்டா²நத்வேந இத³மோ⁵வச்சே²த³கதயா ரஜதஸ்ய
 புரோவர்திஸம்ஸர்க³ப்ரத்யய உபபத்³யதே | தஸ்ய ச
 விஷயசைதந்யஸ்ய தத³ந்த:கரணோபஹித சைதந்யாபி⁴ந்நதயா
 விஷயசைதந்யே⁵த்யஸ்தமபி ரஜதம் ஸாக்ஷிண்யத்யஸ்தம்
 கேவலஸாக்ஷிவேத்³யம் ஸுகாத²தி³வத³நந்யவேத்³யமிதி சோச்யதே |

நநு ஸாக்ஷிண்யத்யஸ்தத்வே அஹம் ரஜதம் இதி தத்³வாந்
 இதி வா ப்ரத்யய: ஸ்யாத் அஹம் ஸுகீ² இதிவத் இதி சேத்

உச்சயதே | ந ஹி ஸுகா²தீ³நாமந்த:கரணவச்சி²ந்நசைதந்யநிஷ்டா²-
வித்³யாகார்யத்வப்ரயுக்தம் அஹம் ஸுக² இதி ஜ்ஞாநம் ஸுகா²தீ³நாம்
க⁴டாதி³வச்ச²த்³த⁴சைதந்ய ஏவாத்⁴யாஸாத் | கிந்து யஸ்ய யதா³காரா-
ருப⁴வாஹிதஸம்ஸ்காரஸஹக்ரு³தாவித்³யாகார்யத்வம் தஸ்ய ததா³காரா-
ருப⁴வவிஷயத்வம் இத்யேவாநுக³தம் நியாமகம் | ததா²ச
இத³மாகாராருப⁴வாஹிதஸம்ஸ்காரஸஹிதாவித்³யாகார்யத்வாத்³ க⁴டாதே³-
ரித்³மாகாராருப⁴வவிஷயத்வம் அஹமாகாராருப⁴வாஹிதஸங்கார-
ஸஹக்ரு³தாவித்³யாகார்யத்வாத்³ந்த:கரணதே³ரஹமாகாராருப⁴வவிஷயத்வம்
ஸரீரேந்த³நியாதே³ருப⁴யவிதா⁴ருப⁴வஸம்ஸ்காரஸஹிதாவித்³யாகார்யத்வா-
து³ப⁴யவிதா⁴ருப⁴வவிஷயத்வம் | ததா²சோப⁴யவிதா⁴ருப⁴வ: - இத³ம்
ஸரீரம் அஹம் தே³ஹ: அஹம் மநுஷ்ய: அஹம் ப்³ராஹ்மண: இத³ம் சக்ஷு:
அஹம் காண: இத³ம் ஸ்ரோத்ரம் அஹம் ப்³தி⁴ர இதி | ப்ரக்ரு³தே
ப்ராதிபா⁴ஸிகரஜதஸ்ய ப்ரமாத்ரு³சைதந்யாபி⁴ந்நேத³மவச்சி²ந்நசைதந்ய-
நிஷ்டா²வித்³யாகார்யத்வே⁵பி இத³ம் ரஜதமிதி ஸத்யஸ்த²லீயேத³மாகாரா-
ருப⁴வாஹிதஸம்ஸ்காரஜந்யத்வாத்³தி³த³மாகாராருப⁴வவிஷயதா ந து
அஹம் ரஜதம் இத்யஹமாகாராருப⁴வவிஷயதா இத்யநுஸந்தே³யம் |
நந்வேமபி மித்³யாரஜதஸ்ய ஸாக்ஷாத் ஸாக்ஷிஸம்ப்³ந்தி⁴தயா பா⁴நஸம்ப்⁴வே
ரஜதகோ³சரஜ்ஞாநாபா⁴ஸரூபாயா அவித்³யாவ்ரு³த்தேரப்⁴யுக³ம: கிமர்த²மிதி சேத்
உச்சயதே | ஸ்வகோ³சரவ்ரு³த்த்யுபஹிதப்ரமாத்ரு³சைதந்யபி⁴ந்நஸுத்தாகத்வாபா⁴வஸ்ய
விஷயாப்ரோக்ஷத்வரூபதயா ரஜதஸ்யாப்ரோக்ஷஸித்³த⁴யே தத³ப்⁴யுக³மாத் |
நந்வித³ம்வ்ரு³த்தே ரஜதாகாரவ்ரு³த்தே³ஸ்ச ப்ரத்யேகமேகைகவிஷயத்வே கு³ருமதவத்³விஸிஷ்ட

ஜ்ஞாநாநப்⁴யுக³மே குதோ ப்⁴ரமஜ்ஞாநாஸித்³தி⁴ரிதி சேத் ந வ்ரு³த்தித்³வ்ய-
ப்ரதிபி³ம்பி³தசைதந்யஸ்யைகஸ்ய ஸத்யமித்²யாவஸ்துதாதா³த்யாவகா³ஹித்வேந
ப்⁴ரமத்வஸ்வீகாராத் | அத ஏவ ஸாக்ஷிஜ்ஞாநஸ்ய ஸத்யாஸத்யவிஷயதயா
ப்ராமாண்யாநியமாத்³ப்ராமாண்யோக்தி: ஸாம்ப்ரதா³யிகாநாம் |

நநு ஸித்³தா⁴ந்தே தே³ஸாந்தரீயரஜதமப்யவித்³யாகார்யமத்⁴யஸ்தஞ்சேதி
கத²ம் ஸாக்திரூப்யஸ்ய ததோ வைலக்ஷண்யம் இதி சேத் ந | த்வந்மதே
ஸத்யத்வாவிஸேஷே⁵பி கேஷாஞ்சித் க்ஷணிகத்வம் கேஷாஞ்சித் ஸ்தா²யித்வம்
இத்யத்ர யதே³வ நியாமகம் ததே³வ ஸ்வபா⁴வவிஸேஷாதி³கம் மமாபி | யத்³வா
க⁴டாத்³யத்⁴யாஸே அவித்³யைவ தோ³ஷத்வேந ஹேது: ஸாக்திரூபாத்³யத்⁴யாஸே து
காசாத்³யோ⁵பி தோ³ஷா: | ததா²சாக³ந்துகதோ³ஷஜந்யத்வம் ப்ராதிபா⁴ஸிகத்வே

ப்ரியோஜகம் | அத ஏவ ஸ்வப்நோபலப்³த⁴ரதா²தீ³நாமாக³ந்துகநித்³ராதோ³ஷஜந்யத்வாத்
|

ப்ராதிரா⁴ஸிகதவம் |

நநு ஸ்வப்நஸ்த²லே பூர்வாநுபூ⁴தரதா²தே³ ஸ்மரணமாத்ரேணவ
வ்யவஹாரோபத்தௌ

ந ரதா²தீ³ஸ்ரு³ஷ்டிகல்பநம் கௌ³ரவாத் இதி சேத் ந ரதா²தே³

ஸ்ம்ரு³திமாத்ராப்யுபக³மே ரத²ம் பஸ்யாமி ஸ்வப்நே ரத²-

மத்³ராஷ்யம் இத்யாத்³யநுப⁴வவிரோதா⁴பத்தே: | அத² ரதா²ந்

ரத²யோகா³ந் பத:² ஸ்ரு³ஜதே இதி ரதா²தீ³ஸ்ரு³ஷ்டிப்ரதிபாத³கஸ்ருதி-

விரோதா⁴பத்தேஸ்ச | தஸ்மாத் ஸூக்திரூப்யவத் ஸ்வப்நோபலப்³த⁴ரதா²தீ³யோ³ஸி

ப்ராதிரா⁴ஸிகா யாவத்ப்ரதிபா⁴ஸமவதிஷ்ட²ந்தே |

நநு ஸ்வப்நே ரதா²தீ³யதி⁴ஷ்டா²நதயோபலப்⁴யமாநதே³ஸவிஸேஷஸ்யாபி

ததா³ஸந்நிக்ரு³ஷ்டதயா அநிர்வசநீயப்ராதிரா⁴ஸிகதே³ஸோ³ஸ்யுபக³ந்யவ்ய:

ததா² ச ரதா²தீ³யத்யாஸ: குத்ர இதி சேத் ந சைதந்யஸ்ய ஸ்வயம்ப்ரகாஸஸ்ய

ரதா²தீ³யதி⁴ஷ்டா²நத்வாத் | ப்ரதீயமாநம் ரதா²தீ³யஸ்தீத்வேவ ப்ரதீயதே இதி

ஸத்³ரூபேந ப்ரகாஸமாநம் சைதந்யமேவாதி⁴ஷ்டா²நம் | தே³ஸவிஸேஷோ³ஸி

சித்³யஸ்த: ப்ராதிரா⁴ஸிக: ரதா²தீ³விந்த்³ரியக்³ராஹ்யத்வமபி ப்ராதிரா⁴ஸிகம்

ததா³ ஸர்வேந்த்³ரியாணமுபரமாத் | அஹம் ரத:² இத்யாதி³ப்ரதீய்யாபாத³நந்து

பூர்வவந்நிரஸநீயம் | ஸ்வப்நரத²தீ³ய: ஸாக்ஷாந்மாயாபரிணமா இதி

கேசித் | அந்த:கரணத்³வாரா தத்பரிணமா இத்யந்யே |

நநு ரதா²தே³ ஸூத்⁴சைதந்யாத்யஸ்தத்வே இதா³நீம் தத்ஸாக்ஷா-

த்காராபா⁴வேநஜாக³ரணே³ஸி ஸ்வப்நோபலப்³த⁴ரதா²தீ³யோ³ஸநுவர்தேரந் |

உச்யதே | கார்யவிநாஸோ ஹி த்³விவித:⁴ கஸ்சிது³பாதா³நேந ஸஹ கஸ்சித்து

வித்³யமாநஏவோபாதா³நே | ஆத்³யோ பா³த:⁴ த்³விதீயஸ்து நிவ்ரு³த்தி: | ஆத்³யஸ்ய

காரணமதி⁴ஷ்டா²நததத்வஸாக்ஷாத்கார: தேந விநோபாதா³நபூ⁴தாயா

அவித்³யாயா அநிவ்ரு³த்தே: | த்³விதீயஸ்ய காரணம் விரோதி⁴வ்ரு³த்த்யுபத்தி-

ர்தோ³ஷநிவ்ரு³த்திர்வா | ததி³ஹ ப்³ரஹ்மஸாக்ஷாத்காராபா⁴வாத் ஸ்வப்நப்ரபஞ்சோ

மா

பா³தி⁴ஷ்ட² முஸலப்ரஹாரேண க⁴டாதே³ரிவ விரோதி⁴ப்ரத்யயாந்தரோத³யேந

ஸ்வஜநகீபூ⁴தநித்³ராதி³தோ³ஷநாஸேந வா ரதா²தீ³நிவ்ரு³த்தௌ கோ விரோத:⁴ |

ஏவம் ச ஸூக்திரூப்யஸ்ய ஸூக்த்யவச்சி²ந்நசைதந்யநிஷ்ட²தூலாவித்³யா-

கார்யத்வபகேஷ ஸூக்திரிதிஜ்ஞாநேந தத³ஜ்ஞாநேந ஸஹ ரஜதஸ்ய பா³த:⁴ |

மூலாவித்³யாகார்யத்வபக்ஷே து மூலாவித்³யாயா ப்³ரஹ்மஸாக்ஷாத்காரமாத்ர-
நிவர்³த்யதயா ரஜதஸ்ய தத்ர ஸூக்திஜ்ஞாநாந்நிவ்ரு³த்திமாத்ரம் முஸஸ-
ப்ரஹாரேண க⁴டஸ்யேவ |

நநு ஸூக்தௌ ரஜதஸ்ய ப்ரதிபா⁴ஸஸமயே ப்ராதிபா⁴ஸிகஸத்தாப்⁴யுபக³மே
நேத³ம் ரஜதம் இதி த்ரைகாலிகநிஷேத⁴ஜ்ஞாநம் ந ஸ்யாத் கிந்து
இதா³நீமித³ம் ந ரஜதம் இதி ஸ்யாத் இதா³நீம் க⁴ட:

ஸ்யாமோ ந இதிவத் இதி சேத் ந நஹி தத்ர

ரஜதத்வாவச்சி²ந்நப்ரதியோகி³தாகாபா⁴வோ நிஷேத⁴தீ⁴விஷய: கிந்து

லௌகிகபாரமார்²தி²கத்வாவச்சி²ந்ந- ப்ராதிபா⁴ஸிகரஜதப்ரதியோகி³தாக:

வ்யதி⁴கரணத⁴ர்மாவச்சி²ந்நப்ரதையோகி³தாகாபா⁴வாப்⁴யுபக³மாத் |

நநு ப்ராதிபா⁴ஸிகே ரஜதே பாரமார்²தி²கத்வமவக³தம் ந வா | அநவக³மே

ப்ரதியோகி³தாவச்சே²த³காவச்சி²ந்நரஜதஸ்தத்வஜ்ஞாநாபா⁴வாத்³பா⁴-

ப்ரத்யக்ஷாநுபபத்தி: | அவக³மே⁵பரோக்ஷாவபா⁴ஸஸ்ய தத்காலீநவிஷய-

ஸத்தாநியதத்வாத்³ ரஜதே பாரமார்²தி²கத்வமப்பநிர்வசநீயம்

ரஜததே³வோத்பந்நமிதி தத³வச்சி²ந்நரஜதஸ்தத்வே தத³வச்சி²ந்நாபா⁴வஸ்தத்ர

கத²ம் வர்தத இதி சேத் ந பாரமார்²தி²கத்வஸ்யாதி⁴ஷ்டா²ந்நிஷ்ட²ஸ்ய ரஜதே

ப்ரதிபா⁴ஸஸம்⁴வேந ரஜதநிஷ்ட²பாரமார்²தி²கத்வோத்பத்த்யநப்⁴யுபக³மாத் |

யத்ராரோப்யமஸந்நிக்கு³ஷ்டம் தத்ரைவ ப்ராதிபா⁴ஸிகவஸ்தூரத்தேரங்கீ³காராத் |

அத ஏவ இந்த³நியஸந்நிக்கு³ஷ்டதயா ஜவாகுஸாமக³தலௌஹித்யஸ்ய ஸ்ப²டிகே

பா⁴நஸம்⁴வாத் ந ஸ்ப²டிகே⁵நிர்வசநீயலௌஹித்யோத்பத்தி: | நந்வேவம்

யத்ர ஜவாகுஸாமம் த்³ரவ்யாந்தரவ்யவதா⁴நாத³ஸந்நிக்கு³ஷ்டம் தத்ர

லௌஹித்யப்ரதீ³த்யா ப்ராதிபா⁴ஸிகம் லௌஹித்யம் ஸ்வீக்நியதாமிதி சேத்

ந இஷ்டத்வாத் |

ஏவம் ப்ரத்யக்ஷப்⁴ரமாந்தரேஷ்வபிப்ரத்யக்ஷஸாமாந்யலக்ஷணாக³மோ

யதா²ர்த²ப்ரத்யக்ஷலக்ஷணஸத்³பா⁴வஸ்ச த்³ர்ஸநீய: |

உக்தம் ப்ரத்யக்ஷம் ப்ரகாராந்தரேண த்³விவித⁴ம் - இந்த³நியஜந்யம் தத³ஜந்யம் சேதி

|

தத்ரேந்த³நியாஜந்யம் ஸுகா²தி³த்ரத்யக்ஷம் மநஸ இந்த³நியத்வநிராகரணத் |

இந்த³நியாணி பஞ்ச க்⁴ராணரஸநசக்ஷு:ஸ்ரோத்ரத்வகா³தம்காநி | ஸர்வாணி

சேந்த³நியாணி ஸ்வஸ்வவிஷயஸம்யுக்தாந்யேவ ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநம் ஜநயந்தி |

தத்ர க்⁴ராணரஸநத்வகி³ந்த³நியாணி ஸ்வஸ்தா²நஸ்தி²தாந்யேவ க³ந்த⁴ரஸ-

ஸ்பர்ஸோபலம்பா⁴ந் ஜநயந்தி சக்ஷு:ஸ்ரோத்ரே து ஸ்வத ஏவ விஷயதே³ஸம்

க³த்வா ஸ்வஸ்வவிஷயம் க்³ரு'ஹ்ணீத: ஸ்ரோத்ரஸ்யாபி சக்ஷுராதி³வத்
 பரிச்சி²ந்தயாபே⁴ர்யாதி³தே³ஸக³மநஸம்ப⁴வாத் | அத ஏவாநுப⁴வோ
 "பே⁴ர்ஸப்³தோ³ மயா ஸ்ருத: இதி | வீசிரங்கா³தி³ந்யாயேந
 கர்ணஸக்ஷுலீப்ரதே³ஸே³நந்தஸப்³தோ³த்பத்திகல்பநாயாம் கௌ³ரவம்
 "பே⁴ர்ஸப்³தோ³ மயா ஸ்ருத: இதி ப்ரத்யக்ஷஸ்ய ப்⁴ரமத்வகல்பநாயாம்
 கௌ³ரவம் ச ஸ்யாத் |

ததே³வம் வ்யாக்²யாதம் ப்ரத்யக்ஷம் |

இதி வேதா³ந்தபரிபா⁴ஷாயாம் ப்ரத்யக்ஷபரிச்சே²த:³ |

2 || அநுமானம் ||

அதா²நுமானம் நிரூப்யதே | அநுமிதிகரணமநுமானம் | அநுமிதிஸ்ச
 வ்யாப்திஜ்ஞாநத்வேந வ்யாப்திஜ்ஞாநஜந்யா | வ்யாப்திஜ்ஞாநாநுவ்யவஸாயாதே³ஸ்தத்தவேந
 தஜ்ஜந்யத்வாபா⁴வாந்நாநுமிதித்வம் |

அநுமிதிகரணம் ச வ்யாப்திஜ்ஞாநம் | தத்ஸம்ஸ்காரோ³வாந்தரவ்யாபார: |
 ந து த்ரு²தீயலிங்க³பராமர்ஸோ³நுமிதௌ கரணம் தஸ்யாநுமிதிஹேதுத்வாஸித்³த்யா
 தத்கரணத்வஸ்ய தூ³நிரஸ்தத்வாத் | ந ச ஸம்ஸ்காரஜந்யத்வேநாநுமிதே:
 ஸம்ரு²தித்வாப்தி: ஸம்ரு²திப்ரா³க³பா⁴வஜந்யத்வஸ்ய ஸம்ஸ்காரமாத்ரஜந்யத்வஸ்ய
 வா ஸம்ரு²தித்வப்ரயோஜகதயா ஸம்ஸ்காரத்⁴வம்ஸஸாதா⁴ரணஸம்ஸ்காரஜந்யத்வஸ்ய
 தத்³ப்ரயோஜகத்வாத் |

ந ச யத்ர வ்யாப்திஸ்மரணா³நுமிதிஸ்தத்ர கத²ம் ஸம்ஸ்காரோ³ஹேதுரிதி
 வாச்சயம் வ்யாப்திஸம்ரு²திஸ்த²லே³பி தத்ஸம்ஸ்காரஸ்யைவாநிமிதிஹேதுத்வாத் |
 நஹி ஸம்ரு²தே: ஸம்ஸ்காரநாஸகத்வநியம: ஸம்ரு²திதா⁴ரா³ஸநாத் | ந
 சாநுபு³த்³த³ஸம்ஸ்காராத³ப்யநுமித்யாப்தி: தது³த்³போ³த³ஸ்யாபி ஸஹகாரித்வாத் |
 ஏவம் ச அயம் தூ⁴மவாந் இதி பக்ஷத⁴ர்மதாஜ்ஞாநே தூ⁴மோ
 "வஹ்நிவ்யாப்ய: இத்யநுப⁴வாஹிதஸம்ஸ்காரோத்³போ³தே⁴ ச ஸதி "வஹ்நிமாந் "
 "இத்யநுமிதி³ர்⁴வதி | ந து மத்⁴யே வ்யாப்திஸ்மரணம் தஜ்ஜந்யம்
 "வஹ்நிவ்யாப்யதூ⁴மவாநயம் இத்யாதி³ விஸிஷ்டஜ்ஞாநம் வா
 ஹேதுத்வேந கல்பநீயம் கௌ³ரவாந்மாநாபா⁴வாச்ச | தச்ச வ்யாப்திஜ்ஞாநம்
 வஹ்நிவிஷயகஜ்ஞாநாம்ஸ ஏவ கரணம் ந து பர்வதவிஷயகஜ்ஞாநாம்ஸ
 "இதி பர்வதோ வஹ்நிமாந் "இதி ஜ்ஞாநஸ்ய வஹ்ந்யம்ஸ ஏவ அநுமிதித்வம்
 ந பர்வதாம்ஸே தத்³ம்ஸே ப்ரத்யக்ஷத்வஸ்யோபபாதி³தத்வாத் |

வ்யாப்திஸ்சாஸேஷஸாத³நாஸ்யாஸரிதஸாத⁴யஸாமாநாதி⁴கரண்யரூபா |
ஸா ச வ்யபி⁴சாராத³ஸநே ஸதி ஸஹசாரத³ஸநேந க்³ரு³ஹ்யதே | தச்ச
ஸஹசாரத³ஸநம் பூ⁴யோத³ஸநம் ஸக்ரு³த்³த³ஸநம் வேதி விஸேஷோ நாத³ரண்ய:
ஸஹசாரத³ஸநஸ்யைவ ப்ரயோஜகத்வாத் |

தச்சாநுமாநமந்வயிரூபமேகமேவ | ந து கேவலாந்வயி ஸர்வஸ்யாபி
த⁴ம்ஸ்யாஸம்நமதே ப்³ரஹ்மநிஷ்டா²த்யந்தாபா⁴வப்ரதியோகி³த்வேந
அத்யந்தாபா⁴வாப்ரதியோகி³ஸாத⁴யகத்வரூபகேவலாந்வயித்வஸ்யாஸித்³தே:⁴ |
நாப்யநுமாநஸ்ய வ்யதிரேகிரூபத்வம் ஸாத⁴யாபா⁴வே ஸாத⁴நாபா⁴வ-
நிரூபிதவ்யாப்திஜ்ஞாநஸ்ய ஸாத⁴நேந ஸாத⁴யாநுமிதாவநுபயோகா³த் |
கத²ம் தர்ஹி தூ⁴மாதா³வந்வயவ்யாப்திமவிது³ஷோ⁵பி வ்யதிரேகவ்யாப்தி-
ஜ்ஞாநாத³நுமிதி: | அர்தா²பத்திப்ரமாணா³தி வக்ஷயாம: | அத
ஏவாநுமாநஸ்ய நாந்வயவ்யதிரேகிரூபத்வம் வ்யதிரேகவ்யாப்திரூபத்வம்
வ்யதிரேகவ்யாப்திஜ்ஞாநஸ்ய அநுமித்யஹேதுத்வாத் |

தச்சாநுமாநம் ஸ்வார்த²பரார்த²பே⁴தே³ந த்³விவித⁴ம் | தத்ர ஸ்வார்த²ந்நூக்தமேவ
பரார்த²ந்நு ந்யாயஸாத⁴யம் | ந்யாயோ நாமாவயவஸமுதா³ய: | அவயவஸ்ச த்ரய ஏவ
-

ப்ரதிஜ்ஞாஹேதாதா³ஹரணரூபா: உதா³ஹரணோபநயநிக³மநரூபா வா | ந து
பஞ்ச அவயவத்ரயேணைவ வ்யாப்திபக்ஷத⁴ம்மதயோரூபத³ர்ஸநஸம்⁴வேநாதி⁴கவயவ-
த்³வ்யஸ்ய வ்யர்த²த்வாத் |

ஏவமநுமாநே நிரூபிதே தஸ்மாத்³ ப்³ரஹ்மபி⁴ந்நநிகி²லப்ரபஞ்சஸ்ய
மித²யாத்வஸித்³தி:⁴ | ததா²ஹி - ப்³ரஹ்மபி⁴ந்நம் ஸர்வம் மித²யா ப்³ரஹ்மபி⁴ந்நத்வாத்
யதே³வம் ததே³வம் யதா²ஸூக்திரூப்யம் | ந ச த்³ரு³ஷ்டாந்தஸித்³தி:⁴ தஸ்ய
ஸாத⁴தத்வாத் | ந சாப்ரயோஜகத்வம் ஸூக்திரூப்யரஜ்ஜுஸர்பாத³நாம்
மித²யாத்வே ப்³ரஹ்மபி⁴ந்நத்வஸ்யை லாக⁴வேந ப்ரயோஜகத்வாத் | மித²யாத்வம் ச
ஸ்வாஸ்யயத்வேநாபி⁴மத-யாவந்நிஷ்டா²த்யந்தாபா⁴வப்ரதியோகி³த்வம் |
' அபி⁴மத ' - பத³ம் வஸ்துத: ஸ்வாஸ்யாப்ரஸித்³த⁴யா⁵ஸம்⁴வவாரணய
' யாவத் ' - பத³மர்தா²ந்தரவாரணய | தது³க்தம் -

ஸர்வேஷாமபி பா⁴வாநா ஸ்வாஸ்யயத்வேந ஸம்மதே |
ப்ரதியோகி³த்வமத்யந்தாபா⁴வம் ப்ரதி ம்ரு³ஷாத்தமதா || இதி |

யத்³வா அயம் பட ஏதத்தந்துநிஷ்டா²த்யந்தாபா⁴வப்ரதியோகி³ படத்வாத்
படாந்தரவத் - இத்யாத்³யநுமாநம் மித²யாத்வே ப்ரமாணம் | தது³க்தம் -

அம்ஸீந: ஸ்வாம்ஸகா³த்யந்தாபா⁴வஸ்ய ப்ரதியோகி³ந: |

அம்ஸரித்வாதி³தராம்ஸீவ தி³கே³ஷைவ கு³ணாதி³ஷு || இதி |

ந ச க⁴டாதே³ர்மித்²யாத்வே ஸந் க⁴ட: இதி ப்ர்த்யக்ஷேண
பா³த:⁴ அதி⁴ஷ்டா²ந்³ரஹ்மஸத்தயாஸ்தத்ர விஷயதயா க⁴டாதே³:³
ஸத்யத்வாஸித்³தே:⁴ |

ந ச நீரூபஸ்ய ப்³ரஹ்மண: கத²ம் சாக்ஷஷாதி³ஜ்ஞாந்விஷயதேதி
வாச்யம் நீரூபஸ்யாபி ரூபாதே:³ ப்ர்த்யக்ஷவிஷயத்வாத் | ந ச
நீரூபஸ்ய த்³ரவ்யஸ்ய சக்ஷுராத்³யயோக்³யத்வமிதி நியம: மந்மதே
ப்³ரஹ்மணே த்³ரவ்யத்யாஸித்³தே:⁴ | கு³ணஸ்ரயத்வம் ஸமவாயிகாரணத்வம்
வா த்³ரவ்யத்வம் இதி தே⁵பி⁴மதம் | ந ஹி நிர்³கு³ணஸ்ய ப்³ரஹ்மணே
கு³ணஸ்ரயதா நாபி ஸமவாயிகாரணதா ஸமவாயாஸித்³தே:⁴ | அஸ்து
வா த்³ரவ்யத்வம் ப்³ரஹ்மண: ததா²பி நீரூபஸ்ய காலஸ்யேவ சாக்ஷுஷாதி³ -
ஜ்ஞாந்விஷயத்வே ந விரோத:⁴ |

யத்³வா த்ரிவித⁴ம் ஸத்த்வம் - பாரமார்தி²கம் வ்யாவஹாரிகம்
ப்ராதிபா⁴ஸிகம் சேதி | பாரமார்தி²கம் ஸத்த்வம் ப்³ரஹ்மண: வ்யாவஹாரிகம்
ஸத்த்வமாகாஸாதே:³ ப்ராதிபா⁴ஸிகம் ஸத்த்வம் ஸூக்திரஜதாதே:³ | ததா² ச
" க⁴ட: ஸந் இதி ப்ர்த்யக்ஷஸ்ய வ்யாவஹாரிகஸத்த்வவிஷயத்வேந
ப்ராமாண்யம் | அஸ்மிந் பக்ஷே க⁴டாதே³ர்³ப்³ரஹ்மணி நிஷேதே⁴ ந ஸ்வரூபேண
கிந்து பாரமார்தி²கத்வேநைவேதி ந விரோத:⁴ | அஸ்மிந் பக்ஷே ச
மித்²யாத்வலக்ஷணே பாரமார்தி²கத்வாவச்சி²ந்நப்ரதியோகி³தாகத்வ -
மத்யந்தாபா⁴வவிஸேஷணம் த்³ரஷ்டவ்யம் | தஸ்மாது³பபந்நம்
மித்²யாத்வாநுமாநமிதி |

இதி வேதா³ந்தபரிபா⁴ஷாயாமநுமாநபரிச்சே²த:³ |

3 உபமாநம் |

அதோ²பமாநம் நிரூப்யதே | தத்ர ஸாத்³ரு³ஸ்யப்ரமாகரணமுபமாநம் |
ததா² ஹி - நக³ரேஷு த்³ரு³ஷ்டகோ³பிண்ட³ஸ்ய புருஷஸ்ய வநம் க³தஸ்ய
க³வேயேந்த்³ரியஸந்நிகர்ஷே ஸதி ப⁴வதி ப்ரதீதி: அயம் பிண்டோ³ கோ³ஸத்³ரு³ஸ:
" இதி | தத³நந்தரம் ச ப⁴வதி நிஸ்சய: அநேந ஸத்³ரு³ஸீ மதீ³யா
" கௌ:³ இதி | தத்ராந்வயவ்யதிரேகாப்⁴யாம் க³வ்யநிஷ்ட²கோ³ஸாத்³ரு³ஸ்யஜ்ஞாநம்
கரணம் கோ³நிஷ்ட²க³வ்யஸாத்³ரு³ஸ்யஜ்ஞாநம் ப²லம் |

ந சேத³ம் ப்ரத்யக்ஷண ஸம்⁴வதி கோ³பிண்ட³ஸ்ய ததே³ந்த³ரியாஸந்ரிகர்ஷாத்

நாப்யநுமாநேந க³வ்யநிஷ்ட²கோ³ஸாத்³ரு³ஸ்யஸ்ய அதல்விங்க³த்வாத் | நாபி

மதீ³யா கௌ³ரேதத்³க³வ்யஸத்³ரு³ஸீ

ஏநந்நிஷ்ட²ஸாத்³ரு³ஸ்யப்ரதியோகி³த்வாத்

யோ யத்³க³தஸாத்³ரு³ஸ்யப்ரதியோகீ³ஸ தத்ஸத்³ரு³ஸ:

யதா²மைத்ரநிஷ்ட²ஸாத்³ரு³ஸ்யப்ரதியோகீ³சத்ரோ மைத்ரஸத்³ரு³ஸ: -

இத்யநுமாநாத் தத்ஸம்⁴வைதி வாச்யம் | ஏவம்விதா⁴நுமாநாநவதாரே⁵பி

அநேந ஸத்³ரு³ஸீ மதீ³யா கௌ:³ இதி ப்ரதீதேரநு⁴வஸித்³த⁴த்வாத்

உபமிநோமி இத்யநுவ்யவஸாயாச்ச | தஸ்மாது³பமாநம் மாநாந்தரம் |

இதி வேதா³ந்தபரிபா⁴ஷாயாமுபமாநபரிச்சே²த:³ |

4 ஆக³ம: |

அதா²க³மோ நிருப்யதே | யஸ்ய வாக்யஸ்ய தாத்பர்ய விஷயீ⁴தஸம்ஸர்கோ³
மாநாந்தரேண ந பா³த்⁴யதே தத்³வாக்யம் ப்ரமாணம் | வாக்யஜந்யஜ்ஞாநே ச

ஆகாங்க்ஷாயோக்³யதா⁵ஸத்தயஸ்தாத்பர்யஜ்ஞாநம் ச இதி சத்வாரி காரணாநி |

தத்ர பதா³ர்தா²நாம் பரஸ்பரஜிஜ்ஞாஸாவிஷயத்வயோக்³யத்வமாமாங்க்ஷா |

க்ரியாஸர்வணே காரகஸ்ய காரகஸர்வணே க்ரியாயா: கரணஸர்வணே

இதிகர்தவ்யதாயாஸ்ச ஜிஜ்ஞாஸாவிஷயத்வாத்⁵ஜிஜ்ஞாஸோரபி வாக்யார்²த²போ³தா⁴த்

யோக்³யத்வ முபாத்தம் | தத்³வச்சே²த³கம் ச க்ரியாத்வகாரகத்வா-

தி³கமிதிநாதிவ்யாப்தி: கௌ³ர்ஸ்வ இத்யாதௌ³ | அபே⁴தா³ந்வயே ச ஸமாநவிப⁴க்திகபத்³-

ப்ரதிபாத்³யத்வம் தத்³வச்சே²த³கமிதி³ தத்த்வமஸ்யா³ தி³வாக்யேஷு³ நாவ்யாப்தி: |

ஏதாத்³ரு³ஸாகாங்க்ஷாபி⁴ப்ராயேணைவ ப³லா³ப³லாதி⁴கரணே ஸா

வைஸ்வதே³வ்யாமிக்ஷா வாஜிப⁴யோ வாஜிநம் இத்யத்ர வைஸ்வதே³வ -

யாக³ஸ்யாமிக்ஷாந்விதத்வேந ந வாஜிநாகாங்க்ஷா இத்யாதி³வ்யவஹார: |

நநு தத்ராபி வாஜிநஸ்ய ஜிஜ்ஞாஸா⁵விஷயத்வே⁵பி தத்³யோக்³யத்வமஸ்த்யேவ

ப்ரதே³யத்³ரவ்யத்வஸ்ய யாக³நிருபிதஜிஜ்ஞாஸாவிஷயதாவச்சே²த³கத்வாதி³தி

சேத் ந ஸ்வஸமாநஜாதீயபதா³ர்தா²வ்யபோ³த⁴விரஹஸஹக்ரு³தப்ரதே³ய -

த்³ரவ்யத்யஸ்யைவ தத்³வச்சே²த³கத்வேந வாஜிநத்³ரவ்யஸ்ய ஸ்வஸமாந -

ஜாதீயாமிக்ஷாத்³ரவ்யாந்வயபோ³த⁴ஸஹக்ரு³தத்வேந தாத்³ரு³ஸாவச்சே²த³கத்வாபா⁴வாத்

|

ஆமிக்கூயாந்து நைவம் வாஜிநாந்வயஸ்ய ததா³நுபஸ்தி²த்வாத் |

உதா³ஹரணாந்தரேஷ்வபி து³ர்ப³ஸ்த்வப்ரயோஜக ஆகாங்கூகாவிரஹ ஏவ த்³ரஷ்டவ்ய:
|

யோக்³யதா தாத்பர்யவிஷயஸம்ஸர்கா³பா³த:4 | வஹ்நிநா ஸிஞ்சதி
இத்யாதௌ³ தாத்³ரு³ஸஸம்ஸர்க³பா³தா⁴ந்ந யோக்³யதா | ஸ ப்ரஜாபதிராத்மநோ
வபாமுத³கி²த³த் இத்யாதா³வபி தாத்பர்யவிஷயீபூ⁴தபஸுப்ராஸஸ்த்யாபா³தா⁴த்
யோக்³யதா | தத்த்வமஸ்யா - தி³வாக்யேஷ்வபி வாச்யாபே⁴த³பா³தே⁴஽பி
லக்ஷயஸ்வரூபாபே⁴தே³ பா³தா⁴பா⁴வாத் யோக்³யதா |

ஆஸத்திஸ்சாவ்யவதா⁴நேந பத³ஜந்யபதா³ர்தோ²பஸ்தி²தி: |
மாநாந்தரோபஸ்தா²பிதபதா³ர்த²ஸ்யாந்வயபோ³தா⁴பா⁴வாத்
'பத³ஜந்யா ' இதி | அத ஏவாஸ்ருதஸ்த²லே தத்தத்பதா³த்யாஹார: |
'த்³வாரம் ' இத்யாதௌ³ பிதே⁴ஹி ' இதி | அத ஏவ 'இஷே த்வா '
இத்யாதி³மந்த்ரே ' சி²நத்³மி ' இதி பதா³த்யாஹார: | அத ஏவ
விக்ரு³திஷு ஸூர்யாய ஜுஷ்டம் நிர்வபாமி இதி பத³ப்ரயோக:3 |

பதா³ர்த²ஸ்ச த்³விவித:4 - ஸக்யோ லக்ஷயஸ்சேதி | தத்ர ஸக்திர்நாம
பதா³நாமர்தே²ஷு முக்யா வ்ரு³த்தி: | யதா² ' க⁴ட ' - பத³ஸ்ய
ப்ரு³து³பு³த்⁴நோத³ராத்தியாக்ரு³திவிஸிஷ்டே வஸ்துவிஸேஷே வ்ரு³த்தி: | ஸா ச
ஸக்தி: பதா³ர்தா²ந்தரம் ஸித்³தா⁴ந்தே காரணேஷு கார்யாநுகூலஸக்திமாத்ரஸ்ய
பதா³ர்தா²ந்தரத்வாத் | ஸா ச தத்தத்பத³ஜந்யபதா³ர்த²ஜ்ஞாநரூபகார்யாநாமேயா |
தாத்³ரு³ஸஸக்திவிஷயத்வம் ஸக்யத்வம் |

தச்ச ஜாதேரேவ ந வ்யக்தே: வ்யக்தீநாமாநந்த்யேந கு³ருத்வாத் |
கத²ம் தர்ஹி க³வாதி³பதா³த்³வ்யக்திமாநமிதி சேத் ஜாதேர்வ்யக்தி -
ஸமாநஸம்வித்ஸம்வேத்³யத்வாதி³தி ப்³ரும: | யத்³வா க³வாதி³பதா³நாம்
வ்யக்தௌ ஸக்தி: ஸ்வரூபஸதீ ந து ஜ்ஞாதா ஹேது: ஜாதௌ து ஸா
ஜ்ஞாதா ஹேது: | ந ச வ்யக்த்யம்ஸே ஸக்திஜ்ஞாநமபி காரணம்
கு³அரவாத் | ஜாதிஸக்திமத்த்வஜ்ஞாநே ஸதி வ்யக்திஸக்திமத்த்வஜ்ஞாநம்
விநா வ்யக்திதீ⁴விலம்பா³பா⁴வாச்ச | அத ஏவ ந்யாயமதே³ப்யந்வயே
ஸக்தி: ஸ்வரூபஸதீதி ஸித்³தா⁴ந்த: |

ஜ்ஞாயமாநஸக்திவிஷயத்வமேவ வாச்யத்வமிதி ஜாதிரேவ வாச்யா |
அத்³வா வ்யக்தர்லக்ஷணயா³வக³ம: | யதா² நீலோ க⁴ட: இத்யத்ர
'நீல ' - ஸப்³த³ஸ்ய நீலகு³ணவிஸிஷ்டே லக்ஷண ததா²
ஜாதிவாசகஸ்ய தத்³விஸிஷ்டே லக்ஷண | தது³க்தம் அநந்யலப்⁴ய:

ஸப்³தா³ர்த² இதி | ஏவம் ஸக்யோ நிரூபித: |

அத² ' லக்ஷய ' - பதா³ர்தோ² நிரூப்யதே | தத்ர லக்ஷணவிஷயோ
லக்ஷய: | லக்ஷண ச த்³விவிதா⁴ - கேவலலக்ஷண லக்ஷிதலக்ஷண

சேதி | தத்ர ஸக்யஸாக்ஷாத்ஸம்ப்³ந்த⁴ கேவலலக்ஷண | யதா²

க³ங்கா³யாம் கோ⁴ஷ: இத்யத்ர ப்ரவாஹஸாக்ஷாத்ஸம்ப்³ந்தி⁴நி தீரே

' க³ங்கா³ ' - பத³ஸ்ய கேவலலக்ஷண | யத்ர ஸக்யபரம்பரா -

ஸம்ப்³ந்தே⁴நா²ர்தா²ந்தரப்ரதீதிஸ்தத்ர லக்ஷிதலக்ஷண யதா²

' த்³விரேப² ' - பத³ஸ்ய ரேப²த்³வயே ஸக்தஸ்ய ' ப்ரமர ' -

பத³க⁴டித - பரம்பராஸம்ப்³ந்தே⁴ந மது⁴கரே வ்ரு³த்தி: | கௌ³ண்யபி லக்ஷிதலக்ஷணைவ
|

யதா² ஸிம்ஹோ மாநவக: இத்யத்ர ' ஸிம்ஹ ' - ஸப்³த³வாச்ய

ஸம்ப்³ந்தி³க்ரௌர்யாதி³ஸம்ப்³ந்தே⁴ந மாநவகஸ்ய ப்ரதீதி: |

ப்ரகாராந்தரேண லக்ஷண த்ரிவிதா⁴ - ஜஹல்லக்ஷண அஜஹல்லக்ஷண

ஜஹத³ஜஹல்லக்ஷண | தத்ர ஸக்யமநந்தர்பா⁴வ்ய யத்ரா²ர்தா²ந்தர -

ப்ரதீதிஸ்தத்ர ஜஹல்லக்ஷண | யதா² விஷம் பு⁴ங்க்ஷவ இத்யத்ர ஸ்வார்த²ம்

விஹாய ஸத்ருக்³ரு³ஹே போ⁴ஜநிவ்ரு³த்திர்லக்ஷயதே | யத்ர ஸக்யார்த² -

மந்தர்பா⁴வ்யைவார்தா²ந்தரப்ரதீதி: தத்ராஜஹல்லக்ஷண யதா²

ஸாக்லோ க⁴ட: இதி | அத்ர ஹி ' ஸாக்ல ' - ஸப்³த³ ஸ்வார்த²ம்

ஸாக்லகு³ணமந்தர்பா⁴வ்யைவ தத்³வதி த்³ரவ்யே லக்ஷணயா வர்ததே |

யத்ர ஹி விஸிஷ்டவாசக: ஸப்³த³ ஏகதே³ஸம் விஹாய ஏகதே³ஸே

வர்ததே தத்ர ஜஹத³ஜஹல்லக்ஷண யயா ஸோ⁵யம்

தே³வத³த்த: இதி | அத்ர ஹி பத³த்³வயவாச்யயோர்விஸிஷ்டயோரைக்யா -

நுபப்யா பத³த்³வயஸ்ய விஸேஷ்யமாத்ரபரத்வம் | யதா² வா

தத்த்வமஸி இத்யாதௌ³ ' தத் ' - பத்³வாச்யஸ்ய

ஸர்வஜ்ஞுத்வாதி³விஸிஷ்டஸ்ய ' த்வம் ' - பத்³வாச்யேநாந்த:கரண -

விஸிஷ்டேநைக்யாயோகா³த் ஐக்யஸித்³யர்த²ம் ஸ்வரூபே லக்ஷணைதி

ஸாம்ப்ரதா³யிகா: |

வயந்நு ப்³நாம: - ஸோ⁵யம் தே³வத³த்த: , தத்த்வமஸி இத்யாதௌ³

விஸிஷ்டவாசகபதா³நாமேகதே³ஸபரத்வே⁵பி ந லக்ஷண

ஸக்த்யுபஸ்தி²தவிஸிஷ்டயோ: அபே⁴தா³ந்வயாநுபபத்தௌ விஸேஷ்யயோ:

ஸக்த்யுபஸ்தி²தயோரேவ அபே⁴தா³ந்வயாவிரோதா⁴த் | யதா²

க⁴டோ⁵நித்ய: இத்யத்ர ' க⁴ட ' - பத்³வாச்யைகதே³ஸக⁴டத்வஸ்ய -

அயோக்³யத்வே⁵பி யோக்³யக⁴டவ்யக்த்யா ஸஹாநித்யத்வாந்வய: |

யத்ர பதா³ர்தை²கதே³ஸஸ்ய விஸேஷணதயோபஸ்தி²தி: தத்ரைவ

ஸ்வாதந்தர்யேணௌபஸ்தி²தயே லக்ஷணப்⁴யுபக³ம: | யதா²

நித்யோ க⁴ட: இத்யத்ர 'க⁴ட - பதா³த் க⁴டத்வஸ்ய ஸக்த்யா

ஸ்வாதந்தர்யேணுபஸ்தி²த்யா தாத்³ரு³ஸோபஸ்தி²த்யர்த்²ம்

'க⁴ட-பத³ஸ்ய க⁴டத்வே லக்ஷண | ஏவமேவ தத்த்வமஸி

இத்யாதி³வாக்யே⁵பி ந லக்ஷண ஸக்த்யா ஸ்வாதந்தர்யேணோபஸ்தி²தயோ:

'தத்த்வம் ' - பதா³ர்தை²யோரபே³தா³ந்வயே பா³த⁴காபா⁴வாத் | அந்யதா²

கே³ஹே க⁴ட: க⁴டே ரூபம் க⁴டமாநய

இத்யாதௌ³ க⁴டத்வகே³ஹத்வாதே³ரி⁴மதாந்வயபோ³தா⁴யோக்³யதயா

தத்ராபி 'க⁴டா ' - தி³பதா³நாம் விஸேஷ்யமாத்ரபரத்வம் லக்ஷணயைவ

ஸ்யாத் | தஸ்மாத் தத்த்வமஸி இத்யாதி³வாக்யேஷு

ஆசார்யாணம் லக்ஷணோக்திரப்⁴யுபக³மவாதே³ந போ³த⁴யா |

ஜஹத்³ஜஹல்³லக்ஷணோதா³ஹரணந்து கா⁴கேப்⁴யோ த³தி⁴ ரக்ஷயதாம்

இத்யாத்³யேவ தத்ர ஸக்யகாகத்வபரித்யாகே³ந அஸக்யத³த்⁴யுபதா⁴தகத்வ-

புரஸ்காரேணாகாகே⁵பி 'காக' - ஸப்³த³ப்ரவ்ரு³த்தே: |

லக்ஷணப்³ஜந்து தாத்பர்யாநுபபத்திரேவ ந து அந்வயாநுபபத்தி:

கா⁴கேப்⁴யோ த³தி⁴ ரக்ஷயதாம் இத்யத்ர அந்வயாநுபபத்த்யபா⁴வாத்

க³ங்கா³யாம் கோ⁴ஷ: இத்யாதௌ³ தாத்பர்யாநுபபத்தேரபி ஸம்ப⁴வாத் |

லக்ஷண ச ந பத³மாத்ரவ்ரு³த்தி: கிந்து வாக்யவ்ரு³த்திரபி | யதா²

க³ம்பீ⁴ராயாம் நத்³யாம் கோ⁴ஷ: இத்யத்ர க³ம்பீ⁴ராயாம் நத்³யாம்

இதி பத³த்³வ்யஸமுதா³யஸ்ய தீரே லக்ஷண | நநு வாக்யஸ்யாஸக்ததயா

கத²ம் ஸக்யஸம்ப்³ந்த⁴ரூபா லக்ஷண உச்யதே | ஸக்த்யா யத்

பத³ஸம்ப்³ந்தே⁴ந ஜ்ஞாப்யதே தத்ஸம்ப்³ந்தே⁴ லக்ஷண | ஸக்திஜ்ஞாப்யஸ்ச

யதா² பதா³ர்தை²ஸ்ததா² வாக்யார்தோ²ஸ்பீ²தி ந காசித்³நுபபத்தி: |

ஏவமர்த²வாத்³வாக்யாநாம் ப்ரஸம்ஸாரூபாணம் ப்ராஸஸ்த்யே லக்ஷண

ஸோ⁵ரோதீ³த் இத்யாதி³நிந்தா³ர்தை²வாத்³வாக்யாநாம் நிந்தி³த்தவே லக்ஷண |

அர்த²வாத்³க³தபதா³நாம் ப்ராஸத்யாதி³லக்ஷணப்⁴யுபக³மே ஏகநே பதே³ந

லக்ஷணயா தது³பஸ்தி²திஸம்ப்⁴வே பதா³ந்தரவையத்ய ஸ்யாத் | ஏவம் ச

வித்ய⁴பேக்ஷிதப்ராஸஸ்த்யரூபபதா³ர்தை²ப்ரத்யாயகதயா அர்த²வாத்³பத³ஸமுதா³யஸ்ய

பத³ஸ்தா²நீயதயா விதி⁴வாக்யேநைகவாக்யத்வம் ப⁴வதி இத்யர்த²வாத்³வாக்யாநாம்

பதை³கவாக்யதா | க்வ தர்ஹி வாக்யைகவாக்யதா | யத்ர ப்ரத்யேகம்

பி⁴ந்நபி⁴ந்நஸம்ஸர்க³ப்ரதிபாத³கயோர்வாக்யயோராகாங்கக்ஷாவஸேந
மஹாவாக்யார்த²போ³த⁴கத்வம் | யதா² த³ர்ஸபூர்ணமாஸாப⁴யாம்
ஸ்வர்க³காமோ யஜேத இத்யாதி³வாக்யாநாம் ஸமிதோ⁴ யஜதி
இத்யாதி³வாக்யாநாம் ச பரஸ்பரோபேக்ஷிதாங்கா³ங்கி³பா⁴வபோ³த⁴கதயா
ஏகவாக்யதா | தது³க்தம் ப⁴ட்டபாதை:³ -

ஸ்வார்த²போ³தே⁴ ஸமாப்தாநாமங்கா³ங்கி³த்வாத்³யபேக்ஷயா |

வாக்யாநாமேகவாக்யத்வம் புந: ஸம்ஹத்ய ஜாயதே || இதி |

ஏவம் த்³விவிதோ⁴ஸி பதா³ர்தோ² நிரூபித: | தது³பஸ்தி²திஸ்சாஸுத்தி: |

ஸா ச ஸாப்த³போ³தே⁴ ஹேது: ததை²வாந்வயவ்யதிரேகத³ர்ஸநாத | ஏவம்
மஹாவாக்யார்த²போ³தே⁴ஸவாந்தரவாக்யார்த²போ³தோ⁴ ஹேது: ததை²வாந்வயா -
த்³யவதா⁴ரணாத |

க்ரமப்ரப்தம் தாத்பர்யம் நிரூப்யதே | தத்ர தத்ப்ரதீதீச்ச²யோச்சரிதத்வம்
ந தாத்பர்யம் அர்த²ஜ்ஞாநஸூந்யேந புருஷேணேச்சரிதாத்³வேதா³த³ர்த²ப்ரத்யாயா-
பா⁴வப்ரஸங்கா³த் அயமத்⁴யாபகோ⁵வ்யுத்பந்ந: இதி விஸேஷத³ர்ஸநேந
தாத்பர்யப⁴ரமஸ்யாப்யபா⁴வாத் | ந சேஸ்வரீயதாத்பர்யஜ்ஞாநாத்
தத்ர ஸாப்த³போ³த⁴ இதி வாச்ச்யம் ஈஸ்வராநங்கீ³கர்த்ரு³ரபி தத்³வாக்யார்த²-
ப்ரதிபத்தி³ர்ஸநாத உச்ச்யதே | தத்ப்ரதீதிஜநநயோக்³யத்வம் தாத்பர்யம் |
கே³ஹே க⁴ட: இதி வாக்யம் கே³ஹே க⁴டஸம்ஸர்க³ப்ரதீதிஜநநயோக்³யம்
ந து படஸம்ஸர்க³ப்ரதீதிஜநநயோக்³யமிதி தத்³வாக்யம் க⁴டஸம்ஸர்க³பரம்
ந து படஸம்ஸர்க³பரிமியுச்ச்யதே |

நநு ஸைந்த⁴வமாநய இத்யாதி³வாக்யம் யதா³ லவணநயந -
ப்ரதீதீச்ச²யா ப்ரயுக்தம் ததா³பி அஸ்வஸம்ஸர்க³ப்ரதீதிஜநநே
ஸ்வரூபயோக்³யதாஸுத்த்வாத் லவணபரத்வஜ்ஞாநத³ஸாயாமஸ்வாதி³ -
ஸம்ஸர்க³ஜ்ஞாநாபத்திரிதி சேத் ந ததி³தரபரதீதீச்ச²யா -
நுச்சரிதத்வஸ்யாபிதாத்பர்யம் ப்ரதி விஸேஷணத்வாத் | ததா² ச
யத்³வாக்யம் யத்ப்ரதீதிஜநநஸ்வரூபயோக்³யத்வே ஸதி
யத்³ந்யப்ரதீதீச்ச²யா நோச்சரிதம் தத்³வாக்யம் தத்ஸம்ஸர்க³ -
பரிமியுச்ச்யதே | ஸாகாதி³வாக்யே அவ்யுத்பந்நோச்சரிதவேத்³வாக்யாதோ³
ச ப்ரதீதீச்ச²யா ஏவாபா⁴வேந தத்³ந்யப்ரதீதீச்ச²யோ -
ச்சரிதத்வாபா⁴வேந லக்ஷணஸுத்த்வாந்நாவ்யாப்தி: | ந
சோப⁴யப்ரதீதீச்ச²யோச்சரிதே⁵வ்யாப்தி: தத்³ந்யமாத்ர -
ப்ரதீதீச்ச²யா⁵நுச்சரிதத்வஸ்ய விவக்ஷிதத்வாத் |

உக்தப்ரதீதிமாத்தரஜநநயோக்³யதாயாஸ்சாவச்சே²தி³கா ஸக்தி: |

அஸ்மாகம் மதே ஸர்வத்ர காரணதாயா: ஸக்தேரேவாவச்சே²த³கத்வாந்ந
கோ⁵பி தோ³ஷ: |

ஏவம் தாத்பர்யஸ்ய தத்ப்ரத்திதிஜநகத்வரூபஸ்ய ஸாப்³த³ஜ்ஞாநஜநகத்வே
ஸித்³தே⁴ சதுர்த²வ்ரணகே தாத்பர்யஸ்ய ஸாப்³த³ஜ்ஞாநஹேதுத்வேநிராகரணவாக்யம்
தத்ப்ரதீதீச்ச²யோச்சரிதத்வரூபதாத்பர்யநிராகரணபரம் அந்யதா²
தாத்பர்யநிஸ்சயப்²லகவேதா³ந்தவிசாரவையர்த்²யப்ரஸங்கா³த் | கேசித்து -
ஸாப்³த³ஜ்ஞாத்வாவச்சே²தே³ ந தாத்பர்யஜ்ஞாநம் ஹேதுரித்யேவம்பரம்
சதுர்த²வ்ரணகவாக்யம் தாத்பர்யஸம்ஸயவிபர்யயோத்தரஸாப்³த³ஜ்ஞாநவிஸேஷே
ச தாத்பர்யஜ்ஞாநம் ஹேதுரேவ இத³ம் வாக்யமேதத்²பரமுதாந்யபரமிதி ஸம்ஸயே
தத்³விபர்யயே ச தது³த்தரவாக்யார்த²விஸேஷநிஸ்சயஸ்ய தாத்பர்யநிஸ்சயம்
விநா⁵நுபபத்தேரித்யாஹு: |

தச்ச தாத்பர்யம் வேதே³ மீமாம்ஸாபரிஸோதி⁴தந்யாயாதே³வாவத⁴ர்யதே
லோகே து ப்ரகரணாதி³நா | தத்ர லௌகிகவாக்யாநாம் மாநாந்தரா -
வக³தார்த²தயா⁵நுவாத³கத்வம் வேதே³ து வாக்யார்த²ஸ்யாபூர்வதயா
நாநுவாத³கத்வம் | தத்ர லோகே வேதே³ ச கார்யபராணமிவ ஸித்³த⁴ர்²தா²நாமபி
ப்ராமாண்யம் புத்ரஸ்தே ஜாத: இத்யாதி³ஷு⁴ அ ஸித்³த⁴ர்²தே²பி³ பதா³நாம்
ஸாமர்த்²யாவதா⁴ரணாத | அத ஏவ வேதா³ந்தவாக்யாநாம் ப்ரஹ்மணி ப்ராமாண்யம் |
யத² சைதத் ததா² விஷயபரிச்சே²தே³ வக்ஷயதே |

தத்ர வேதா³நாம் நித்யஸர்வஜ்ஞுபரமேஸ்வர்ப்ரணீதத்வேந ப்ராமாண்யமிதி -
நையாயிகா: | வேதா³நாம் நித்யத்வேந நிரஸ்தஸமஸ்தபுந்³ஷணதயா
ப்ராமாண்யமித்²யத்⁴வரமீமாம்ஸகா: | அஸ்மாகம் து மதே வேதோ³ ந நித்ய:
உத்²பத்திமத்த்வாத | உத்²பத்திமத்த்வம் ச அஸ்ய மஹதோ பூ⁴தஸ்ய
நி:ஸ்வஸிதமேதத்²யத்³ரு³க்³வேதோ³ யஜூர்வேத:³ ஸாமவேதோ³த²ர்²வவேத:³ "
இத்யாதி³ஸ்ருதே: |

நாபி வேதா³நாம் த்ரிக்ஷணவஸ்தூ²யித்வம் " ய ஏவ வேதோ³
தே³வத³த்தேநாதீ⁴த: ஸ: ஏவ மயாமி இத்யாதி³ப்ர⁴த்யபி⁴ஜ்ஞாவி⁴ரோதா⁴த் |
அத ஏவ க³காராதி³வ்ரணாநாமபி ந க்ஷணிகத்வம் ஸோ⁵யம் க³கார:
இத்யாதி³ப்ர⁴த்யபி⁴ஜ்ஞாவி⁴ரோதா⁴த் | ததா² ச வ்ரணபத³வாக்யஸமுதா³யஸ்ய
வேத³ஸ்ய வியதா³தி³வத் ஸ்ரு³ஷ்டிகாலீநோத்பத்திகத்வம் ப்ரலயகாலீந -
த்⁴வம்ஸப்ரதியோகி³த்வம் ச ந து மத்⁴யே வ்ரணாநாமுத்பத்திவிநாஸௌ
அநந்தக³காராதி³கல்பநாயாம் கௌ³ரவாத | அநுச்சாரணத³ஸாயாம்

வர்ணநாமநபி⁴வ்யக்திஸ்தது³ச்சாரணரூபவ்யஞ்ஜகாபா⁴வாத் ந

விருத்⁴யதே அந்த⁴காரஸ்த²க⁴டாநுபலம்ப⁴வத் | உ²த்பந்நோ

க³கார: இத்யாதி³ப்ரத்யயஸ்து ஸோ⁵யம் க³கார:

இத்யாதி³ப்ரத்யயபி⁴ஜ்ஞாவி⁴ரோதா⁴த³ப்ரமாணம் | வர்ணபி⁴வ்யஞ்ஜக -

த்⁴வநிக³தோத்தப்திநிரூபிதபரம்பராஸம்ப³ந்த⁴விஷயத்வேந

ப்ரமாணம் வா | தஸ்மாந்ந வேதா³நாம் கூணிகத்வம் |

நநு கூணிகத்வாபா⁴வே⁵பி வியதா³தி³ப்ரபஞ்சவது³த்பத்திமத்வேந

பரமேஸ்வரகத்ரு³கதயா பௌருஷேயத்வாத³பௌருஷேயத்வம் வேதா³நாமிதி தவ

ஸித்³தா⁴ந்தோ ப⁴ஜ்யேத இதி சேத் ந | ந ஹி தாவத் புருஷேண

உச்சார்யமாணத்வம் பௌருஷேயத்வம் கு³ருமதே⁵ப்யத்⁴யாபகபரம்பரயா

பௌருஷேயத்வாபத்தே: | நாபி புருஷாதீ⁴நோத்தப்திகத்வம் பௌருஷேயத்வம்

நையாயிகாபி⁴மதபௌருஷேயத்வாநுமாநே⁵ஸ்தமதா³தி³நா ஸித்³த⁴ஸாத⁴நாபத்தே: |

கிந்து ஸஜாதீயோச்சாரணாநபேக்ஷாச்சாரணவிஷயத்வம் | ததா² ச

ஸர்கா³த்³யகாலே பரமேஸ்வர: பூர்வஸர்க³ஸித்³த⁴வேதா³நுபூர்வீஸமாநாநுபூர்வீகம்

வேத³ம் விரசிதவாந் ந து தத்³விஜாதீயம் வேத³மிதி ந ஸஜாதீயோச்சாரண -

அநபேக்ஷாச்சாரணவிஷயத்வம் பௌருஷேயத்வம் வேத³ஸ்ய | பா⁴ரதாதீ³நாந்து

ஸஜாதீயோச்சாரணமநபேக்ஷையவோச்சாரணமிதி தேஷாம் பௌருஷேயத்வம் |

ஏவம் பௌருஷேயாபௌருஷேயபே⁴தே³ந த்³விவித⁴ ஆக³மோ நிரூபித: |

இதி வேதா³ந்தபரிபா⁴ஷாயாமாக³மபரிச்சே²த: ³ |

5 அர்தா²பத்தி: |

இதா³நீமர்தா²பத்திர்நிரூப்யதே | தத்ரோபபாத்³யஜ்ஞாநேநோபபாத்³ககல்பந -

மர்த²ர்தா²பத்தி: | தத்ரோபபாத்³யஜ்ஞாநம் கரணம் உபபாத்³கஜ்ஞாநம்

ப²லம் | யேந விநா யத்³நுபபந்நம் தத் தத்ரோபபாத்³யம் | யஸ்யாபா⁴வே

யஸ்யாநுபபத்தி: தத் தத்ரோபபாத்³கம் | யதா² ராத்ரிபோ⁴ஜநேந

விநா தி³வா⁵பு⁴ஞ்ஜாநஸ்ய பீநத்வமநுபபந்நம் இதி தாத்³ரு³ஸம்

பீநத்வமுபபாத்³யம் யதா² வா ராத்ரிபோ⁴ஜநஸ்யாபா⁴வே தாத்³ரு³ஸ -

பீநத்வஸ்யாநுபபத்தி: இதி ராத்ரிபோ⁴ஜநமுபபாத்³கம் |

ஸா சார்தா²பத்திர்த்³விவிதா⁴ - த்³ரு³ஷ்டார்தா²பத்தி: ஸ்ருதார்தா²பத்திஸ்சேதி |

தத்ர த்³ரு³ஷ்டார்தா²பத்திர்யதா² இத³ம் ரஜதம் இதி புரோவர்திநி

ப்ரதிபந்நஸ்ய ரஜதஸ்ய நேத³ம் ரஜதம் இதி தத்ரைவ

நிஷித்⁴யமாந்தவம் ஸத்யத்வ⁵நுபபந்நம் இதி ரஜதஸ்ய ஸத்³பி⁴ந்நத்வம்
 ஸத்யத்வாத்யந்தாபா⁴வவத்த்வம் வா மித்²யாத்வம் கல்பயதி |
 ஸ்ருதார்தா²பத்திரயதா² யத்ர ஸ்ருயமாணவாக்யஸ்ய ஸ்வார்தா²நுபபத்திமுகே²ந
 அர்தா²ந்தரகல்பநம் | யதா² தரதி ஸோகமாத்தமவித் இத்யத்ர
 ஸ்ருதஸ்ய ஸோகஸு³த³வாச்யப³ந்த⁴ஜாதஸ்ய ஜ்ஞாநநிவர்த்தயத்வஸ்யாந்யதா² -
 நுபபத்தயா ப³ந்த⁴ஸ்ய மித்²யாத்வம் கல்பதே | யதா² வா ஜீவீ
 தே³வத³த்தோ க்³ரு³ஹே ந இதி வாக்யஸ்ரவணாநந்தரம் ஜீவிநோ க்³ரு³ஹாஸத்த்வம்
 ப³ஹி:ஸத்த்வம் கல்பயதி |

ஸ்ருதார்தா²பத்திஸ்ச த்³விவிதா⁴ - அபி⁴தா⁴நாநுபபத்தி: அபி⁴ஹிதாநுபபத்திஸ்ச |
 தத்ர யத்ர வாக்யைகதே³ஸஸ்ரவணே⁵ந்வயாபி⁴தா⁴நாநுபபத்தயா அந்வயாபி⁴தா⁴நோபயோகி³
 பதா³ந்தரம் கல்ப்யதே தத்ராபி⁴தா⁴நாநுபபத்தி: | யதா² த்³வாரம் இத்யத்ர
 'பிதே⁴ஹி' இதி பதா³த்யாஹார: யதா² வா விஸ்வஜிதா விஜேத
 இத்யத்ர 'ஸ்வர்க³காம' - பதா³த்யாஹார: |

நநு த்³வாரம் இத்யாதா³வந்வயாபி⁴தா⁴நாத் பூர்வம் இத³மந்வயாபி⁴தா⁴நம்
 பிதா⁴நாபஸ்தா²பகபத³ம் விநா⁵நுபாபந்நமிதி கத²ம் ஜ்ஞாநமிதி சேத் ந
 'அபி⁴தா⁴ந' - பதே³ந கரணவ்யுத்தயா தாத்பர்யஸ்ய விவக்ஷிதத்வாத் |
 ததா² ச த்³வாரகர்மகபிதா⁴நக்ரியாஸம்ஸர்க³பரத்வம் பிதா⁴நோபஸ்தா²பகபத³ம்
 விநா⁵நுபபந்நமிதி ஜ்ஞாநம் தத்ராபி ஸம்பா⁴வ்யதே |

அபி⁴ஹிதாநுபபத்திஸ்து யத்ர வாக்யாவக³தோ²ஸ்தோ²நுபபந்நத்வேந ஜ்ஞாத:
 ஸந்ந்தா²ந்தரம் கல்பயதி தத்ர த்³ரஷ்டவ்யா | ததா² ஸ்வர்க³காமோ
 ஜ்யோதிஷ்டோமேந
 யஜேத இத்யத்ர ஸ்வர்க³ஸாத⁴நத்வஸ்ய கூணிகயாக³க³த்தயா⁵வக³தஸ்யா -
 நுபபத்தயா மத்⁴யவர்த்தயபூர்வம் கல்ப்யதே |

ந சேயமர்தா²பத்திரநுமாநே⁵ந்தர்ப⁴விதுமர்ஹதி அந்வயவ்யப்த்தய -
 ஜ்ஞாநேநாந்வயிந்யந்ந்தர்பா⁴வாத் | வ்யதிரேகிணஸ்சாநுமாநத்வம் ப்ராகே³வ
 நிரஸ்தம் | அத ஏவார்தா²பத்திஸ்த²லே 'அநுமிநோமி' இதி நானுவ்வஸாய:
 கிந்து அநேந இத³ம் கல்பயாமி இதி |

நநு அர்தா²பத்திஸ்த²லே இத³மநேந விநா⁵நுபபந்நமிதி ஜ்ஞாநகரணம்
 இத்யுத்தம் தத்ர கிமித³ம் தேந விநா⁵நுபபந்நத்வம் |
 தத³பா⁴வவ்யபகாபா⁴வப்ரதியோகி³த்வமிதி ப்³ஸூம: |

ஏவமர்தா²பத்தேர்மாநாந்ந்தரத்வஸித்³தௌ⁴ வ்யதிரேகி நானுமாநாந்தரம்
 ப்ரு³தி³வீதரே⁴யோ பி⁴த்யதே இஅத்யாதௌ³ க்³ந்த⁴வத்த்வமிதரபே⁴த³ம்

விநா⁵நுபபந்நமித்யாதி³ஜ்ஞாநஸ்ய கரணத்வாத் | அத
 ஏவாநுவ்யவஸாய: ப்ரு²தி²வ்யாமிதரபே⁴த³ம் கல்பயாமி இதி |
 இதி வேதா³ந்தபரிபா⁴ஷாயாமர்தா²பத்திபரிச்சே²த:³ |

6 அநுபலப்³தி⁴ |

இதா³நீம் ஷஷ்ட²ம் ப்ரமாணம் நிரூப்யதே | ஜ்ஞாநகரணஜந்யாபா⁴வாநுப⁴வா -
 ஸாதா⁴ரணகாரணமநுபலப்³தி⁴ரூபம் ப்ரமாணம் | அநுமாநாதி³ஜந்யா -
 தீந்த³ரியாபா⁴வாநுப⁴வஹேதாவநுமாநாதா³வதிவ்யாப்திவாரணயாஜந்யாந்தம்
 பத³ம் | அத்³ரு²ஷ்டா³தௌ³ ஸாதா⁴ரணகாரணே⁵திவ்யாப்திவாரணயாஸாதா⁴ரணேதி |
 அபா⁴வஸம்ரு²த்யஸாதா⁴ரணஹேதுஸம்ஸ்காரே⁵திவ்யாப்திவாரணயாநுப⁴வேதி
 விஸேஷணம் | ந சாதீந்த³ரியாபா⁴வாநுமிதிஸ்த²லே⁵ப்யநுபலப்³த⁴யைவாபா⁴வோ
 க்³ரு²ஹ்யதாம் விஸேஷாபா⁴வாதி³தி வாச்யம் | த⁴ர்மாத⁴ர்மாத³யநுபலப்³தி⁴ஸத்தவே⁵பி
 தத³பா⁴வாநிஸ்சயேந யோக்³யாநுபலப்³தே⁴ரேவாபா⁴வாக்³ராஹகத்வாத் |

நநு கேயம் யோக்³யாநுபலப்³தி:⁴ | கிம் யோக்³யஸ்ய ப்ரதியோகி³நோ⁵நுபலப்³தி:~
 |

உத யோக்³யே⁵தி⁴கரணே ப்ரதியோகி³நோ⁵நுபலப்³தி:~ | நா³த்ய: ஸ்தம்பே⁴
 பிஸாசாதி³பே⁴த³ஸ்யாப்ரத்யக்ஷத்வாபத்தே: | நாந்த்ய: ஆத்மநி த⁴ர்மாத³ய -
 பா⁴வஸ்யாபி ப்ரத்யக்ஷத்வாபத்தேரிதி சேத் ந யோக்³யா சாஸாவநுப -
 லப்³தி⁴ஸ்சேதி கர்மதா⁴ர்யாஸ்யணாத் | அநுபலப்³தே⁴ர்யோக்³யதா ச
 தர்கிதப்ரதியோகி³ஸத்த்வப்ரஸஞ்ஜிதப்ரதியோகி³கத்வம் | யஸ்யாபா⁴வோ
 க்³ரு²ஹ்யதே தஸ்ய ய: ப்ரதியோகீ³ தஸ்ய ஸத்தவேநாதி⁴கரணே தர்கிதேந
 ப்ரஸஞ்ஜநயோக்³யமாபாதீ³நயோக்³யம் ப்ரதியோக்³யுபலப்³தி⁴ஸ்வரூபம் யஸ்ய
 அநுபலம்ப⁴ஸ்ய தத்த்வம் தத³நுபலப்³தே⁴ர்யோக்³யத்வமித்யர்:~ | ததா²ஹி -
 ஸ்பீ²தாலோகவதி பூ⁴தலே யதி³ க⁴ட: ஸ்யாத் ததா³ க⁴டோபலம்ப:~
 ஸ்யாதி³த்யாபாதீ³நஸம்ப⁴வாத் தாத்³ரு²ஸபூ⁴தலே க⁴டாபா⁴வோ⁵நுபலப்³தி⁴க³ம்ய: |
 அந்த⁴காரே து தாத்³ரு²ஸாபாதீ³நாஸம்ப⁴வாந்நாநுபலப்³தி⁴க³ம்யதா | அத
 ஏவஸ்தம்பே⁴ தாதா³த்யேந பிஸாசஸத்தவே ஸ்தம்ப⁴வத் ப்ரத்யக்ஷத்வாபத்த்யா
 தத³பா⁴வோ⁵நுபலப்³தி⁴க³ம்ய: | ஆத்மநி த⁴ர்மாதீ³ஸத்தவே⁵ப்யஸ்யாதீ³நியதயா
 நிருக்தோபலம்பா³பாதீ³நாஸம்ப⁴வாத் ந த⁴ர்மாத³யபா⁴வஸ்யாநுபலப்³தி⁴க³ம்யத்வம் |
 நநாக்தாதீ³த்யா⁵தி⁴கரணேந்த³ரியஸந்நிகர்ஷஸ்த²லே அபா⁴வஸ்யாஉபலப்³தி⁴க³ம்யத்வம்
 த்வதீ³நுமதம் | தத்ர க்ஸ்ரு²ப்தேந்த³ரியமேவாபா⁴வாகாரவ்ரு²க்தாவபி கரணம்
 இந்த³ரியாந்வயவ்யதிரேகாநுவிதா⁴நாதி³தி சேத் ந | தத்ப்ரதியோக்³யநுபலப்³தே⁴ -

ரப்யபா⁴வக்³ரஹே ஹேதுத்வேந க்ஸ்ரு³ப்தத்வேந கரணத்வமாத்ரஸ்ய கல்பநாத் |
இந்த³ரியஸ்ய சாபா⁴வேந ஸமம் ஸந்நிகர்ஷாபா⁴வேநாபா⁴வக்³ரஹேதுத்வாத்
இந்த³ரியாந்வயவ்யதிரேகயோரதி⁴கரணஜ்ஞாநாத்³யுபக்ஷணத்வேநாந்யதா²ஸித்³தே⁴ |

நநு பூ⁴தலே க⁴டோ ந இத்யாத்³யபா⁴வாநுப⁴வஸ்த²லே பூ⁴தலாம்ஸே
ப்ரத்யக்ஷத்வமுப⁴யஸித்³த⁴மிதி தத்ர வ்ரு³த்திநிர்க்³மநஸ்யாவஸ்யகத்வேந
பூ⁴தலாவச்³சி²ந்நசைதந்யவத் தந்நிஷ்ட²க⁴டாபா⁴வாவச்³சி²ந்நசைதந்யஸ்யாபி
ப்ரமாத்ரபி⁴ந்நதயா க⁴டாபா⁴வஸ்ய ப்ரத்யக்ஷதைவ ஸித்³தா⁴ந்தே³பி இதி
சேத் ஸத்யம் அபா⁴வப்ரதீ³தே: ப்ரத்யக்ஷத்வே³பி தத்காரணஸ்யாநுப -
ஸப்³தே⁴ர்மாநாந்தரத்வாத் | ந ஹி ப்²லீபூ⁴தஜ்ஞாநஸ்ய ப்ரதர்யக்ஷத்வே
தத்கரணஸ்ய ப்ரத்யக்ஷப்ரமாணதாநியதத்வமஸ்தி | த்³ஸமஸ்த்வமஸி
இத்யாதி³வாக்யஜந்யஜ்ஞாநஸ்ய ப்ரத்யக்ஷத்வே³பி தத்கரணஸ்ய
வாக்யஸ்ய ப்ரத்யக்ஷப்ரமாணபி⁴ந்நப்ரமாணத்வாப⁴யுபக்³மாத் |

ப்²லவையா²த்யம் விநா கத²ம் ப்ரமாணபே⁴த³ இதி சேத் ந வ்ரு³த்திவையா²த்யமாத்ரேண
ப்ரமாணவையா²த்யோபபத்தே: | த²தா² ச க⁴டாத்³யபா⁴வாகாரவ்ரு³த்திர்நேந்த³ரியஜந்யா
இந்த³ரியஸ்ய விஷயேணஸந்நிகர்ஷாத் கிந்து க⁴டாத்³யநுபலப்³தி⁴ருப -
மாநாந்தரஜந்யேதி ப⁴வத்யநுபலப்³தே⁴ர்மாநாந்தரத்வம் |

நநு அநுபலப்³தி⁴ருபமாநாந்தரபக்ஷே³பா⁴வப்ரதீ³தே: ப்ரத்யக்ஷத்வே
க⁴டவதி க⁴டாபா⁴வப்⁴ரமஸ்யாபி ப்ரத்யக்ஷத்வாபத்தௌ தத்ராப்யநிர்வசநீய -
க⁴டாபா⁴வோ³யுபக்³ம்யேத | ந சேஷ்டாபத்தி: தஸ்ய மாயோபாதா³நக -
த்வே³பா⁴வத்வாநுபபத்தே: மாயோபாதா³நகத்வாபா⁴வே மாயாயா:
ஸப்²லகார்யோபாதா³நத்வாநுபபத்திரிதி சேத் ந | க⁴டவதி
க⁴டாபா⁴வப்⁴ரமோந தத்காலோத்பந்நக⁴டாபா⁴வவிஷயக: கிந்து
பூ⁴தலருபாதௌ³ வித்³யமாநோ லௌகிகோ க⁴டாபா⁴வோ பூ⁴தலே ஆரோப்யதே
இத்யந்யதா²க்²யாதிரேவ ஆரோப்யஸந்நிகர்ஷஸ்த²லே ஸர்வத்ராந்யதா²க்²யாதேரேவ
வ்யவஸ்தா²பநாத் |

அஸ்து வா ப்ரதியோகி³மதி தத³பா⁴வப்⁴ரமஸ்த²லே தத³பா⁴வஸ்யாநிர்வசநீயத்வம்
ததா²பி தது³பாதா³நம் மாயைவ | நஹ்யுபாதா³நோபாதே³யயோரத்யந்தஸாஜாத்யம்
தந்துபடயோரபி தந்துத்வபடத்வாதி³நா வையா²த்யாத் யத்கிஞ்சித்ஸாஜாத்யஸ்ய
மாயயா அநிர்வசநீயக⁴டாபா⁴வஸ்ய ச மித்²யாத்வத⁴ர்மஸ்ய வித்³யமாநத்வாத் |
அந்யதா² வ்யாவஹா²ரிகம் க⁴டாபா⁴வம் ப்ரதி கத²ம் மாயோபாதா³நமிதி குதோ
நாஸங்கதா²: | ந ச விஜாதீயயோரப்யுபாதா³நோபாதே³யபா⁴வே ப்³ரஹ்மைவ
ஜக³து³பாதா³நம் ஸ்யாதி³தி வாச்யம் ப்ரபஞ்சவிப்⁴ரமாதி⁴ஷ்டா²நத்வருபஸ்ய

தஸ்யேஷ்டத்வாத் பரிணமித்வரூபஸ்யோபாதா³ந்தவஸ்ய நிரவயவே
 ப்³ரஹ்மண்யநுபபத்தே: | ததா² ச ப்ரபஞ்சஸ்ய பரிணமயுபாதா³நம் மாயா
 ந ப்³ரஹ்ம இதி ஸித்³தா⁴ந்த இத்யலமதிப்ரஸங்கே³ந |

ஸ சாபா⁴வஸ்சதுர்வித:⁴ - ப்ராக³பா⁴வ: ப்ரத்⁴வம்ஸாபா⁴வோ⁵த்யந்த
 அபா⁴வோ⁵ந்யோந்யாபா⁴வஸ்சேதி | தத்ர ம்ரு²த்பிண்டா³தெள³ காரணே கார்யஸ்ய
 க⁴டாதே³ருதபத்தே: யூர்வம் யோ⁵பா⁴வ: ஸ ப்ராக³பா⁴வ: | ஸ ச ப⁴விஷ்யதீதி
 ப்ரதீதிவிஷய: | தத்ரவை க⁴டஸ்ய முத்³க³ரபாதாந்த்ரம் யோ⁵பா⁴வ: ஸ
 ப்ரத்⁴வம்ஸாபா⁴வ: | த்⁴வம்ஸஸ்யாபி ஸ்வாதி⁴கரணகபாலநாஸே நாஸ ஏவ |
 ந ச க⁴டோந்மஜ்ஜநாபத்தி: க⁴டத்⁴வம்ஸத்⁴வம்ஸஸ்யாபி க⁴டப்ரதியோகி³க -
 த்⁴வம்ஸத்வாத் | அந்யதா² ப்ராக³பா⁴வத்⁴வம்ஸாத்மகக⁴டஸ்ய விநாஸே
 ப்ராக³பா⁴வோந்மஜ்ஜநாபத்தி: | ந சைவமபி யத்ர த்⁴வம்ஸாதி⁴கரணம் நித்யம்
 தத்ர கத²ம் த்⁴வம்ஸநாஸ இதி வாச்யம் | தாத்³ரு³ஸமதி⁴கரணம் யதி³
 சைதந்யவ்யதிரித்தம் ததா³ தஸ்ய நித்யத்வமஸித்³த⁴ம் ப்³ரஹ்மண்யதிரித்தஸ்ய
 ஸர்வஸ்ய ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநநிவர்³த்யதாயா வக்ஷ்யமாணத்வாத் | யதி³ ச
 த்⁴வம்ஸாதி⁴கரணம் சைதந்யம் ததா³ஸித்³தி:⁴ ஆரோபிதப்ரதியோகி³க -
 த்⁴வம்ஸஸ்யாதி⁴ஷ்டா²நே ப்ரதீயமாநஸ்யாதி⁴ஷ்டா²நமாத்ரத்வாத் |
 தது³க்தம் - அதி⁴ஷ்டா²நாவஸேஷோ ஹி நாஸ: கல்பிதவஸ்துந: இதி
 ஏவம் ஸுக்திரூப்யவிநாஸோ⁵பீ³த³மவச்சி²ந்நசைதந்யமேவ |

யத்ராதி⁴கரணே யஸ்ய காலத்ரயே⁵ப்யபா⁴வ: ஸோ⁵த்யந்தாபா⁴வ: | யதா²
 வாயெளரூபாத்யந்தாபா⁴வ: | ஸோ⁵பி வியதா³தி³வத் த்⁴வம்ஸப்ரதியோக்³யேவ |
 இ³தி³மி³த்³ம் ந இதி ப்ரதீதிவிஷயோ⁵ந்யோந்யாபா⁴வ: | அயமேவ விபா⁴கோ³
 பே⁴த:³ ப்ரு²த²க்த்வம் சேதி வ்யவஹ்ரியதே பே⁴தா³திரித்தப்ரு²த²க்த்வாதெள³
 ப்ரமாணாபா⁴வாத் |

அயம் சாந்யோந்யாபா⁴வோ⁵தி⁴கரணஸ்ய ஸாதி³த்வே ஸாதி:³ யத² க⁴டே படபே⁴த:³
 அதி⁴கரணஸ்யாநாதி³த்வே⁵நாதி³ரேவ யதா² ஜீவே ப்³ரஹ்மபே⁴த:³ ப்³ரஹ்மணி வா
 ஜீவபே⁴த:³ | த்³விவிதோ⁵பி⁴பே⁴தோ³ த்⁴வம்ஸப்ரதியோக்³யேவ அவித்³யாநிப்ரு²த்தெள
 தத்³பரதந்த்ராணம் நிவ்ரு²த்த்யவஸ்யம்பா⁴வாத் |

புநரபி⁴பே⁴தோ³ த்³விவித:⁴ - ஸோபாதி⁴கோ நிருபாதி⁴கஸ்சேதி | தத்ரோபாதி⁴ -
 ஸத்தாவ்யாப்யஸத்தாகத்வம் ஸோபாதி⁴கத்வம் | தச்சு²ந்யத்வம் நிருபாதி⁴கத்வம் |
 தத்ராத்த்யோ ததா² ஏகஸ்யைவாகாஸஸ்ய க⁴டாத்³யுபாதி⁴பே⁴தே³ந பே⁴த:³ | யதா² வா
 ஏகஸ்ய ஸூர்யஸ்ய ஜலபா⁴ஜநபே⁴தே³ந பே⁴த:³ | ததா² ச ப்³ரஹ்மணோ⁵ந்த:கரண -
 பே⁴தா³த்³பே⁴த:³ | நிருபாதி⁴கபே⁴தோ³ யதா² க⁴டே படபே⁴த:³ |

ந ச ப்³ரஹ்மண்யபி ப்ரபஞ்சபே⁴தா³ப்யுபக³மே⁵த³வைதவிரோத:4 தாத்த்விக -
பே⁴தா³நப்யுபக³மேந வியதா³தி³வத³வைதாவ்யாகாதகத்வாத் | ப்ரபஞ்சஸ்யாத்³வைதே
ப்³ரஹ்மணி கல்பிதத்வாங்கீ³காராத் | தது³க்தம் ஸுரேஸ்வராசார்யை: -

|| அக்ஷமா ப⁴வத: கேயம் ஸாத⁴கத்வப்ரகல்பநே |
கிம் ந பஸ்யஸி ஸம்ஸாரம் தத்ரைவாஜ்ஞாநகல்பிதம் ||

இதி | அத ஏவ விவரணே⁵வித³யாநுமானே ப்ராக³பா⁴வவ்யதிரித்தத்வவிஸேஷணம்
தத்த்வப்ரதீ³பிகாயாமவித³யாலக்ஷணே பா⁴வத்வ-விஸேஷணம் ச ஸங்க³ச்ச²தே |

ஏவம் சதுர்விதா⁴நாமபா⁴வாநாம் யோக்யாநுபலப்³த்யா ப்ரதீதி: |
தத்ராநுபலப்³தி⁴ர்மாநாந்தரம் |

ஏவமுத்தாநாம் ப்ரமாணநாம் ப்ராமாண்யம் ஸ்வத ஏவோத்ப³யதே ஜ்ஞாயதே ச |
ததா² ஹி ஸம்ரு³த்த்யநுப⁴வஸாதா⁴ரணம் ஸம்வாதி³ப்ரவ்ரு³த்த்யநுகூலம் தத்³வதி
தத்ப்ரகாரகஜ்ஞாநத்வம் ப்ராமாண்யம் | தச்ச ஜ்ஞாநஸாமாந்யஸாமக்³ரீப்ரயோஜ்யம்
ந த்வதி⁴கம் கு³ணமபேக்ஷதே ப்ரமாமாத்ரே⁵நுக³தகு³நூபா⁴வாத் | நாபி
ப்ரத்யக்ஷப்ரமாயாம் பூ⁴யோ⁵வயவேந்த³ரியஸந்நிகர்ஷ: ரூபாதி³ப்ரத்யக்ஷே
ஆத்மப்ரத்யக்ஷே ச தத³பா⁴வாத் ஸத்யபி தஸ்மிந் || பீத: ஸங்க:2

இதி ப்ரத்யக்ஷஸ்ய ப்⁴ரமத்வாச்ச | அத ஏவ ந ஸல்லிங்க³ப்ராமர்ஷாதிக³ -
மப்யநுமித்த்யாதி³ப்ரமாயாம் கு³ண: அஸல்லிங்க³ப்ராமர்ஷாதி³ஸ்த²லே⁵பி
விஷயாபா³தே⁴நாநுமித்த்யாதே³ப்ரமாத்வாத் | ந சைவம்ப்ரமாப ப்ரமா ஸ்யாத்
ஜ்ஞாஸாமாந்யஸாமக்³ர்யா அவிஸேஷாதி³தி வாச்சம் | தோ³ஷாபா⁴வஸ்யாபி
ஹேதுத்வாங்கீ³காராத் | ந சைவம் பரதஸ்த்வம் ஆக³ந்துகபா⁴காரணபேக்ஷாயாமேவ
பரதஸ்த்வாத் |

ஜ்ஞாயதே ச ப்ராமாண்யம் ஸ்வத: | ஸ்வதோ க்³ராஹ்யத்வம் ச தோ³ஷாபா⁴வே
ஸதி

யாவத்ஸ்வாஸ்யக்³ராஹுகஸாமக்³ரீக்³ராஹ்யத்வம் | ஸ்வாஸ்யோ வ்ரு³த்திஜ்ஞாநம்
தத்³க்³ராஹுகம் ஸாக்ஷிஜ்ஞாநம் | தேநாபி வ்ரு³த்திஜ்ஞாநே க்³ரு³ஹ்யமானே
தத்³க³தம்

ப்ராமாண்யமபி க்³ரு³ஹ்யதே | ந சைவம் ப்ராமாண்யஸம்ஸயாநுபபத்தி:
தத்ர ஸம்ஸயாநுரோதே⁴ந தோ³ஷஸ்யாபி ஸத்தவேந தோ³ஷாபா⁴வக⁴டித -
ஸ்வாஸ்யக்³ராஹுகாபா⁴வேந தத்ர ப்ராமாண்யஸ்யைவாக்³ரஹாத் | யத்³வா
யாவத்ஸ்வாஸ்யக்³ராஹுகக்³ராஹ்யத்வயோக்யத்வம் ஸ்வதஸ்த்வம் | ஸம்ஸயஸ்த²லே
ப்ராமாண்யஸ்யோக்யோக்யதாஸத்தவே⁵பி தோ³ஷவஸேநாக்³ரஹாத் ந ஸம்ஸயாநுபபத்தி:
|

அப்ராமாண்யந்து ந ஜ்ஞாநஸாமாந்யஸாமக்³ரீப்ரயோஜ்யம் ப்ரமாயா -
மப்ப்ராமாண்யபத்தே: கிந்து தோ³ஷப்ரயோஜ்யம் | நாப்ப்ராமாண்யம்
யாவத்ஸ்வாஸ்ரயக்³ராஹக்³ராஹ்யம் அப்ராமாண்யக்⁴டகதத³பா⁴வவத்த்வாதே³ -
ர்வ்ரு'த்திஜ்ஞாநாநுபநீதத்வேந ஸாக்ஷிணக்³ரவீதுமஸக்யத்வாத் | கிந்து
விஸம்வாதி³ப்ரவ்ரு'த்த்யாதி³கிங்க³காநுமித்த்யாதி³விஷய இதி பரத
ஏவாப்ராமாண்யமுத்பத்³யதே ஜ்ஞாயதே ச |

இதி வேதா³ந்தபரிபா⁴ஷாயாமநுபலப்³தி⁴பரிச்சே²த: ³ |

7 ப்ராமாண்யம் |

ஏவம் நிரூபிதாநாம் ப்ரமாணநாம் ப்ராமாண்யம் த்³விவித⁴ம் -
வ்யாவஹாரிகதத்த்வாவேத³கத்வம் பாரமார்தி²கதத்த்வாவேத³கத்வம் சேதி | தத்ர
ப்³ரஹ்மஸ்வரூபாவகா³ஹிப்ரமாண்யதிரிக்தாநாம் ஸர்வப்ரமாணநாமாத்³யம்
ப்ராமாண்யம் தத்³விஷயாணம் வ்யவஹாரத³ஸாயாம் பா³தா⁴பா⁴வாத் |
த்³விதீயந்து ஜீவப்³ரஹ்மைக்யபராணம் ஸதே³வ ஸோம்யேத³மக்³ர ஆஸீத் "
இத்யாதி³நாம் தத்த்வமஸி இத்யந்தாநாம் தத்³விஷயஸ்ய ஜீவபரைக்யஸ்ய
காலத்ரயாம்பா³த்யத்வாத் | தச்சைக்யம் 'தத்த்வம்' - பதா³ர்²ஜ்ஞாநாதீ⁴ந-
ஜ்ஞாநமிதி ப்ரத²மம் 'தத்' - பதா³ர்²தோ² லக்ஷணப்ரமாணப்⁴யாம் நிரூப்யதே |

தத்ர லக்ஷணம் த்³விவித⁴ம் - ஸ்வரூபலக்ஷணம் தடஸ்த²லக்ஷணம் சேதி |
தத்ர ஸ்வரூபமேவ லக்ஷணம் ஸ்வரூபலக்ஷணம் | யதா² ஸத்யாதி³கம்
ப்³ரஹ்மஸ்வரூபலக்ஷணம் ஸத்யம் ஜ்ஞாநமநந்தம் ப்³ரஹ்ம , ஆநந்தோ³
ப்³ரஹ்மேதி வ்யஜாநாத் இத்யாதி³ஸ்ருதே: | நநு ஸ்வஸ்ய ஸ்வவ்ரு'த்தித்வாபா⁴வே
கத²ம் லக்ஷணத்வமிதி சேத் ந ஸ்வஸ்யைவ ஸ்வாபேக்ஷயா தா⁴ர்²மித⁴ர்²ம் -
பா⁴வல்பநயா லக்ஷயலக்ஷணத்வஸம்ப⁴வாத் | தது³க்தம் - ஆநந்தோ³
விஷயாநுப⁴வஹ நித்யத்வம் சேதி ஸந்தி தா⁴ர்²மா: அப்ரு'த்த²க்தவே⁵பி
சைதந்யாத் ப்ரு'த்த²கி³வாவபா⁴ஸந்தே இதி |

தடஸ்த²லக்ஷணம் நாம யாவல்லக்ஷயகாலமநவஸ்தி²தத்வே ஸதி யத்³வ்யாவர்தகம்
ததே³வ | யதா² க³ந்த⁴வத்வம் ப்ரு'தி²வீலக்ஷணம் மஹாப்ரஸயே பரமாணுஷா
உத்பத்திகாலே க⁴டாதி³ஷா ச க³ந்தா⁴பா⁴வாத் | ப்ரக்ரு'தே ச ஜக³ஜ்ஜந்மாதி³காரணத்வம்
|

அத்ர 'ஜக³த்' - பதே³ந கார்யஜாதம் விவக்ஷிதம் | காரணத்வம் ச
கர்த்ரு'த்வம் அதோ⁵விதீயாதெள³ நாதிவ்யாப்தி: | கர்த்ரு'த்வம் ச தத்தது³பாதா³ந -

கோ³சராபரோக்ஷஜ்ஞாநசிகிர்ஷாக்ரு³திமத்வம் | ஈஸ்வரஸ்ய தாவது³பாதா³நகோ³சரா

-
 பரோக்ஷஜ்ஞாநஸத்³பா⁴வே - ய: ஸர்வஜ்ஞ: ஸர்வவித் யஸ்ய ஜ்ஞாநமயம் தப: |
 தஸ்மாதே³தத்³ப்³ரஹ்ம நாம ரூபமந்நம் ச ஜாயதே | இத்யாதி³ஸ்ருதிர்மாநம் |
 தாத்³ரு³ஸிகிர்ஷாஸத்³பா⁴வே ச ஸோ⁵காமயத ப்³ஹு ஸ்யாம் ப்ரஜாயேய
 இத்யாதி³ஸ்ருதிர்மாநம் | தாத்³ரு³ஸக்ரு³தௌ ச தந்மநோ⁵குருத
 இத்யாதி³வாக்யம் |

ஜ்ஞாநேச்சா²த்யந்யதமகி³ர்ப⁴ம் லக்ஷணத்ரிதயம் விவக்ஷிதம் அந்யதா²
 வ்யர்த²விஸேஷணாபத்தே: | அத ஏவ ஜந்மஸ்தி²தி⁴வம்ஸாநாமந்யதமஸ்யைவ
 லக்ஷணே ப்ரவேஸ: | ஏவம் ச லக்ஷணநி நவ ஸம்பத்³யந்தே | ப்³ரஹ்மணே
 ஜக³ஜ்ஜந்மாதி³கரணத்வே ச யதோ வா இமாநி பூ⁴தாநி ஜாயந்தே
 யேந ஜாதாநி ஜீவந்தி யத் ப்ரயந்த்யபி⁴ஸம்விஸந்தி இத்யாதி³ஸ்ருதிர்மாநம் |

யத்³வா நிகி²லஜக³து³பாதா³நத்வம் ப்³ரஹ்மணே லக்ஷணம் | உபாதா³நத்வம் ச
 ஜக³த³த்யாஸாதி⁴ஷ்டா²நத்வம் ஜக³தா³காரேண பரிணமமாநமாயாதி⁴ஷ்டா²நத்வம்
 வா | ஏதாத்³ரு³ஸமேவோபாதா³நத்வமபி⁴ப்ரேத்ய இத³ம் ஸர்வம் யத³யமாத்மா
 ஸச்ச த்யச்சாப⁴வத் ப்³ஹு ஸ்யாம் ப்ரஜாயேய இத்யாதி³ஸ்ருதிஷு
 ப்³ரஹ்மப்ரபஞ்சயோஸ்தாதா³த்யவ்யபதே³ஸ: | க⁴ட: ஸந் க⁴டோ பா⁴தி
 க⁴த இஷ்ட: இத்யாதி³லௌகிகவ்யபதே³ஸோ⁵பி ஸச்சிதா³நத்³ரூப-
 ப்³ரஹ்மைக்யாத்⁴யாஸாத் |

நந்வாநந்தா³த்யமகசி³த்யாஸாத்³க⁴டாதே³ரிஷ்டத்வவ்யவஹாரே து:³க²ஸ்யாபி
 தத்ராத்த்யாஸாத் தஸ்யாபீஷ்டத்வவ்யவஹாராபத்திரிதி சேத் ந ஆரோபே
 ஸதி நிமித்தாநுஸரணம் ந து நிமித்தமஸ்தீத்யாரோப: இத்யப்யுபக³மேந
 து:³கா²தௌ ஸச்சிதம்ஸாத்⁴யாஸே⁵பி ஆநந்தா³ம்ஸாத்⁴யாஸாபா⁴வாத் | ஜக³தி
 நாமரூபாம்ஸத்³வ்யவ்யவஹாரஸ்து அவித்³யாபரிணமாத்மகநாமரூபஸம்ப³ந்தாத் |
 தது³க்தம் -

அஸ்தி பா⁴தி ப்ரியம் ரூபம் நாம சேத்யம்ஸபஞ்சகம் |
 ஆத்³யம் த்ரயம் ப்³ரஹ்மரூபம் ஜக³த்³ரூபம் ததோ த்³வயம் || இதி ||

அத² ஜக³தோ ஜந்மக்ரமோ நிரூபதே | தத்ர ஸர்கா³த்யகாலே பரமேஸ்வர:
 ஸ்ரு³ஜ்யமாநப்ரபஞ்சவைசித்ரயஹேதுப்ராணிகர்மஸஹக்ரு³தோ⁵பரிமிதாநிரூபித -
 ஸக்திவிஸேஷவிஸிஷ்டமாயாஸஹித: ஸந் நாமரூபாத்மகநிகி²லப்ரபஞ்சம்
 ப்ரத²ம் பு³த்³தா⁴வாகலய்ய இத³ம் கரிஷ்யாமி இதி ஸங்கல்பயதி ததை³க்ஷத

ப³ஹு ஸ்யாம் ப்ரஜாயேய " " ஸோ⁵காமயத ப³ஹு ஸ்யாம் ப்ரஜாயேய " இத்யாதி³
ஸ்ருதே: |

தத ஆகாஸாதீ³நி ப்ஞ்சபூ⁴தாந்யபஞ்சீக்ரு³தாநி தந்மாத்தரபத³ப்ரதிபாத³யாந்யுத்த³யந்தே
|

தத்ராகாஸஸ்ய ஸப்³தோ³ கு³ண: வாயோஸ்து ஸப்³த³ஸ்பர்ஸௌ தேஜஸஸ்து
ஸப்³த³ஸ்பர்ஸரூபாணி அபாம்

து ஸப்³த³ஸ்பர்ஸரூபரஸா: ப்ரு³தி²வ்யாஸ்து ஸப்³த³ஸ்பர்ஸரூபரஸக³ந்தா:⁴ |

ந து ஸப்³த³ஸ்யாகாஸமாத்ரகு³ணத்வம் வாய்வாதா³வபி

தது³பலம்பா⁴த் | ந சாஸௌ ப்⁴ரம: பா³த⁴காபா⁴வாத் |

இமாநி பூ⁴தாநி த்ரிகு³ணமாயாகார்யாணி த்ரிகு³ணாநி | கு³ண: ஸத்த்வரஜஸ்தமாம்ஸி
|

ஏதைஸ்ச ஸத்த்வகு³ணேபேதை: ப்ஞ்சபூ⁴தைர்வ்யஸ்தைர்யதா²க்ரமம் ஸ்ரோத்ரத்வக்³க்ஷ³
-

ரஸநக்⁴ராணாநி ப்ஞ்சஜ்ஞாநேந்த³ரியாணி ஜாயந்தே | ஏதேரேவ ஸத்த்வகு³ணேபேதை:
பஞ்ச -

பூ⁴தைர்மிலிதைர்மநோபு³த்³யாஹங்காரசித்தநி ஜாயந்தே | ஸ்ரோத்ராதி³நாம்
பஞ்சாநாம்

க்ரமேண தி³க்³வாதார்கவருணஸ்விநோதி⁴ஷ்டாத்ரு³தே³வதா: | மந

ஆதி³நாம் சதுர்ண க்ரமேண சந்த்³ரசதுர்முக²ஸங்கராச்யுதா அதி⁴ஷ்டாத்ரு³தே³வதா:
|

ஏதேரேவ ரஜோகு³ணேபேதை: ப்ஞ்சபூ⁴தைர்யதா²க்ரமம் வாக்பாணிபாத³பாயூபஸ்தா²க்²யாநி
க்ரமேந்த்³ரியாணி ஜாயந்தே | தேஷாம் ச க்ரமேண

வஹ்நீந்த்³ரோபேந்த்³ரம்ரு³த்யுப்ரஜாபதயோ⁵தி⁴ஷ்டா²த்ரு³ -

தே³வதா: | ரஜோகு³ணேபேதை: ப்ஞ்சபூ⁴தைரேவ மிலிதை: பஞ்ச வாயவ:
ப்ராணாபநவ்யாநோதா³ந -

ஸமாநாக்²யா ஜாயந்தே | தத்ர ப்ராக்³க்³மநவாந் வாயு: ப்ராணோ நாஸாதி³ஸ்தா²நவர்தீ
|

அர்வாக்³க்³மநவாநபாந: பாய்வாதி³ஸ்தா²நவர்தீ | விஷ்வக்³மநவாந் வ்யாந:

அகி²ஸஸாரவர்தீ | ஊர்த்⁴வக்³மநவாநுத்த்³க்ரமணவாயுருதா³ந: கண்ட²ஸ்தா²நவர்தீ |

அஸிதபீதாந்நாதி³ஸமீகரணகர: ஸமாந: நாபி⁴ஸ்தா²நவர்தீ |

தைரேவ தமோகு³ணேபேதைரபஞ்சீக்ரு³தபூ⁴தை: ப்ஞ்சீக்ரு³தபூ⁴தாநி ஜாயந்தே |
" தாஸாம் த்ரிவ்ரு³த்வம் த்ரிவ்ரு³த்வமேகைகாம்

கரவாணி || இதி ஸ்ருதே: பஞ்சீகரணோபலக்ஷணர்த²வாத் |

பஞ்சீகரணப்ரகாரர்ச்சேத்த²ம் - ஆகாஸமாதெள³ த்³விதா⁴ விப⁴ஜ்ய
தயோரேகம் பா⁴க³ம் புநஸ்சதூர்தா⁴ விப⁴ஜ்ய தேஷாம் சதூர்ணமம்ஸாநாம்
வாய்வாதி³ஷு சதூர்ஷு பூ⁴தேஷு ஸம்யோஜநம் | ஏவம் வாயும் த்³விதா⁴ விப⁴ஜ்ய
தயோரேகம் பா⁴க³ம் புநஸ்சதூர்தா⁴ விப⁴ஜ்ய தேஷாம் சதூர்ணமம்ஸாநாமாஸாதி³ஷு
ஸம்யோஜநம் | ஏவம் தேஜ ஆதீ³நாமபி | ததே³வமேகைகபூ⁴தஸ்யார்த⁴ம்
ஸ்வாம்ஸாத்மகம் அர்தா⁴ந்தரம் சதூர்வித⁴பூ⁴தமயமிதி ப்ரு⁴தி²வ்யாதி³ஷு
ஸ்வாம்ஸாதி³க்யாத் ப்ரு⁴தி²வ்யாதி³வ்யவஹார: | தது³க்தம் - வைஸேஷ்யாத்து
தத்³வாத்³ஸ்தத்³வாத: || இதி |

பூர்வோக்தரபஞ்சீக்ரு⁴தபூ⁴தைத்விங்க³ஸரீரம் பரலோகயாத்ராநிர்வாஹகம்
மோக்ஷபர்யந்தஸ்தா²யி மநோபு³த்³தி⁴ப்யாமுபேதம் ஜ்ஞானேந்த³ரியபஞ்சக -
கர்மேந்த³ரியபஞ்சக - ப்ராணதி³பஞ்சகஸம்யுக்தம் ஜாயதே | தது³க்தம் -

|| பஞ்சப்ராணமநோபு³த்³தி⁴த³ஸேந்த³ரியஸமந்விதம் |
அபஞ்சீக்ரு⁴தபூ⁴தோத்த²ம் ஸுக்ஷமாங்க³ம் போ⁴க³ஸாத⁴நம் || இதி |
தச்ச த்³விவித⁴ம் - பரம்பரம் ச | பரம் ஹிரண்யக³ர்ப⁴விங்க³ஸரீரம்
அபரமஸ்மதா³தி³விங்க³ஸரீரம் | தத்ர ஹிரண்யக³ர்ப⁴விங்க³ஸரீரம்
மஹத்தத்த்வம் அஸ்மதா³தி³விங்க³ஸரீரம் சாஹங்கார இத்யாக்²யாயதே |

ஏவம் தமோகு³ணயுக்தேப்⁴ய: பஞ்சீக்ரு⁴தபூ⁴தேப்⁴யோ பூ⁴ம்யந்தரிக்ஷஸ்வர்மஹ -
ர்ஜநதப:ஸத்யாத்மகஸ்யோர்த்⁴வலோகஸப்தகஸ்ய அதலவிதலஸுதல-
தலாதலரஸாதலமஹாதலபாதாலாக்²யஸ்ய அதோ⁴லோகஸப்தகஸ்ய ப்ரஹ்மாண்ட³ஸ்ய
ஜராயுஜாண்ட³ஜஸ்வேத³ஜோத்³பி⁴ஜ்ஜாக்²யசதூர்வித⁴ஸ்தூ²ஸஸரீராணம் சோத்பத்தி: |
தத்ர ஜராயுஜாநி ஜராயுப்⁴யோ ஜாதாநி மநுஷ்யபஸ்வாதி³ஸரீராணி |
அண்ட³ஜாந்யண்டே³ப்⁴யோஜாதாநி பக்ஷிபந்நகா³தி³ஸரீராணி | ஸ்வேத³ஜாநி
ஸ்வேதா³ஜ்ஜாதாநி யூகமஸகாதி³ஸரீராணி | உத்³பி⁴ஜ்ஜாநி பூ⁴மிநுத்³பி⁴த்³ய
ஜாதாநி வ்ரு⁴க்ஷாதீ³நி | வ்ரு⁴க்ஷாதீ³நாமபி பாபப²லபோ⁴கா³யதநத்வேந
ஸரீரத்வம் |

தத்ர பரமேஸ்வரஸ்ய பஞ்சதந்மாத்ராத்³யுத்பத்தெள ஸப்தத³ஸாவயவோபேத -
விங்க³ஸரீரோத்பத்தெள ஹிரண்யக³ர்ப⁴ஸ்தூ²ஸஸரீரோத்பத்தெள ச ஸாக்ஷாத்
|| கர்த்ரு²த்வம் இதரநிகி²லப்ரபஞ்சோத்பத்தெள ச ஹிரண்யக³ர்ப⁴தி³த்³வாரா
ஹந்தாஹமிமாஸ்திஸ்ரெள தே³வதா அநேந ஜீவேநாத்மநாநுப்ரவிஸ்ய
|| நாமரூபே வ்யாகரவாணி || இதி ஸ்ருதே: |

ஹிரண்யக³ர்போ⁴ நாம மூர்தித்ரயாதீ³ந்ய: ப்ரத²மோ ஜீவ: |

" ஸ வை ஸரீ¹ ப்ரத²ம: ஸ வை புருஷ உச்யதே |
 ஆதி³கர்தா ஸ பூ⁴தாநாம் ப்³ரஹ்மா³க்³ரே ஸமவர்தத ||
 ஹிரண்யக³ர்ப:⁴ ஸமவர்ததா³க்³ரே இத்யாதி³ஸ்ரு³தே: |
 ஏவம் பூ⁴தபௌ⁴திகஸ்ரு³ஷ்டிர்நிருபிதா |

இதா³நீம் ப்ரலயோ நிருப்யதே | ப்ரலயோ நாம த்ரைலோக்யவிநாஸ: | ஸ ச
 சதுர்வித:⁴ - நித்ய: ப்ரா³க்ரு³தோ நைமித்திக ஆத்யந்திகஸ்சேதி | தத்ர நித்ய:
 ப்ரலய: ஸுஷு³ப்தி: தஸ்யா: ஸகலகார்யப்ரலயருபத்வாத் | த⁴ர்மாத⁴ர்ம -
 பூர்வஸம்ஸ்காராணம் ச ததா³ காரணாத்மநா⁵வஸ்தா²நம் | தேந ஸு³ப்தோத்தி²தஸ்ய
 ந ஸுக²து:³கா²த்³யருபபத்தி: ந வா ஸ்மரணருபபத்தி: | ந ச ஸுஷு³ப்தௌ
 அந்த:கரணஸ்ய விநாஸே தத³தீ⁴நப்ராணாதி³க்ரியாநுபபத்தி: வஸ்துத:
 ஸ்வாஸாத்³யபா⁴வே⁵பி தது³பலப்³தே:⁴ புருஷாந்தரவி⁴ரமமாத்ரவாத்
 ஸு³ப்தஸரீ¹ரோபலம்⁴வத் | ந ச ஏவம் ஸு³ப்தஸ்ய பரேதாத்³விஸேஷ: ஸு³ப்தஸ்ய
 ஹி லிங்க³ஸரீ¹ரம் ஸம்ஸ்காராத்மநா⁵த்ரைவ வர்ததே பரேதஸ்ய து லோகாந்தரே
 இதி வைலக்ஷண்யாத் |

யத்³வா அந்த:கரணஸ்ய த்³வே ஸக்தி - ஜ்ஞாநஸக்தி: க்ரியாஸக்திஸ்சேதி |
 தத்ர ஜ்ஞாநஸக்திவிஸரிஷ்டாந்த:கரணஸ்ய ஸுஷு³ப்தஊ விநாஸ: ந¹ து
 க்ரியாஸக்திவிஸரிஷ்டஸ்ய இதி ப்ராணத்³யவஸ்தா²நம்விருத்³த⁴ம் | யதா³
 ஸு³ப்த: ஸ்வப்நம் ந கஞ்சந பஸ்யதி அதா²ஸ்மிந்¹ ப்ராண ஏவைகதா⁴ ப⁴வதி
 அதை²நம் வாக் ஸர்வைர்நாமபி:⁴ ஸஹா³ப்யேதி ஸதா ஸோம்ய ததா³ ஸம்பந்நோ
 ப⁴வதி ஸ்வமபீ¹தோ ப⁴வதி இத்யாதி³ஸ்ரு³திருக்தஸுஷு³ப்தௌ மாநம் |

ப்ரா³க்ரு³தப்ரலயஸ்து கார்யப்³ரஹ்மவிநாஸநிமித்தக: ஸகலகார்யவிநாஸ: |
 யதா³ து ப்ரா³கே³வோத்³பந்நப்³ரஹ்மஸாக்ஷாத்காரஸ்ய கார்ய ப்³ரஹ்மணே
 ப்³ரஹ்மாண்டா³தி⁴கார -
 லக்ஷணப்ராரப்³த⁴க்ர³மஸமா³ப்தௌ விதே³ஹுகைவல்யாத்மிகா பரா முக்தி: ததா³
 தல்லோகவாஸிநாமப்யுத்³பந்நப்³ரஹ்மஸாக்ஷாத்காராணம் ப்³ரஹ்மண ஸஹ
 விதே³ஹுகைவல்யம் |

" ப்³ரஹ்மண ஸஹ தே ஸர்வே ஸம்ப்ரா³ப்தே ப்ரதிஸஞ்ச³ரே |
 பரஸ்யாந்தே க்ரு³தாத்தமாந: ப்ரவிஸந்தி பரம் பத³ம் || இதி ஸ்ம்ரு³தே: |
 ஏவம் ஸ்வலோகவாஸிபி:⁴ ஸஹ கார்யப்³ரஹ்மணி முச்யமாநே தத³தி⁴ஷ்டி²தப்³ரஹ்மாண்ட³
 தத³ந்தர்வர்திநிகி²லலோக தத³ந்தர்வர்திஸ்தா²வரா³நாம் பௌ⁴திகாநாம்
 பூ⁴தாநாம் ச ப்ரக்ரு³தௌ மாயாயாம் லய: ந து ப்³ரஹ்மணி பா³த⁴ருபவிநாஸஸ்யைவ
 ப்³ரஹ்மநிஷ்ட²த்வாத் அத: ப்ரா³க்ரு³த இத்யுச்யதே |

கார்யப்³ரஹ்மணே தி³வஸாவஸாநநிமித்தக: த்ரைலோக்யமாத்ரப்ரலய:
 "நைமித்திகப்ரலய: | ப்³ரஹ்மதி³வஸஸ்சதுர்யுக³ஸஹஸ்ரபரிமிதகால:
 " சதுர்யுக³ஸஹஸ்ராணி ப்³ரஹ்மணே தி³நமுச்யதே இத்யாதி³வசநாத் |
 ப்ரலயகாலோ⁵பி தி³வஸகாலபரிமித: ராத்ரிகாலஸ்ய
 தி³வஸகாலதுல்யத்வாத் |

" ப்ராக்ரு³த்ப்ரலயே நைமித்திகப்ரலயே ச புராணவசநாநி ப்ரமாணாநி |
 த்³விபரார்தே⁴ த்வதிக்ராந்தே ப்³ரஹ்மணஹ் பரமேஷ்டி²ந: |
 ததா³ப்ரக்ரு³தய: ஸப்த கல்யந்தே ப்ரலயாய ஹி ||

ஏஷ ப்ராக்ரு³திகோ ராஜந் ப்ரலயோ யத்ர லீயதே "

"இதி வசநம் ப்ராக்ரு³த்ப்ரலயே மாநம் |

ஏஷ நைமித்திக: ப்ரோக்த: ப்ரலயோ யத்ர விஸ்வஸ்க்³ |

ஸேதே⁵நந்தாஸநே நித்யமாத்தமஸாத்க்ரு³த்ய சாகி²லம் |

இதி வசநம் நைமித்திக: ப்ரலயே மாநம் |

துரீயப்ரலயஸ்து ப்³ரஹ்மஸாக்ஷாத்காரநிமித்தக: ஸர்வமோக்ஷ: |
 ஸ சைகஜீவவாதே³ யுக³பதே³ நாநாஜீவவாதே³ து க்ரமேண | ஸர்வ
 ஏகீப⁴வந்தி இத்யாதி³ஸ்ருதே: |

தத்ராதி³யாஸ்த்ரயோ⁵பி லயா: கர்மோபரமநிமித்தா: துரீயஸ்து
 ஜ்ஞாநோத்³யநிமித்தோ லயோ⁵ஜ்ஞாநேந ஸஹைவேதி விஸேஷ: |

ஏவம் சதுர்வித⁴ப்ரலயோ நிருபித: | தஸ்யதா³நீம் க்ரமோ நிருப்யதே | பூ⁴தாநாம்
 பெள⁴திகாநாம் ச ந காரணலயக்ரமேண லய: காரணலயஸமயே
 கார்யாணமாஸ்யமந்தரேணவஸ்தா²நாநுபபத்தே: கிந்து ஸ்ரு³ஷ்டிக்ரமவிபீ⁴தக்ரமேண
 |

தத்தகார்யநாஸே தத்தஜ்ஜநகாத்³ரு³ஷ்டநாஸஸ்யைவ ப்ரயோஜகதயா
 உபாதா³நநாஸஸ்யாப்ரயோஜகத்வாத் | அந்யதா² ந்யாயமதே⁵பி மஹாப்ரலயே
 ப்ரு³தி²வீப்ரமாணுக³தருபரஸாதே³ரவிநாஸாபத்தே: | ததா² ச ப்ரு³தி²வ்யா
 அப்ஸு அபாம் தேஜஸி தேஜஸோ வாயெள வாயோராகாஸே ஆகாஸஸ்ய
 ஜீவாஹங்காரே

தஸ்ய ஹிரண்யக³ர்பா⁴ஹங்காரே தஸ்ய சாவித்³யாயாம் - இத்யேவம்ரூப ஏவ ப்ரலய:
 |

"தது³க்தம் விஷ்ணுபுராணே -

" ஜக³த்ப்ரதிஷ்டா² தே³வர்ஷே ப்ரு³தி²வ்யப்ஸு ப்ரலீயதே |

தேஜஸ்யாப: ப்ரலீயந்தே தேஜோ வாயெள ப்ரலீயதே ||

வாயு⁵ச லீயதே வ்யோம்நி தச்சாவ்யக்தே ப்ரலீயதே ||

அவ்யக்தம் புருஷே ப்³ரஹ்மநிஷ்கலே ஸம்ப்ரலீயதே இதி |

ஏவம்வித⁴ப்ரலயகாரணத்வம் தத் - பதா³ர்த²ஸ்ய

ப்³ரஹ்மணஸ்தடஸ்த²லக்ஷணம் |

நநு வேதா³ந்தைப்³ரஹ்மணி ஜக³த்காரணத்வேந ப்ரதிபாத்³யமாநே ஸதி ஸப்ரப்ஞ்சம்

ஸ்யாத் அந்யதா² ஸ்ரு³ஷ்டிவாக்யாநாமப்ராமாண்யாபத்திரிதி சேத் ந | ந ஹி ஸ்ரு³ஷ்டிவாக்யாநாம் ஸ்ரு³ஷ்டௌ தாத்பர்யம் கிந்து அத்³வயே ப்³ரஹ்மண்யேவ | தத்ப்ரதிபத்தௌ

கத²ம் ஸ்ரு³ஷ்டேருபயோக:³ | இத்த²ம் - யதி³ ஸ்ரு³ஷ்டிமநுபந்யஸ்ய ப்ரபஞ்சஸ்ய வாயெள ப்ரதிஷித்⁴த⁴ஸ்ய ரூபஸ்யேவ ப்³ரஹ்மணே⁵ந்யத்ராவஸ்தா²நஸங்காயாம் ந நிர்விசிகித்ஸமத்³விதீயத்வம் ப்ரதிபாதி³தம் ஸ்யாத் | தத:

ஸ்ரு³ஷ்டிவாக்யாத்³ப்³ரஹ்மோபாதே³யத்வஜ்ஞாநே ஸதி உபாதா³நம் விநா

கார்யஸ்யாந்யத்ர ஸத்³பா⁴வஸங்காயாம் நிரஸ்தாயாம் நேதி நேதி

இத்யாதி³நா ப்³ரஹ்மண்யபி தஸ்யாஸுத்த்வோபாத³நேந ப்ரபஞ்சஸ்ய

துச்ச²த்வாவக³மே நிரஸ்தநிகி²லத்³வைதவிப்⁴ரமமக²ண்ட³ம் ஸச்சிதா³நந்தை³கரஸம்

ப்³ரஹ்ம ஸித்³த⁴தீ பரம்பரயா ஸ்ரு³ஷ்டிவாக்யாநாமபி அத்³விதீயே

ப்³ரஹ்மண்யேவ தாத்பர்யம் | உபாஸநாப்ரகரணபடி²தஸகு³ணப்³ரஹ்மவாக்யாநாம்

ச உபாஸநாவித்⁴யபேக்ஷிதகு³ணரோபமாத்ரபரத்வம் ந கு³ணபரத்வம் |

நிர்கு³ணப்ரகரணபடி²தாநாம் ஸகு³ணவாக்யாநாந்து நிஷேத⁴வாக்யா -

பேக்ஷிதநிஷேத்⁴யஸமர்பகத்வேந விநியோக³ இதி ந கிஞ்சித்³பி

வாக்யமத்³விதீயப்³ரஹ்மப்ரதிபாத³நேந விருத்⁴யதே |

ததே³வம் ஸ்வரூபதடஸ்த²லக்ஷணலக்ஷிதம் தத் பத³வாச்யமீஸ்வரசைதந்யம்

மாயாப்ரதிபி³ம்ப்³ரூபமிதி கேசித் | தேஷாமயமாஸய: - ஜீவபரமேஸ்வர -

ஸாதா⁴ரணம் சைதந்யமாத்ரம் பி³ம்ப்³ம் தஸ்யைவ பி³ம்ப்³ஸ்யாவித்³யாத்மிகாயாம்

மாயாயாம் ப்ரதிபி³ம்ப்³மீஸ்வரசைதந்யம் அந்த:கரணேஷு ப்ரதிபி³ம்ப்³ம்

ஜீவசைதந்யம் கார்யோபாதி⁴ரயம் ஜீவ: காரணோபதி³ரீஸ்வர: இதி

ஸ்ருதே: | ஏதந்மதே ஜலாஸயக³தஸராவஜலக³தஸூர்யப்ரதிபி³ம்ப்³யோரிவ

ஜீவபரமேஸ்வரயோர்பே⁴த:³ | அவித்³யாத்மகோபாதே⁴ர்வ்யாபகதயா

தது³பாதி⁴கேஸ்வரஸ்யாபி வ்யாபகத்வம் | அந்த:கரணஸ்ய பரிச்சி²ந்தயா

தது³பாதி⁴கஜீவஸ்யாபி பரிச்சி²ந்த்வம் |

ஏதந்மதே⁵வித்³யாக்ரு²த்தோ³ஷா ஜீவ இவ பரமேஸ்வரே⁵பி ஸ்யு: உபாதே⁴
ப்ரதிபி³ம்ப³பக்ஷபாதித்வாத் இத்யஸ்வரஸாத் பி³ம்பா³த்மகமீஸ்வரசைதந்யமித்யபரே
|

தேஷாமயமாஸய: - ஏகமேவ சைதந்யம் பி³ம்ப³த்வாக்ராந்தமீஸ்வரசைதந்யம்
ப்ரதிபி³ம்ப³த்வாக்ராந்தம் ஜீவசைதந்யம் | பி³ம்ப³ப்ரதிபி³ம்ப³கல்பநோபாதி⁴ஸ்சைக -
ஜீவவாதே³ அவித்³யா அநேகஜீவவாதே³ து அந்த:கரணந்யேவ | அவித்³யாந்த: -
கரணரூபோபாதி⁴ப்ரயுக்தோ ஜீவபரே⁴த:³ | உபாதி⁴க்ரு²த்தோ³ஷாஸ்ச ப்ரதிபி³ம்பே³
ஜீவ ஏவ வர்தந்தே ந து பி³ம்பே³ பரமேஸ்வரே உபாதே⁴ ப்ரதிபி³ம்ப³பக்ஷபாதித்வாத் |
ஏதந்மதே ச க³நஸூர்யஸ்ய ஜலாதௌ³ பா⁴ஸமாநப்ரதிபி³ம்ப³ஸூர்யஸ்யேவ
ஜீவபரயோர்⁴த:³ |

நநு க்³ரீவஸ்த²முக்²ஸ்ய த்³ர்பணப்ரதே³ஸ இவ பி³ம்ப³சைதந்யஸ்ய பரமேஸ்வரஸ்ய
ஜீவப்ரதே³ஸோ⁵பா⁴வாத் தஸ்ய ஸர்வாந்தர்யாமித்வம்
ந ஸ்யாதி³தி சேத் , ந | ஸாப்⁴ரநக்ஷத்ர-
ஸ்யாகாஸஸ்ய ஜலாதௌ³ ப்ரதிபி³ம்பி³தத்வே பி³ம்ப³பூ⁴தமஹாகாஸஸ்யாபி
ஜலாதி³ப்ரதே³ஸ-
ஸம்ப³ந்த⁴த்³ரஸநேந பரிச்சி²ந்நாபி³ம்ப³ஸ்ய ப்ரதிபி³ம்ப³தே³ஸாஸம்ப³ந்தி⁴த்வே⁵ப்ய-
பரிச்சி²ந்நப்³ரஹ்மபி³ம்ப³ஸ்ய ப்ரதிபி³ம்ப³தே³ஸஸம்ப³ந்தா⁴விரோதா⁴த் |

ந ச ரூபவஹீநஸ்ய ப்³ரஹ்மணே ந ப்ரதிபி³ம்ப³ஸம்ப⁴வ:, ரூபவத ஏவ
ததா²த்வத³ர்ஸநாத், இதி வாச்சயம் ; நீரூபஸ்யாபி ரூபஸ்ய ப்ரதிபி³ம்ப³-
த³ர்ஸநாத் | ந ச நீரூபஸ்ய த்³ர்வ்யஸ்ய ப்ரதிபி³ம்பா³பா⁴வநியம:,

ஆத்மநோ த்³ர்வ்யத்வாபா⁴வஸ்ய உக்தத்வாத் |
" ஏகதா⁴ ப்³ஹுதா⁴ சைவ த்³ர்ஸ்யதே ஜலசந்த்³ரவத் |
" யதா² ஹ்யயம் ஜ்யோதிராத்மா விவஸ்வாநபோ பி⁴ந்நா ப்³ஹுதை⁴கோ⁵நுக³ச்ச²ந் |
இத்யாதி³வாக்யேந ப்³ரஹ்மப்ரதிபி³ம்பா³பா⁴வாநுமாநஸ்ய பா³தி⁴தத்வாச்ச |
ததே³வம் தத் - பதா³ர்தோ² நிரூபித: |

இதா³நீம் த்வம்-பதா³ர்தோ² நிரூப்யதே | ஏகஜீவவாதே³வித்³யாப்ரதிபி³ம்போ³
ஜீவ:, அநேகஜீவவாதே³ து அந்த:கரணப்ரதிபி³ம்ப:³ | ஸ ச ஜாக்³ரத்ஸ்வப்ந-
ஸுஷுப்திரூபாவஸ்தா²த்ரயவாந் | தத்ர ஜாக்³ரத்³ஸா நாம இந்த்³ரியஜந்யஜ்ஞாநாவஸ்தா²,
அவஸ்தா²ந்தரே இந்த்³ரியாபா⁴வாத் நாதிவ்யாப்தி: | இந்த்³ரியஜந்யஜ்ஞாநம் ச
அந்த:கரணவ்ரு²த்தி:, ஸ்வரூபஜ்ஞாநஸ்யாநாதி³த்வாத் |

ஸா சாந்த:கரணவ்ரு²த்திராவரணாபி⁴பா⁴வார்தா² இத்யேகம் மதம் |

ததா² ஹி- அவித்³யோபஹிதசைதந்யஸ்ய ஜீவத்வபக்ஷே க⁴டாத்³யதி⁴ஷ்டா²ந-
சைதந்யஸ்ய ஜீவரூபதயா ஜீவஸ்ய ஸர்வதா³ க⁴டாதி³பா⁴ந்ரஸக்தௌ
க⁴டாத்³யவச்சி²ந்நசைதந்யாவரகமஜ்ஞாநம் மூலாவித்³யாபரதந்த்ரமவஸ்த²-
பத்³வாச்யமப்⁴யுக³ந்தவ்யம் | ஏவம் ஸதி ந ஸர்வதா³ க⁴டாதே³ர்பா⁴ந்ரஸங்க³,
அநாவ்ரு³தசைதந்யஸம்ப்³ந்த⁴ஸ்யைவ பா⁴ந்ரயோஜகத்வாத் | தஸ்ய
சாவரணஸ்ய ஸதா³தநத்வே கதா³சித்³பி க⁴டபா⁴நம் ந ஸ்யாதி³தி
தத்³ப⁴ங்கே³ வக்தவ்யே, தத்³ப⁴ங்க்³ஜநகம் ந சைதந்யமாத்ரம் , தத்³பா⁴ஸகஸ்ய
தத்³நிவர்தகத்வாத் , நாபி வ்ரு³த்த்யுபஹிதம் சைதந்யம் , பரோக்ஷஸ்த²லே⁵பி
தந்நிவ்ரு³த்த்யாபத்தேரிதி பரோக்ஷவ்யாவ்ரு³த்தவ்ரு³த்திவிஸேஷஸ்ய, தது³பஹிதசைதந்யஸ்ய
வா, ஆவரணப்⁴ஞ்ஜகத்வம் , இதி ஆவரணப்⁴வார்தா² வ்ரு³த்திருச்யதே |

ஸம்ப்³ந்தா⁴ர்தா² வ்ரு³த்திரித்யபரம் மதம் | தத்ராவித்³யோபாதி⁴கோ⁵பரிச்சி²ந்நோ
ஜீவ: |

ஸ ச க⁴டாதி³ப்ரதே³ஸே வித்³யமாநோ⁵பி க⁴டாத்³யாகாராபரோக்ஷவ்ரு³த்திவிரஹத³ஸாயாம்
ந

க⁴டாதி³கமவபா⁴ஸயதி, க⁴டாத்³நா ஸமம் ஸம்ப்³ந்தா⁴பா⁴வாத் ,
தத்ததா³காரவ்ரு³த்தித்³ஸாயாம் து பா⁴ஸயதி, ததா³ ஸம்ப்³ந்த⁴ஸுத்த்வாத் |

நநு அவித்³யோபாதி⁴கஸ்யாபரிச்சி²ந்நஸ்ய ஜீவஸ்ய ஸ்வத ஏவ
ஸமஸ்தவஸ்துஸம்ப்³த⁴ஸ்ய வ்ரு³த்திவிரஹத³ஸாயாம் ஸம்ப்³ந்தா⁴பா⁴வாபி⁴-
தா⁴நமஸங்க³தம் , அஸங்க³த்வத்³ரு³ஷ்டயா ஸம்ப்³ந்தா⁴பா⁴வாபி⁴தா⁴நே ச
வ்ரு³த்த்யநந்தரமபி ஸம்ப்³ந்தோ⁴ ந ஸ்யாத் , இதி சேத் , உச்யதே |

ந ஹி வ்ரு³த்திவிரஹத³ஸாயாம் ஜீவஸ்ய க⁴டாதி³நா ஸஹ ஸம்ப்³ந்த⁴ஸாமாந்யம்
நிஷேதா⁴ம: | கிந்தர்ஹி ? க⁴டாதி³பா⁴ந்ரயோஜகம் ஸம்ப்³ந்த⁴விஸேஷம் |

ஸ ச ஸம்ப்³ந்த⁴விஸேஷோ விஷயஸ்ய ஜீவசைதந்யஸ்ய ச வ்யங்க்³ய-
வ்யஞ்ஜகதாலக்ஷண: காதா³சித்கஸ்தத்ததா³காரவ்ரு³த்திநிப³ந்த⁴ந: |

ததா² ஹி - தைஜஸமந்த:கரணம் ஸ்வச்ச²த்³ரவ்யத்வாத் ஸ்வத ஏவ
ஜீவசைதந்யாபி⁴வ்யஞ்ஜநஸமர்த²ம் | க⁴டாதி³கஸ்து ந ததா², அஸ்வச்ச²-
த்³ரவ்யத்வாத் | ஸ்வாகாரவ்ரு³த்திஸம்யோக³த்³ஸாயாந்து வ்ரு³த்த்யபி⁴பூ⁴தஜாட்³ய-
த⁴ர்மகதயா வ்ரு³த்த்யுத்தபாதி³தசைதந்யாபி⁴வ்யஞ்ஜநயோக்³யதஸ்ரயதயா ச
வ்ரு³த்த்யுத்³யாநந்தரம் சைதந்யமபி⁴வ்யநக்தி | தது³க்தம் விவரணே - அந்த:கரணம்
ஹி ஸ்வஸ்மிந்நிவ ஸ்வஸம்ஸர்கி³ண்யபி க⁴டாதெ³ சைதந்யாபி⁴வ்யக்தியோக்³யதாமாபாத³ய

இதி | த்³ரு³ஷ்டம் சாஸ்வச்ச²த்³ரவ்யஸ்யபி ஸ்வச்ச²த்³ரவ்யஸம்ப்³ந்த⁴த்³ஸாயாம்

ப்ரதிபி³ம்ப³க்³ராஹித்வம் | ததா² குட்³யாதே³ர்ஜலாதி³ஸம்யோக³த³ஸாயாம் முகா²தி³-
ப்ரதிபி³ம்ப³க்³ராஹிதா | க⁴டாதே³ரபி⁴வ்யஞ்ஜாத்வம் ச தத்ப்ரதிபி³ம்ப³க்³ராஹித்வம் ,
சைதந்யஸ்யாபி⁴வ்யக்தத்வம் ச தத்ர ப்ரதிபி³ம்பி³தத்வம் |

ஏவம்விதா⁴பி⁴வ்யஞ்ஜகத்வஸித்³யர்த²மேவவ்ரு³த்தேரபரோக்ஷஸ்த²லே
ப³ஹிர்நிர்³க³மநாங்கீ³கார | பரோக்ஷஸ்த²லே து வஹந்யாதே³ர்வ்ரு³த்திஸம்ஸர்³கா³பா⁴வேந
சைதந்யாநபி⁴வ்யஞ்ஜகதயா நாபரோக்ஷத்வம் | ஏதந்மதே ச
விஷயாணமபரோக்ஷத்வம் சைதந்யாபி⁴வ்யஞ்ஜகத்வமிதி த்³ரஷ்டவ்யம் |

ஏவம் ஜீவஸ்யாபரி³சி²ந்நத்வே⁵பி வ்ரு³த்தே: ஸம்ப³ந்தா⁴ர்²த்வம் நி³ருபி³தம் |

இதா³நீம் பரி³சி²ந்நத்வபக்ஷே ஸம்ப³தா⁴ர்²த்வம் நி³ருப்யதே | ததா² ஹி -
அந்த:கரணோபாதி⁴கோ ஜீவ: | தஸ்ய ந க⁴டாத்³யுபாதா³நதா, க⁴டாதி³தே³ஸஸம்ப³ந்தா⁴த்
|

சிந்து ப்³ரஹ்மைவ க⁴டாத்³யுபாதா³நம் , தஸ்ய மாயோபஹிதஸ்ய ஸகலக⁴டாத்³யந்வயித்வாத்
|

அத ஏவ ப்³ரஹ்மண: ஸர்³வஜ்:நதா | ததா² ச ஜீவஸ்ய க⁴டாத்³யதி⁴ஷ்டா²நப்³ரஹ்மசைதந்யா-

பே⁴த³மந்தரேண க⁴டாத்³யவபா⁴ஸாஸம்ப⁴வே ப்ராப்தே ,

தத³வபா⁴ஸாய க⁴டாத்³யதி⁴ஷ்டா²நப்³ரஹ்ம-

சைதந்யாபே⁴த³ஸித்³யர்த²ம் க⁴டாத்³யாகாரவ்ரு³த்திரிஷ்யதே |

நநு வ்ரு³த்த்யாபி கத²ம் ப்ரமாத்ரு³சைதந்யவிஷயசைதந்யயோரபே⁴த³

ஸம்பாத்³யதே, க⁴டாந:கரணருபோபாதி⁴பே⁴தே³ந தத³வச்³ந்நசைதந்யயோ -

ரபே⁴தா³ஸம்ப⁴வாத் , இதி சேத் , நே | வ்ரு³த்தே³ர்³ப³ஹிர்³தே³ஸநிர்³க³மநாங்கீ³காரேண

வ்ரு³த்த்யந்த:கரணவிஷயாணமேகதே³ஸஸ்த²த்வேந தது³பதே⁴யபே⁴தா³பா⁴வஸ்ய

உக்தத்வாத் | ஏவமபரோக்ஷஸ்தஹிலே வ்ரு³த்தே³ர்³மதபே⁴தே³ந விநியோக³ உபபாதி³த்:

|

இந்த³ரியாஜந்யவிஷயகோ³சராபரோக்ஷாந்த:கரணவ்ரு³த்த்யவஸ்தா² ஸ்வப்நாவஸ்தா²

|

ஜாக்³ரத³வஸ்தா²வ்யாவ்ரு³த்த்யர்த²ம் " இந்த³ரியாஜந்யே தி | அவித்³யாவ்ரு³த்திமத்யாம்

ஸுஷு³ப்தாவதிவ்யாப்திவாரணய அந்த:கரணே தி | ஸுஷு³ப்திர்³நாம அவித்³யா -

கோ³சராவித்³யாவ்ரு³த்த்யவஸ்தா² | ஜாக்³ரத³ஸ்வப்நயோரவித்³யாகாரவ்ரு³த்தேரந்த:கரணவ்ரு³

தத்ராதிவ்யாப்தி: | அத்ர கேசிந்மரணபூ⁴ர்³ச²யோரவஸ்தா²ந்தரத்வமாஹு: , அபரே

து ஸுஷு³ப்தாவேவ தயோரந்தர்³பா⁴வமாஹு: | தத்ர தயோரவஸ்தா²த்ரயாந்தர்³பா⁴வப்³ஹிர்³பா⁴வ

த்வம் - பதா³ர்²நி³ருபணே உபயோகா³பா⁴வாத் ந தத்ர ப்ரயத்யதே |

தஸ்ய மாயோபாத்⁴யபேக்ஷயா ஏகத்வம் , அந்த:கரணோபாத்⁴யபேக்ஷயா ச
நாநாத்வம் வ்யவஹ்ரியதே | ஏதேந ஜீவஸ்யாணுத்வம் ப்ரத்யுக்தம் ,
பு³த்³தே⁴ர்³கு³ணேந சைவம் ஹ்யாராக்³ரமாத்ரோ ஹ்யவரோ⁵பி த்³ரு³ஷ்ட: |
இத்யாதெள³ ஜீவஸ்ய பு³த்³தி⁴ - ஸப்³த³வாச்³யாந்த:கரணபரிணாமோபாதி⁴கஸ்ய
பரமானுத்வஸ்ரவணாத் |

ஸ ச ஜீவ: ஸ்வயம்ப்ரகாஸ: , ஸ்வப்நாவஸ்தா²மதி⁴க்ரு³த்ய அத்ராயம் புருஷ:
ஸ்வயம் ஜ்யோதி: இதி ஸ்ருதே: | அநுப⁴வருபஸ்ச , ப்ரஜ்ஞாநக⁴ந ஏவ
இத்யாதி³ஸ்ருதே: | அநுப⁴வாமி இதி வ்யவஹாரஸ்து வ்ரு³த்தி ப்ரதிபி³ம்பி³த-
சைதந்யமாதா³ய உபபத்³யதே |

ஏவம் த்வம் - பதா³ர்³தோ² நிருபித: |

அது⁴நா ' தத் - த்வம் - பதா³ர்³த²யோரைக்யம் மஹாவாக்யப்ரதிபாத்³ய -
மபி⁴த⁴யதே | நநு நாஹமீஸ்வர: இத்யாதி³ப்ரத்யக்ஷேண ,

கிருசிஜ்ஜ்ருத்வஸர்வஜ்ருத்வாதி³விருத்³த⁴ர்³மாஸ்ரயத்வாதி³லிங்கே³ந ,

த்³வா ஸுபர்³ண இத்யாதி³ஸ்ருத்யா -

த்³வாவிமௌ புருஷௌ லோகேக்ஷரஸ்சாக்ஷர ஏவ ச |

க்ஷர: ஸர்வாணி பூ⁴தாநி கூடஸ்தோ²க்ஷர உச்³யதே ||

இத்யாதி³ஸ்ம்ரு³த்யா ச ஜீவபரபே⁴த³ஸ்யாவக³தத்வே³ந தத்³வமஸ்யா -

தி³வாக்யம் ஆதி³த்யோ யூப: , யஜமாந: ப்ரஸ்தர:

இத்யாதி³வாக்யவது³பசரிதார்த²மேவ, இதி சேத் , ந | பே⁴த³ப்ரத்யக்ஷஸ்ய

ஸம்பா⁴விதகரணதோ³ஷஸ்யாஸம்பா⁴விததோ³ஷவே³ஜ்ஜயஜ்ஞாநேந

பா³த்⁴யமாநத்வாத் | அந்யதா² சந்த்³ரக³தாதி⁴கபரிமாணக்³ராஹிஜ்யோதி: -

ஸாஸ்த்ரஸ்ய சந்த்³ரப்ரா³தே³ஸக்³ராஹிப்ரத்யக்ஷேண பா³தா⁴பத்³தே: | பாகரக்தே

க⁴டே ரக்தோ⁵யம் , ந ஸ்யாம: இதிவத் ஸவிஸேஷணே ஹி

இதி ந்யாயேந ஜீவபரபே⁴த³க்³ராஹிப்ரத்யக்ஷஸ்ய விஸேஷணீ⁴தத⁴ர்³ம -

பே⁴த³விஷயத்வாச்³ | அத ஏவ நாநுமாநமபி ப்ரமாணம் ,

ஆக³மவிரோதா⁴த் , மேருபாஷாணமயத்வாநுமாநவத் |

நாப்யாக³மாந்தரவிரோத: | தத்பராதத்பரவாக்யயோஸ்தத்பரவாக்யஸ்ய

ப³லவத்வே³ந லோகஸித்³த⁴பே⁴தா³நுவாதி³ - த்³வா ஸுபர்³ணௌ த்யாதி³ -

வாக்யாபேக்ஷயா உபக்ரமோபஸம்ஹாராத்³யவக³தாத்³வைததாத்பர்³யவிரிஷ்டஸ்ய

தத்³வமஸ்யா தி³வாக்யஸ்ய ப்ரப³லத்வாத் | ந ச ஜீவபரைக்யே

விருத்³த⁴ர்³மாஸ்ரயத்வாநுபபத்தி: , ஸீதஸ்யைவ ஜலஸ்யௌபாதி⁴கௌஷண்யாஸ்ரயத்வத்

ஸ்வபா⁴வதோ நிர்க்³ணஸ்யைவ ஜீவஸ்யாந்த:கரணாத்³யுபாதி⁴க -

கர்த்ரு³த்வாத்³யாஸ்ரயத்வப்ரதிபா⁴ஸோபபத்தே: | யதி³ ச ஜலாதா³வௌஷண்யமாரோபிதம்

ததா³ப்ரக்ரு³தே³பி துல்யம் | ந ச ஸித்³தா⁴ந்தே கர்த்ரு³த்வஸ்ய க்வசித்³ப்யபா⁴வா -
தா³ரோப்யப்ரமாஹிதஸம்ஸ்காராபா⁴வே கத²மாரோப: , இதி வாச்யம் ,
லாக⁴வேநாரோப்யவிஷயகஸங்காரத்வேநைவ தஸ்ய ஹேதுத்வாத் | ந ச
ப்ரா²த²மிகாரோபே கா க³தி: , கர்த்ரு³த்வாத்³யாத்⁴யாஸப்ரவாஹஸ்யாநாதி³த்வாத் |

தத்ர ' தத்த்வம் ' - பத³வாச்யயோர்விஸிஷ்டயோரைக்யாயோகே³பி
லக்ஷயஸ்வரூபயோரைக்யமுபபாதி³தமேவ | அத ஏவ தத்ப்ரதிபாத்³க -
" தத்த்வமஸ்யா தி³வாக்யாநாமக²ண்டா³ர்த²த்வம் , ஸோ³யம்
இத்யாதி³வாக்யவத் | ந ச கார்யபராணமேவ ப்ராமாண்யம் , சைத்ர ,
புத்ரஸ்தே ஜாத: இத்யாதௌ³ ஸித்³தே⁴பி ஸங்க³திக்க³ரஹாத் |

ஏவம் ஸர்வப்ரமாணவிருத்³த⁴ம் ஸ்ருதிஸம்ரு³த்திஹாஸபுராணப்ரதிபாத்³யம்
ஜீவபரைக்யம் வேதா³ந்தஸாஸ்த்ரஸ்ய விஷய இதி ஸித்³த⁴ம் |

இதி வேதா³ந்தபரிபா⁴ஷாயாம் விஷயபரிச்சே²த: |

8 ப்ரயோஜநம் |

இதா³நீம் ப்ரயோஜநம் நிருப்யதே | யத³வக³தம் ஸத் ஸ்வவ்ரு³த்திதயா இஷ்யதே
தத்ப்ரயோஜநம் | தச்ச த்³விவித⁴ம் - முக்²யம் கௌ³ணம் சேதி | தத்ர
ஸுக²து:கா²பா⁴வௌ முக்²யே ப்ரயோஜநே , தத்³ந்யதரஸாத⁴நம் கௌ³ணம்
ப்ரயோஜநம் |

ஸுக²ம் ச த்³விவித⁴ம் - ஸாதிஸயம் நிததிஸயம் ச | தத்ர ஸாதிஸயம் ஸுக²ம்
விஷயாநுஷங்க³ஜநிதாந்த:கரணவ்ரு³த்திதாரதம்யக்ரு³தாநந்த³ஸோவிர்பா⁴வவிஸேஷ:

" ஏதஸ்யைவாநந்த³ஸ்யாந்யாநி பூ⁴தாநி மாத்ராமுபஜீவந்தி இத்யாதி³ ஸ்ரு³தே: |
நிரதிஸயம் ஸுக²ம் ச ப்³ரஹ்மைவ , ஆநந்தோ³ ப்³ரஹ்மைதி வ்யஜாநாத் ,
" விஜ்ஞாநமாநந்த³ம் ப்³ரஹ்ம இத்யாதி³ ஸ்ரு³தே: |

" ஆநந்தா³தமகப்³ரஹ்மாவாப்திஸ்ச மோக்ஷ: , ஸோகநிவ்ரு³த்திஸ்ச ,
" ப்³ரஹ்ம வேத³ ப்³ரஹ்மைவ ப⁴வதி , " தரதி ஸோகமாத்தமவித்
இத்யாதி³ ஸ்ரு³தே: | ந து லோகாந்தராவாப்தி: , தஜ்ஜந்யவைஷயிகாநந்தோ³
வா மோக்ஷ: , தஸ்ய க்ரு³தகத்வேநாநித்யத்வே முக்தஸ்ய புந்ராவ்ரு³த்த்யாபத்தே: |

நது த்வந்மதே³ப்யாநந்தா³வாப்தேரநர்த²நிவ்ரு³த்தேஸ்ச ஸாதி³த்வே துல்யோ
தோ³ஷ: , அநாதி³த்வே மோக்ஷமுத்³தி³ஸ்ய ஸ்ரவணத்தௌ³ ப்ரவ்ரு³த்த்யநுபபத்திரிதி

சேத் , ந , ஸித்³த⁴ஸ்யைவ ப்³ரஹ்மஸ்வரூபஸ்ய மோக்ஷஸ்யாஸித்³த⁴வப்⁴ரமேண
தத்ஸாத⁴நே ப்ரவ்ரு³த்த்யுபபத்தே: | அநர்த²நிவ்ரு³த்திரபயதி⁴ஷ்டா²ந்யு⁴தப்³ரஹ்ம -
ஸ்வரூபதயா ஸித்³தை⁴வ | லோகே⁵பி ப்ராப்தப்ராப்தி - பரிஹ்ரு³தபரிஹாரயோ:
ப்ரயோஜநத்வம் த்³ரு³ஷ்டமேவ | யதா² ஹஸ்தக³த்விஸம்ரு³தஸுவர்ணாதெளி³ தவ
ஹஸ்தே ஸுவர்ணம் இத்யாப்தோபதே³ஸாத³ப்ராப்தமிவ ப்ராப்த்நோதி | யதா² வா
வலயிதசரணயாம் ஸ்ரஜி ஸர்ப்த்வப்⁴ரமவத: நாயம் ஸர்ப:
இத்யாப்தவாக்யாத் பரிஹ்ரு³தஸ்யைவ ஸர்பஸ்ய பரிஹார: | ஏவம்
ப்ராப்தஸ்யாப்யாநந்த³ஸ்ய ப்ராப்தி: , பரிஹ்ரு³தஸ்யாப்யநந்த²ஸ்ய
நிவ்ரு³த்திரமோக்ஷ: ப்ரயோஜநம் ச |

ஸ ச ஜ்ஞாநைகஸாத⁴ய: , தமேவ விதி³த்வா⁵தீம்ரு³த்யுமேதி , நாந்ய:
பந்தா² வித்³யதே⁵யநாய இதி ஸ்ருதே: , அஜ்ஞாநந்நிவ்ரு³த்தே: ஜ்ஞாநைகஸாத⁴யத்வ

நியமாச்ச | தச்ச ஜ்ஞாநம் ப்³ரஹ்மாத்மைக்யகோ³சரம் , அப⁴யம்
வை ஜநக ப்ராப்தோ⁵ஸி , ததா³த்மாநமேவாவேத் - அஹம் ப்³ரஹ்மாஸ்மி
இத்யாதி³ ஸ்ருதே: , தத்த்வமஸ்யாதி³வாக்யோத்த²ம் ஜ்ஞாநம் மோக்ஷஸ்ய
ஸாத⁴நம் இதி நாரத³யவசநாச்ச |

தச்ச ஜ்ஞாநமபரோக்ஷரூபம் , பரோக்ஷத்வே⁵பரோக்ஷப்⁴ரமநிவர்தக -
த்வாநுபபத்தே: | தச்சாபரோக்ஷஜ்ஞாநம் தத்த்வமஸ்யா தி³வாக்யாதி³தி கேசித் ,
மநந்நிதி³த⁴யாஸநஸம்ஸ்க்ரு³தாந்த:கரணதே³வேத்யேபரே |

தத்ர பூர்வாசார்யாணமாஸய: - ஸம்விதா³பரோக்ஷயம் ந கரணவிஸேஷோத்தப்தி -
நிப³ந்த⁴நம் , கிந்து ப்ரமேயவிஸேஷநிப³ந்த⁴நம் இத்யுபாதி³தம் | ததா² ச
ப்³ரஹ்மண: ப்ரமாத்ரு³ஜீவாபி⁴நந்தயா தத்³கோ³சரம் ஸப்³த³ஜந்யமபி ஜ்ஞாநமபரோக்ஷம்
|

அத ஏவ ப்ரதர்த³நாதி⁴கரணே ப்ரதர்த³நம் ப்ரதி ப்ராணோ⁵ஸ்மி ப்ரஜ்ஞாத்மா , தம்
மாமாயுரம்ரு³தமுபாஸ்வ இதி
இந்த்³ரப்ரோக்தவாக்யே 'ப்ராண' - ஸப்³த³ஸ்ய ப்³ரஹ்மபரத்வே
நிஸ்சிதே ஸ்தி மாமுபாஸ்வ இத்யஸச்சா²ப்³தா³நுபபத்திமாஸங்க்ய தது³த்தரத்வேந
ப்ரவ்ரு³த்தே ஸாஸ்த்ரத்³ரு³ஷ்ட்யா தூபதே³ஸோ
வாமதே³வவத் இத்யத்ர ஸூத்ரே ஸாஸ்த்ரீயா த்³ரு³ஷ்டி:
ஸாஸ்த்ரத்³ரு³ஷ்டி: , தத்த்வமஸ்யா தி³வாக்யஜந்யம் அஹம் ப்³ரஹ்ம
இதி ஜ்ஞாநம் 'ஸாஸ்த்ரத்³ரு³ஷ்டி' - ஸப்³தே³நோக்தமிதி |

அந்யேஷாம் த்வேவமாஸய: - கரணவிஸேஷநிப³ந்த⁴நமேவஜ்ஞாநாநாம்

ப்ரத்யக்ஷத்வம் , ந விஷயவிஸேஷநிப³ந்த⁴நம் , ஏகஸ்மிந்நேவ ஸுக்ஷமவஸ்துநி
 படுகரணபடுகரணயோ: ப்ரத்யக்ஷத்வாப்ரத்யக்ஷத்வ்வயவஹாரத³ர்ஸநாத் |
 தத² ச ஸம்விதஸாக்ஷாத்வே இந்த³ரியஜந்யத்வஸ்யைவ ப்ரயோஜகதயா ந
 ஸப³த³ஜந்யஜ்ஞாநஸ்யாபரோக்ஷத்வம் | ப்³ரஹ்மஸாக்ஷாத்காரே⁵பி மநந -
 நிதி³த்யாஸநஸம்ஸ்க்ரு³த்ம மந ஏவ கரணம் , மநஸைவாநுத்³ரஷ்டவ்யம் ||
 இத்யாதி³ஸ்ருதே: | மநோ⁵க³ம்யத்வஸ்ருதிஸ்சாஸம்ஸ்க்ரு³த்மநோவிஷயா |
 ந சைவம் ப்³ரஹ்மண ஓளபநிஷத³த்வாநுபபத்தி: , அஸ்மது³க்தமநஸோ
 வேத³ஜந்யஜ்ஞாநாநந்தரமேவ ப்ரவ்ரு³த்ததயா வேதோ³பஜீவித்வாத் ;
 வேதா³நுபஜீவிமாநாநந்தரக³ம்யத்வஸ்யைவ விரோதி⁴த்வாத் |
 'ஸாஸ்த்ரத்³ரு³ஷ்டி ' - ஸுத்ரமபி ப்³ரஹ்மவிஷயகமாநஸப்ரத்யக்ஷஸ்ய
 ஸாஸ்த்ர[ரயோஜ்யத்வாது³பபத்³யதே | தது³க்தம் -
 " ' அபி ஸம்ராத⁴நே ' ஸுத்ராத் ஸாஸ்த்ரார்த² த்யாநஜா ப்ரமா |
 ஸாஸ்த்ரத்³ரு³ஷ்டிர்மதா , தாந்து வேத்தி வாசஸ்பதி: பரம் ||
 தச்ச ஜ்ஞாநம் பாபக்ஷயாத் , ஸ ச கர்மாநுஷ்டா²நாதி³தி
 பரம்பரயா
 கர்மணம் விநியோக: ³ | அத ஏவ தமேதம் வேதா³நுவசநேந
 ப்³ராஹ்மண
 விவிதி³ஷந்தி யஜ்ஞேந தா³நேந தபஸா⁵நாஸகேந || இத்யாதி³
 ஸ்ருதி: ,
 " கஷாயே கர்மபி: ⁴ பக்வே ததோ ஜ்ஞாநம் ப்ரவர்ததே || இத்யாதி³
 ஸம்ரு³திஸ்ச ஸங்க³ச்ச²தே |
 ஏவம் ஸ்ரவணமநநிதி³த்யாஸநாந்யபி ஜ்ஞாநஸாத⁴நாநி ,
 மைத்ரேயீப்³ராஹ்மணே ஆத்மா வா அரே த்³ரஷ்டவ்ய: இதி
 த்³ர்ஸநமநூத்³ய
 " தத்ஸாத⁴நத்வேந ஸ்ரோதவ்யோ மந்தவ்யோ நிதி³த்யாஸிதவ்ய: || இதி
 ஸ்ரவணமநநிதி³த்யாஸநாநாம் விதா⁴நாத் | ஸ்ரவணம் நாம
 வேதா³ந்தாநாமத்³விதீயே ப்³ரஹ்மணி த்தத்பர்யாவதா⁴ரணாகூலா
 மாநஸீ
 க்ரியா | மநநம் நாம ஸப்தா³வதா⁴ரிதே⁵ர்தே²
 மாநாந்தரவிரோத⁴ஸங்காயாம்
 தந்நிராகரணாகூலதர்காத்மகஜ்ஞாநஜநகோ மாநஸோ வ்யாபார: |
 நிதி³த்யாஸநம் நாம அநாதி³து³ர்வாஸநயா விஷயேஷவாக்ரு³ஷ்யமாணஸ்ய

சித்தஸ்ய விஷயேப்யோ⁵பக்ரு⁶ஷ்ய ஆத்மவிஷயகஸ்தை²ர்யாநுகூலோ
மாநஸோ வ்யாபார: |

தத்ர நிதி³த்⁴யாஸநம் ப்³ரஹ்மஸாக்ஷாத்காரே ஸாக்ஷாத்
காரணம் , தே

த்⁴யாநயோகா³நுக³தா அபஸ்யந் , தே³வாத்மஸக்திம்
ஸ்வகு³ணர்நிகூ³டா⁴ம்

இத்யாதி³ ஸ்ருதே: | நிதி³த்⁴யாஸநே ச மநநம் ஹேது: ,

அக்ரு³த்மநநஸ்யார்த² -

தா³ர்த்⁴யாபா⁴வேந தத்³விஷயகநிதி³த்⁴யாஸநாயோகா³த் | மநநே ச
ஸ்ரவணம்

ஹேது: , ஸ்ரவணபா⁴வே தாத்பர்யாநிஸ்சயேந

ஸாப்³த³ஜ்ஞாநாபா⁴வேந

ஸ்ருதார்த²விஷயகயுக்தத்வாயுக்தத்வநிஸ்ச்யாநுகூலமநநாயோகா³த் |

ஏதாநி தர்ணயபி ஜ்ஞானோத்பத்தௌ காரணநீதி கேசிதா³சார்யா
ஊசிரே |

அபரே து ஸ்ரவணம் ப்ரதா⁴நம் , மநநநிதி³த்⁴யாஸநயோஸ்து
ஸ்ரவணத்

பராசீநயோரபி ஸ்ரவணப²லப்³ரஹ்மத³ர்ஸநநிர்வர்தகதயா

ஆராது³பகாரக -

தயா⁵ங்க³த்வமித்யாஹு: | தத³ப்யங்க³த்வம் ந

தார்தீயஸேஷத்வரூபம் ,

தஸ்ய ஸ்ருத்யாதி³யந்யதமப்ரமாணக³ம்யஸ்ய ப்ரக்ரு⁶தே

ஸ்ருத்யாதி³யபா⁴வே⁵ஸம்ப⁴வாத் |

ததா²ஹி ப்³ஹிபி⁴ர்யஜேத , த³த்⁴நா ஜுஹோதி

இத்யாதா³விவ

மநநநிதி³த்⁴யாஸநயோரங்க³த்வே ந காசித் த்ரு⁶தீயா ஸ்ருதிரஸ்தி |

நாபி ப்³ஹிர்³தே³வஸத³நம் தா³மி இத்யாதி³ மந்த்ராணம்

ப்³ஹி:க²ண்ட³ந -

ப்ரகாஸநஸாமர்த்²யவத் கிஞ்சல்விங்க³மஸ்தி | நாபி

ப்ரதே³ஸாந்தரபடி²தஸ்ய

ப்ரவர்க³ஸ்ய அக்³நிஷ்டோமே ப்ரவ்ரு⁶ணக்தி இதி வாக்யவத்

ஸ்ரவணநுவாதே³ந

மநநநிதி³த்யாஸநவிநியோஜகம் கிஞ்சித்³வாக்யமஸ்தி | நாபி

த³ர்ஸபூர்ணமாஸாப்யாம் ஸ்வர்க³காமோ யஜேத இதி
வாக்யாவக³தப²ல -

ஸாத⁴நதாகத³ர்ஸபூர்ணமாஸப்ரகரணே ப்ரயாஜாதீ³நாமிவ
ப²லஸாத⁴நத்வே -

நாவக³தஸ்ய ஸ்ரவணஸ்ய ப்ரகரணே மநநநிதி³த்யாஸநயோராம்நாநம்
|

நநு ' த்³ரஷ்டவ்ய: ' இதி த்³ர்ஸநாநுவாதே³ந ஸ்ரவணே விஹிதே ஸ்தி
ப²லவத்தயா ஸ்ரவணப்ரகரணே தத்ஸந்நிதா⁴வாம்நாதயோர்மநநநிதி³த்யாஸநயோ:
ப்ரயாஜந்யாயேந ப்ரகரணாதே³வாங்க³தேதி சேத் , ந , தே த்⁴யாநயோகா³நுக³தா
அபஸ்யந் இதாதி³ ஸ்ருத்தயந்தே த்⁴யாநஸ்ய த்³ர்ஸநஸாத⁴நத்வேநாவக³தஸ்ய
அங்கா³காங்க்ஷயாயாம் ப்ரயாஜந்யாயேந ஸ்ரவணமநநயோரேவாங்க³த்வாபத்தே: |
க்ரமஸமாக²யே ச தூ³ர்நிரஸ்தே |

கிஞ்ச ப்ரயாஜாதி³ஷ்வங்க³த்வவிசார: ஸப்ரயோஜந: | பூர்வபக்ஷே
விக்ரு³திஷு ந ப்ரயாஜாதீ³யநுஷ்டா²நம் ; ஸித்த⁴தா⁴ந்தே து தத்ராபி தத³நுஷ்டா²நமிதி
|

ப்ரக்ரு³தே து ஸ்ரவணம் ந கஸ்யசித் ப்ரக்ரு³தி: , யேந மநநநிதி³த்யாஸநயோ -
ஸ்தத்ராப்யநுஷ்டா²நமங்க³த்வவிசாரப²லம் ப⁴வேத் | தஸ்மாந்ந தார்தீயஸேஷத்வம்
மநநநிதி³த்யாஸநயோ: , கிந்து ததா² க⁴டாதி³கார்யே ம்ரு³த்பிண்டா³தீ³நாம்
ஸஹகாரிகாரணதேதி ப்ராதா⁴ந்யாப்ராதா⁴ந்யவ்யபதே³ஸ: , ததா² ஸ்ரவண -
மநநநிதி³த்யாஸநாநாமபீதி மந்தவ்யம் |

ஸூசிதம் சைதத்³விவரணாசாரயை: - ஸக்திதாத்தப்ரயவிஸிஷ்தஸப்³தா³வதா⁴ரணம்
ப்ரமேயாவக³மம் ப்ரத்யவ்யவதா⁴நேந காரணம் ப⁴வதி , ப்ரமாணஸ்ய ப்ரமேயாவக³மம்
ப்ரத்யவ்யவதா⁴நாத் | மநநநிதி³த்யாஸநே து சித்தஸ்யப்ரத்யகா³த்மப்ரவணதா -
ஸம்ஸ்காரபரிநிஷ்பந்ந - ததே³காக்³ரவ்ரு³த்திகார்யத்³வாரேண ப்³ர்ஹ்மாநுப⁴வஹேதுதாம்
ப்ரதிபத்³யேதே இதி ப²லம் ப்ரத்யவ்யவஹிதகாரணஸ்ய ஸக்திதாத்தப்ரயவிஸிஷ்ட -
ஸப்³தா³வதா⁴ரணஸ்ய வ்யவஹிதே மநநநிதி³த்யாஸநே தத³ங்கே³ அங்க³க்ரியதே |
ஸ்ரவணாதி³ஷு ச முமுக்ஷு³ஹைமதி⁴கார: , காம்யே கர்மணி ப²லகாமஸ்யாதி⁴காரித்வாத்
|

முமுக்ஷாயாம் ச நித்யாநித்யவஸ்துவிவேகஸ்யேஹாமுத்ரார்த²ப²லபோ⁴க³விராக³ஸ்ய
ஸமத³மோபரதிதிதிக்காஸமாதா⁴ந்ஸ்ரத்³தா⁴நாம் ச விநியோக: | அந்தரிந்த³ரியநிக்³ரஹ:
ஸம: | ப³ஹிரிந்த³ரியநிக்³ரஹோ த³ம: | விக்ஷேபாபா⁴வ உபரதி: | ஸீதோஷ்ணாதி³ -

த்³வந்த³வஸநம் திதிக்கூா | சித்தைகாக்³ர்ம் ஸமாதா⁴நம் | கு³ருவேதா³ந்தவாக்யேஷு
விஸ்வாஸ:

ஸ்ரத்³தா⁴ |

அத்ர ' உபரம ' - ஸப்³தே³ந ஸம்ந்யாஸோ⁵பி⁴தீ⁴யதே ;

ததா² ச ஸம்ந்யாஸிநாமேவ

ஸ்ரவணாதா³வதி⁴கார: , இதி கேசித் | அபரே து ' உபரம ' - ஸப்³த³ஸ்ய

ஸம்ந்யாஸவாசகத்வாபா⁴வாத் , விக்கேஷபாபா⁴வமாத்ரஸ்ய க்³ரு³ஹஸ்தே²ஷ்வபி

ஸம்ப⁴வாத் , ஜநகாதே³ரபி ப்³ரஹ்மவிசாரஸ்ய ஸ்ரூயமாணத்வாத் ,

ஸர்வாஸ்ரமஸாதா⁴ரணம் ஸ்ரவணாதி³விதா⁴நமித்த்யாஹு: |

ஸகு³ணோபாஸநமபி சித்தைகாக்³ர்யத்³வாராநிர்விஸேஷப்³ரஹ்மஸாக்ஷாத்காரஹேது:

|

தது³க்தம் -

நிர்விஸேஷம் பரம் ப்³ரஹ்ம ஸாக்ஷாத்கர்துமநீஸ்வர: |

யே மந்தா³ஸ்தே⁵நுகம்ப்யந்தேஸவிஸேஷநிரூப²ண: ||

வஸீக்ரு³தே மநஸ்யேஷாம் ஸகு³ணப்³ரஹ்மஸீலநாத் |

ததே³வாவிர்ப⁴வேத் ஸாக்ஷாத³பேதோபாதி⁴கல்பநம் || இதி |

ஸகு³ணோபாஸகாநாம் ச அர்சிராதி³மார்கே³ண ப்³ரஹ்மலோகக³தாநாம் தத்ரவ

ஸ்ரவணாத்³யுத்பநந்தத்த்வஸாக்ஷாத்காராணம் ப்³ரஹ்மண ஸஹ மோக்ஷ: |

கர்மிணந்து தூ⁴மாதி³மார்கே³ண பித்ரு³லோகம் க³தாநாமுபபோ⁴கே³ந கர்மக்ஷயே

ஸதி பூர்வக்ரு³தஸூக்ரு³தது³ஷ்க்ரு³தாநுஸாரேண ப்³ரஹ்மாதி³ஸ்ய்ஹாவராந்தேஷு

பநருத்பத்தி: | ததா² ச ஸ்ருதி: - ரமணீயசரண ரமணீயாம்

யோநிமாபத்³யந்தே , கபூயசரண: கபூயாம் யோநிமாபத்³யந்தே || இதி |

ப்ரதிஷித்³தா⁴நுஷ்டா²யிநாம் து ரௌரவாதி³நரகவிஸேஷேஷு தத்தத்பாபோசித -

தீவ்ரது: ³க²மநபூ⁴ய ஸ்வஸூகராதி³திர்யக்³யோநிஷு ஸ்தா²வராதி³ஷு

சோத்பத்தி: , இத்தயம் ப்ரஸங்கா³க³தப்ரபஞ்சேந |

நிர்க்³ணப்³ரஹ்மஸாக்ஷாத்காரவதஸ்து ந லோகாந்தரக³மநம் , ந

தஸ்ய ப்ராண உத்க்ராமந்தி || இதி ஸ்ருதே: , கிந்து யாவத்ப்ராரப்³த⁴கர்மக்ஷயம்

ஸுக²து: ³கே² அநுபூ⁴ய பஸ்சாத³பவ்ரு³ஜ்யதே |

நநு ஸ்ஷீயந்தே சாஸ்ய கர்மாணி தஸ்மிந் த்³ரு³ஷ்டே பராவரே

இத்யாதி³ ஸ்ருத்த்யா , ஜ்ஞாநாக்³நி: ஸர்வகர்மாணி ப⁴ஸ்மஸாத் குருதே

ததா² இத்யாதி³ ஸம்ரு³த்த்யா ச ஜ்ஞாநஸ்ய ஸகலகர்மக்ஷயஹேதுத்வநிஸ்சயே

ஸதி ப்ராரப³த⁴கர்மாவஸ்தா²நமநுபபந்நமிதி சேத் , ந | தஸ்ய
 தாவதே³வ சிரம் யாவந்ந விமோக்ஷயே , அத² ஸம்பத்ஸ்யே இத்யாதி³ ஸ்ருத்தயா ,
 நாபு³க்தம் க்ஷயதே கர்ம இத்யாதி³ ஸ்ம்ரு³த்தயா சோத்பாதி³தகார்யகர்ம -
 வ்யதிரிக்தாநாம் ஸஞ்சிதகர்மணமேவ ஜ்ஞாநநிநாஸ்யத்வாவக³மாத் |
 ஸஞ்சிதம் த³விவித⁴ம் - ஸுக்ரு³த்தம் து³ஷ்க்ரு³த்தம் ச | ததா² ச ஸ்ருதி: -
 தஸ்ய புத்ரா தா³யமுபயந்தி , ஸுஹ்ரு³த:³ ஸாதூ⁴க்ரு³த்தயாம் , த³விஷந்த:
 பாபக்ரு³த்தயாம் இதி |

நநு ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநாந்மலாஜ்ஞாநநிவ்ரு³த்தௌ தத்கார்யப்ராரப³த⁴கர்மனோ⁵பி
 நிவ்ரு³த்தே: கத²ம் ஜ்ஞாநிநாம் தே³ஹதா⁴ரணமுபபத்³யதே இதி சேத் , ந ,
 அப்ரதிப³த³த⁴ஜ்ஞாநஸ்யைவாஜ்ஞாநநிவ்ரு³த்தகதயா ப்ராரப³த⁴கர்மரூப-
 ப்ரதிப³ந்த⁴கத³ஸாயாமஜ்ஞாநநிவ்ரு³த்தேரநங்க³காராத |

நந்வேவமபி தத்த்வஜ்ஞாநாதா³தே³கஸ்ய முக்தௌ ஸர்வமுக்தி: ஸ்யாத் ,
 அவித்³யாயா ஏகத்வேந தந்நிவ்ரு³த்தௌ க்வசித³பி ஸம்ஸாராயோகா³தி³தி
 சேத் , ந , இஷ்டாபத்தேரித்யேகே | அபரே து ஏதத்³தோ³ஷபரிஹாராயைவ
 இந்³ரோ மாயாபி:⁴ இதி ப³ஹுவசந்ஸ்ருத்தயநுக்³ரு³ஹீதமவித்³யாயாநாநாத்வ -
 மங்க³கர்தவ்யமித்யாஹு: | அந்யே து ஏகைவாவித்³யா , தஸ்யாஸ்சாவித்³யாயா
 ஜீவபே³தே³ந ப்³ரஹ்மஸ்வரூபாவரணஸக்தயோ நாநா ; ததா² ச யஸ்ய
 ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநம் தஸ்ய ப்³ரஹ்மஸ்வரூபாவரணஸக்திவிஸரிஷ்டாவித்³யாநாஸ: ,
 ந த்வந்யம் ப்ரதி , இத்யுபக³மாத் நைகமுக்தௌ ஸர்வமுக்தி: | அத ஏவ
 யாவத³தி⁴காரமவஸ்தி²திராதி⁴காரிகாணம் இத்யஸ்மிந்நதி⁴கரணே
 அதி⁴காரிபுருஷாணமுத்பந்நதத்த்வஜ்ஞாநாநாமிந்த³ரா³தீ³நாம் தே³ஹதா⁴ரண -
 நுபபத்திமாஸங்க்ய அதி⁴காராபாத³கப்ராரப³த⁴கர்மஸமாப்த்யநந்தரம்
 விதே³ஹகைவஸ்யமிதி ஸித்³தா⁴ந்திதம் | தது³க்தமாசார்யவாசஸ்பதிமிஸ்ர: -

உபஸநாதி³ஸம்ஸித்³தி⁴தோஷிதேஸ்வரசோதி³தம் |

அதி⁴காரம் ஸமாப்யதே ப்ரவிஸந்தி பரம் பத³ம் || இதி |

ஏதச்சைகமுக்தோ ஸர்வமுக்திரிதி பக்ஷே நோபபத்³யதே | தஸ்மாதே³காவித்³யாபக்ஷே⁵பி
 ப்ரதிஜீவமாவரணபே³தோ³பக³மேந வ்யவஸ்தோ²பபாத³நீயா |

ததே³வம் ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநாந்மோக்ஷ: | ஸ சாந்²நிவ்ரு³த்திர்நிரதிஸய -
 ப்³ரஹ்மாநந்தா³வாப்திஸ்சேதி ஸித்³த⁴ம் ப்ரயோஜநம் |

இதி வேதா³ந்தபரிபா⁴ஷாயாம் ப்ரயோஜநபரிச்சே²த:³ |

இதி த⁴ர்மராஜ அத்வ⁴ர்ந்த³ர விரசிதா

வேதா³ந்த பரிபா⁴ஷா ஸமாப்தா ||

Vedanta Paribhasha

pdf was typeset on March 24, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

